

**ZMIANA
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA**

**Załącznik Nr 5
do Uchwały Nr XLII/352/2022
Rady Gminy Bukowina Tatrzańska
z dnia 25 maja 2022 r.**

**„UJEDNOLICONE UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO”
- TEKST UJEDNOLICONY WRAZ Z UJEDNOLICONYM RYSUNKIEM -**

opracowanie:

mgr inż. Andrzej Heldak

Bukowina Tatrzańska, maj 2022 r.

Spis treści:

1. WSTĘP	4
1.1. CEL OPRACOWANIA	4
1.2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA	6
1.3. MATERIAŁY WEJŚCIOWE DO OPRACOWANIA	8
1.4. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE	10
1.5. ZAKRES ZAPISU UWARUNKOWAŃ PRZESTRZENNYCH	10
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z LOKALNYCH ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WODNYCH, W TYM WÓD POZIEMNYCH, WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	11
2.1. POŁOŻENIE	11
2.2. MORFOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU	11
2.3. BUDOWA GEOLOGICZNA	12
2.4. WARUNKI KLIMATYCZNE	12
2.5. HYDROGRAFIA TERENU	13
2.6. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH, UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN ORAZ UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	15
2.7. GLEBY	16
2.8. TERENY GÓRNICZE WYZNACZONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	16
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENÓW, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO ORAZ STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	17
3a. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	18
3a.1. WSTĘP	18
3a.2. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY UWZGLĘDNIAJĄCE ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE	18
3a.2.1. Działalność gospodarcza oraz bezrobocie w gminie Bukowina Tatrzańska	18
3a.2.2. Uwarunkowania środowiskowe i społeczne	19
3a.2.3. Wnioski w zakresie potrzeb i możliwości ekonomicznych, środowiskowych i społecznych	23
3a.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA	24
3a.3.1. Podstawa opracowania	24
3a.3.2. Metodyka opracowania	24
3a.3.3. Analiza zmian liczby ludności w gminie Bukowina Tatrzańska oraz analiza podstawowych wskaźników demograficznych	25
3a.3.4. Prognoza demograficzna gminy Bukowina Tatrzańska do 2044 roku	30
3a.3.5. Wnioski uwzględniające studia i prognozy demograficzne	32
3a.4. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH	33
3a.4.1. Analiza możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej	33
3a.4.2. Analiza możliwości finansowania przez gminę infrastruktury technicznej	34
3a.4.3. Analiza możliwości finansowania przez gminę infrastruktury społecznej	35

3a.4.4. Ocena potrzeb i możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	36
3a.5. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	36
3a.5.1. Ustalenie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę	36
3a.5.2. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej	40
3a.5.3. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę	42
3a.5.4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z ustaloną sumą powierzchni użytkowej zabudowy	42
3a.6. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z UZUPEŁNIENIA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY	45
4. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA, PRZYRODY ORAZ STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	47
4.1. ROŚLINNOŚĆ NIELEŚNA	47
4.2. ŚWIAT ZWIERZĘCY	47
4.3. OCHRONA PRZYRODY	48
4.4. OBSZARY I OBIEKTY PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ	51
4.5. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	51
4.6. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	52
4.7. STAN ŚRODOWISKA	53
5. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	54
5.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	54
5.1.1. Powiązania kulturowe	54
5.1.2. Stan wiedzy i badań nad tematem walorów kulturowych gminy	55
5.1.3. Ogólna charakterystyka osadnictwa	55
5.2. OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ	56
5.2.1. Obiekty posiadające wpis do rejestru zabytków	56
5.2.2. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, chronione prawem miejscowym	56
5.3. OBSZARY I OBIEKTY PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ	58
5.3.1. Strefy ochrony konserwatorskiej proponowane do objęcia w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bukowina Tatrzańska	58
5.3.2. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków nie objęte ochroną ustaloną w planie zagospodarowania przestrzennego	59
5.3.3. Inne obiekty cenne kulturowo, nie ujęte w gminnej ewidencji zabytków i nie objęte ochroną ustaloną w planie zagospodarowania przestrzennego	60
5.4. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO	61
5.5. ZAGROŻENIA WARTOŚCI ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	61
5a. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLONYCH PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY - GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	62
6. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WARUNKAMI I JAKOŚCIĄ ŻYCIA MIESZKAŃCÓ ORAZ OCHRONĄ ICH ZDROWIA	62

7. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z BEZPIECZEŃSTWEM LUDNOŚCI I JEJ MIENIA, W TYM WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NARAŻONYCH NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI, OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH ORAZ WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	64
8. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WYSTĘPOWANIEM OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH	65
8.1. OBSZARY I OBIEKTY PODLEGAJACE OCHRONIE PRAWNEJ	65
8.1.1. Tatrzański Park Narodowy oraz obszar Natura 2000 „Tatry” PLC 120001	65
8.1.2. Obszar Natura 2000 „Dolina Białki” PLH 120024	66
8.1.3. Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu	66
8.1.4. Obiekty i obszary posiadające wpis do rejestru zabytków	67
8.1.5. Ochrona gatunkowa	68
9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	68
9.1. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU KOMUNIKACJI	68
9.2. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	69
9.2.1. Zaopatrzenie w wodę	69
9.2.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	70
9.2.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów	70
9.2.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną	71
9.2.5. Zaopatrzenie w energię ciepłą i gaz	71
9.2.6. Telekomunikacja	72
10. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z ZADANIAMI SŁUŻĄCYMI REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	72

1. WSTĘP

1.1. CEL OPRACOWANIA

Zadaniem Studium... jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym podstawowych kierunków rozwoju przestrzennego gminy. Do głównych zadań polityki przestrzennej należy zarówno określenie celów tej polityki, jak i środków działania realizacyjnego służących osiągnięciu wskazanych celów. Istotą podjętych działań jest powiązanie rozwoju gospodarczego i wzrostu jakości życia z poprawą stanu środowiska przyrodniczego.

Wiodącym celem planowania przestrzennego jest kształtowanie środowiska życia człowieka w taki sposób, aby osiągnąć ład przestrzenny. Dokument studium musi uwzględniać m.in. zapisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym mówiące o tym, że w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej przyjmuje się ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę tych działań.

Zgodnie z zapisami wspomnianej ustawy, przez ład przestrzenny należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno - estetyczne.

Głównym celem pierwszej części opracowania jest określenie uwarunkowań przestrzennych oraz społeczno – gospodarczych rozwoju terenu objętego dokumentem Studium.

Zachodzące na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym wynikające z postępującego rozwoju gospodarczego oraz ciągłej realizacji nowych inwestycji, wpłynęły na potrzebę aktualizacji polityki przestrzennej gminy, wyrażonej m.in. w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”. Jednocześnie nowa ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która weszła w życie 11 lipca 2003r. wprowadziła wymóg zachowania zgodności ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z ustaleniami „Studium”. W związku z powyższym niezbędnym stało się wprowadzanie na obszarze gminy „Zmian Studium”, w tym aktualizacji uwarunkowań przestrzennych.

Zmiana polityki przestrzennej wpływająca na konieczność przeprowadzenia procedury „Zmiany Studium”, wynikała m.in. z wyznaczenia w granicach gminy Bukowina Tatrzańska oraz częściowo gmin Poronin i Łapsze Niżne terenów górniczych pokrywających się z obszarami górniczymi, z rezygnacji z realizacji planowanej przez ostatnie lata obwodnicy wsi Białka Tatrzańska, a także z planowanego utworzenia strefy aktywności gospodarczej poza obszarem zurbanizowanym wsi Białka Tatrzańska. Kolejną przesłanką do przeprowadzenia procedury „Zmiany Studium” stała się planowana, na obszarze wsi Białka Tatrzańska, lokalizacja obiektów obsługi komunikacji samochodowej, jak również konieczność zweryfikowania zapisów "Studium" w zakresie uaktualnienia zagadnień wynikających ze zmian przepisów prawnych, w tym w szczególności związanych ze zmianą bądź utratą ważności niektórych ustaw, rozporządzeń, prawa miejscowego obowiązującego na obszarze Gminy Bukowina Tatrzańska, wejścia w życie nowych przepisów, a w rezultacie zweryfikowania i uaktualnienia występowania obszarów, obiektów i problematyki które winny być uwzględnione w "Studium". W dniu 29 kwietnia 2015r., Rada Gminy Bukowina Tatrzańska podjęła Uchwałę Nr VII/74/2015 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bukowina Tatrzańska, której głównym celem było stworzenie warunków planistycznych dla rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej i sportowo-rekreacyjnej, w rejonie ul. Sportowej, ul. Słonecznej – strona południowa, Karpęcín, ul. Tatrzańskiej - strona zachodnia i południowa w miejscowości Bukowina Tatrzańska oraz w rejonie „Polany Szymkówka” w miejscowości Brzegi, a także zweryfikowanie zapisów "Studium" dotyczących komunikacji, infrastruktury technicznej oraz zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. W związku z wejściem w życie ustawy z dn. 18 listopada 2015r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015, poz. 1777), która wprowadziła do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zmiany nakładające obowiązek uwzględnienia w opracowywanym projekcie zmiany Studium dodatkowych analiz urbanistycznych, demograficznych

i ekonomicznych oraz wskazania kierunków rozwoju przestrzennego zgodnych z wynikami tych analiz, w dniu 25 maja 2016 r. Rada Gminy Bukowina Tatrzańska podjęła Uchwałę Nr XXIII/184/2016 w sprawie: zmiany uchwały Nr VII/74/2015 Rady z dnia 29 kwietnia 2015 r., rozszerzającą opracowanie o zagadnienia wynikające ze zmiany obowiązujących przepisów.

W dniu 25 maja 2016r., Rada Gminy Bukowina Tatrzańska podjęła Uchwałę Nr XXIII/182/2016 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bukowina Tatrzańska, której głównym celem było stworzenie warunków planistycznych dla rozwoju funkcji sportowo-rekreacyjnej i turystyczno-wypoczynkowej w miejscowościach Białka Tatrzańska, Czarna Góra i Jurgów, a także funkcji produkcyjnej w zakresie produkcji rolniczej w miejscowości Czarna Góra. Ponadto ww. uchwała o przystąpieniu do sporządzenia „Zmiany Studium”, zmieniona uchwałą nr XXIX/219/2016 z dnia 27 października 2016 r. objęła, w części dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, zagadnienia wynikające z uwzględnienia obowiązujących przepisów prawnych, w tym w szczególności związane z występowaniem obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

W dniu 27 lipca 2017 r. Rada Gminy podjęła kolejną uchwałę zmieniającą Uchwałę Nr XXIII/182/2016 z dnia 25.05.2016r., wyłączając z zakresu opracowania dwa obszary: obszar w miejscowościach Białka Tatrzańska i Czarna Góra w rejonie Litwinki oraz obszar w rejonie zwanym „Górków Wierch” w miejscowości Jurgów.

Z uwagi na powyższe, ostatecznie „Zmiana Studium” wprowadzona uchwałą Nr XLVI/343/2017 z dnia 22 grudnia 2017 r., w części graficznej objęła:

- obszar położony w m. Białka Tatrzańska, w rejonie kompleksu sportowo-rekreacyjnego „Bania”, basenów geotermalnych oraz cementarza i kompleksu usługowego w rejonie kościoła parafialnego;
- obszar położony w m. Białka Tatrzańska, w rejonie dolnej stacji kompleksu sportowo-rekreacyjnego „Kaniówka”;
- obszar położony w m. Białka Tatrzańska, w rejonie zwanym „Grapa”, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 49, przy granicy z miejscowością Groń;
- obszar położony w m. Czarna Góra, w rejonie planowanej obwodnicy pod Górą Koziniec;
- obszar położony w m. Czarna Góra, w rejonie zwanym „Sołtystwo”, obejmujący część dz. ew. nr 2980;
- obszar całej gminy, w zakresie zagadnień wynikających z uwzględnienia obowiązujących przepisów prawnych, w tym w szczególności związanych z występowaniem obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

W dniu 16 maja 2019 r., Rada Gminy Bukowina Tatrzańska podjęła Uchwałę Nr VI/57/2019 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bukowina Tatrzańska, obejmującą wprowadzenie zmian w części graficznej „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bukowina Tatrzańska” oraz w części tekstowej „Studium...”. W dniu 26 marca 2020 r. Rada Gminy Bukowina Tatrzańska podjęła Uchwałę Nr XVII/157/2020 korygującą ww. uchwałę. ¹„Zmiana Studium” w części graficznej dotyczyła wyłącznie obszaru położonego w miejscowości Bukowina Tatrzańska, w rejonie Wierchu Przedomiańskiego, zgodnie z załącznikiem graficznym do uchwały. Ponadto, w części tekstowej „Zmiana Studium” dotyczyła obszaru UK6 położonego w miejscowości Białka Tatrzańska oraz obszaru całej gminy, w zakresie określonym w uchwale. „Zmiana Studium” w części tekstowej dotyczącej obszaru UK6 w miejscowości Białka Tatrzańska objęła weryfikację ustaleń zawartych w części Ujednolicony Tekst Studium – „Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego”, dotyczących kierunków rozwoju infrastruktury społecznej oraz aktywności gospodarczej, a także kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów. „Zmiana Studium” w części tekstowej dotyczącej obszaru całej gminy objęła weryfikację zapisów zawartych w części

---

¹ *Zapisy dodane Uchwałą Nr XLII/352/2022 z dnia 25 maja 2022 r. w sprawie: uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bukowina Tatrzańska oraz wprowadzenia ujednoliconego Studium;*

„Ujednolicone Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego”, w rozdziale dotyczącym zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz weryfikację ustaleń zawartych w części Ujednolicony Tekst Studium – „Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego”, w zakresie zagadnień dotyczących: kierunków rozwoju komunikacji, w zakresie dróg gminnych, kierunków rozwoju infrastruktury technicznej w zakresie gazyfikacji, zadań służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz obszarów, dla których gmina zamierza opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

²„Zmiana Studium” obejmująca ww. zagadnienia została wprowadzona uchwałą Rady Gminy Bukowina Tatrzańska Nr XXIV/198/2020 z dnia 22 października 2020r.

³W dniu 19 grudnia 2019 r., Rada Gminy Bukowina Tatrzańska podjęła Uchwałę Nr XIV/130/2019 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bukowina Tatrzańska, obejmującą wprowadzenie zmian w części tekstowej „Studium...”. „Zmiana Studium” w części tekstowej dotyczy:

- 1) weryfikacji ustaleń zawartych w części Ujednolicony Tekst Studium – „Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego”, w dziale dotyczącym kierunków i polityki w zakresie rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, w zakresie zagadnień dotyczących: kierunków rozwoju budownictwa mieszkaniowego, kierunków rozwoju infrastruktury społecznej i aktywności gospodarczej, kierunków rozwoju turystyki oraz kierunków rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej i gospodarki leśnej - w odniesieniu do obszarów wsi Białka Tatrzańska i Czarna Góra,
- 2) weryfikacji zapisów zawartych w części „Ujednolicone Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego”, w rozdziale dotyczącym zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych – w odniesieniu do obszaru całej gminy,
- 3) weryfikacji ustaleń zawartych w części Ujednolicony Tekst Studium – „Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego”, w zakresie zagadnień dotyczących: kierunków rozwoju infrastruktury technicznej w zakresie gazyfikacji, zadań służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz obszarów, dla których gmina zamierza opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – w odniesieniu do obszaru całej gminy.

⁴W dniu 16 grudnia 2020 r., Rada Gminy Bukowina Tatrzańska podjęła Uchwałę Nr XXVI/227/2020 w sprawie zmiany uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bukowina Tatrzańska, rozszerzając zakres wprowadzanych zmian o weryfikację zapisów i ustaleń dotyczących Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, korekty dzienników urzędowych aktów prawnych, drobne korekt redakcyjnych tekstu, korekty stylistyczne i interpunkcyjne oraz korekty omyłek pisarskich i innych oczywistych błędów zawartych w części tekstowej „Studium...”.

1.2. PODSTAWY PRAWNE OPRAWOWANIA

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bukowina Tatrzańska” opracowano na podstawie następujących przepisów prawnych:

- Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 roku (Dz. U. Nr 89, poz.415, z póź. zmianami);
- Ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 roku (t.j. Dz. U. Nr 49, poz.196 z póź. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Ochr. Śr. Z. i L. w sprawie ochrony gatunkowej roślin z dnia 26.04.1995 roku (Dz. U. Nr 41);

---

² Zapisy dodane uchwałą, o której mowa w przypisie 1;

³ Zapisy dodane uchwałą, o której mowa w przypisie 1;

⁴ Zapisy dodane uchwałą, o której mowa w przypisie 1;

- Rozporządzenie Ministra Ochr. Śr. Z.i L. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt z dnia 6 stycznia 1995 roku (Dz. U. Nr 13);
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 roku (Dz. U. Nr 114, poz. 492 z 199 z póź. zm.);
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 roku (Dz. U. Nr 16, poz.78 z póź. zm.);
- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 roku (Dz. U. Nr 101, poz. 444 z póź. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Ochr. Śr. Z. i L. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne z dnia 25 sierpnia 1992 roku (Dz. U. Nr 67 poz.337);
- Ustawa o ochronie dóbr kultury z dnia 15 lutego 1962 roku (Dz. U. Nr 10, poz.48 z póź. zm.);
- Ustawa prawo wodne z dnia 24 października 1974 roku (Dz. U. Nr 38, poz. 230 z póź. zm.);
- Ustawa prawo górnicze i geologiczne z dnia 4 lutego 1994 roku (Dz. U. Nr 27, poz.96);
- Ustawa o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 roku (Dz. U. Nr 14, poz.60);
- Ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych z dnia 31 stycznia 1959 roku (Dz. U. Nr 11, poz. 62, z póź. zm.);
- Ustawa o samorządzie terytorialnym z dnia 8 marca 1990 roku (t.j. Dz. U. Nr 13, poz. 74 z póź. zm.);

⁵Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bukowina Tatrzańska wprowadzone w latach 2006 – 2022, opracowano na podstawie poniższych przepisów prawnych:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717 ze zm., t.j. Dz. U. z 2012r., poz. 647 ze zm., t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1073 ze zm., t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 293 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 503);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004r. Nr 118, poz. 1233);
- Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 ze zm., t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1235 ze zm., t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 353 ze zm., t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 353 ze zm., t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1405 ze zm., t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 283 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2373 ze zm.);
- Ustawa prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2001r. Nr 62, poz. 627 ze zm., t.j. Dz. U. z 2006r. Nr 129, poz. 902 ze zm., t.j. Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 ze zm., t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1232 ze zm., t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 519 ze zm., t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 284 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880 ze zm., t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 ze zm., t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 2134 ze zm., t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 55 ze zm., oraz t.j. Dz. U. z 2022r., poz. 916);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2004r. Nr 121, poz. 1266 ze zm., t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1205 ze zm., t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 909 ze zm., t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1161 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1326 ze zm.);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019 ze zm., t.j. Dz. U. z 2012r., poz. 145 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1121);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1566 ze zm., t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 310 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2233z zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2001r. Nr 62, poz. 628 ze zm., t.j. Dz. U. z 2007r. Nr 39, poz. 251 ze zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013r., poz. 21 ze zm., t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 1987, t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 21 ze zm., t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 797 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 779 ze zm.);
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2005r., Nr 228, poz. 1947 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2011r., Nr 163, poz. 981 ze zm., t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 1131 ze zm., t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 2126 ze zm. t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 1064 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1420 ze zm.);

⁵ Zapisy zmienione uchwałą , o której mowa w przypisie 1;

- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2005r. Nr 45, poz. 435 ze zm., t.j. Dz. U. z 2011r. Nr 12, poz. 59 ze zm., t.j. Dz. U. z 2014r., poz. 1153 ze zm., t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 2100 ze zm., t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 788 ze zm., t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 6 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1275 ze zm.);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162, poz.1568 ze zm., t.j. Dz. U. z 2014r., poz.1446 ze zm., t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 2187ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 282 ze zm., t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.);
- Ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych z dnia 31 stycznia 1959 r. (t.j. Dz. U. z 2000r. Nr 23, poz. 295 ze zm., t.j. Dz. U. z 2011r., Nr 118, poz. 687 ze zm., t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 2126 ze zm., t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 912 oraz t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 284, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1947);
- Ustawa o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (t.j. Dz. U. z 2004r. Nr 204, poz. 2086 ze zm., t.j. Dz. U. z 2007r. Nr 19, poz. 115 ze zm., t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 260 ze zm., t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 1440 ze zm., t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 2222 ze zm., t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 2068 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 470 ze zm., t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1376, 1595, z 2022 r. poz. 32);
- Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2010r. Nr 106, poz. 675 ze zm., t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 1537 ze zm. oraz t.j. Dz. U. z 2019r., poz. 2410 ze zm., t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 777, 784, 2333);
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999r. Nr 43, poz. 430);
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 124 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. z 2004r. Nr 168, poz. 1764);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2012r., poz. 81);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. z 2004r. Nr 220, poz. 2237);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1419);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2014 poz. 1348);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016r., poz. 2183);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. z 2001r. Nr 92, poz. 1029);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. 2014 poz. 1713);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014 poz. 1408).

1.3. MATERIAŁY WEJŚCIOWE DO OPRACOWANIA

- Dane z Urzędu Gminy w Bukowinie Tatrzańskiej.
- Macek J. Opracowanie ekofizjograficzne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Jurgów I i Jurgów II, gmina Bukowina Tatrzańska, Nowy Sącz, październik 2005 r.
- Mapy glebowo – rolnicze, dla obrębów w gminie Bukowina Tatrzańska w skali 1:5000. Krakowskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Krakowie data 1980r.
- Mapa hydrogeologiczna Polski, 1:50 000, arkusz: Nowy Targ (1049). Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997 r.

- Opinia fizjograficzna dla terenów gminy Bukowina Tatrzańska z 1979 r., Biuro Studiów i Projektów Budownictwa Wiejskiego w Krakowie.
- Opracowanie ekofizjograficzne – wieś Białka Tatrzańska, Gmina Bukowina Tatrzańska - mgr inż. Jacek Wolanin, mgr Agnieszka Grzegorzczak, mgr inż. Barbara Waluś, maj 2005r.
- Objasnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski, 1:50 000, arkusz Nowy Targ (1049), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1976 r.
- Objasnienia do mapy geologiczno-gospodarczej Polski, 1:50 000, arkusz Nowy Targ (1049), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1999 r.
- Objasnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, arkusz Nowy Targ (1049), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997 r.
- Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni górnego Dunajca – Hydroprojekt Kraków Sp. z o.o., listopad 2004 r.
- Studium geologiczno - inżynierskie miejscowości Bukowina Tatrzańska - Rusiński Wierch dla potrzeb zagospodarowania przestrzennego. „GEOPEN” Mirosław Lupa, czerwiec 2008 r.
- Plan rozwoju lokalnego Gminy Bukowina Tatrzańska, 2006: FRDL – Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie. Kraków – Bukowina Tatrzańska, s. 12-13, 92.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, Uchwała Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003 r.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, wprowadzony Uchwałą Nr XLVII/732/18/2018 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Mał. z dnia 18.04.2016r., poz.3215).
- Strategia rozwoju województwa małopolskiego, Uchwała Nr XXIII/250/2000 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 sierpnia 2000 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bukowina Tatrzańska, Uchwała Nr V/16/98 Rady Gminy Bukowina Tatrzańska z dn. 11 grudnia 1998 r.
- Koncesja Nr 4/2006 z dnia 6 grudnia 2006 r. wydana przez Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dla obszaru górniczego „Bukowina”, udzielona „Bukowiańskiemu Towarzystwu Geotermalnemu” Sp. z o. o., zmieniona przez Ministra Środowiska.
- Koncesja Nr 11/2010 z dnia 3 sierpnia 2010 r. wydana przez Ministra Środowiska dla obszaru górniczego „Białka” udzielona spółce „Park Wodny Bania” Sp. z o.o. z siedzibą w Białce Tatrzańskiej.
- Wójcik A., Warmuz B., 2014 – Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10000, gm. Bukowina Tatrzańska, pow. tatrzański, woj. małopolskie. <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO> [dostęp 15 października 2015].
- Analiza potrzeb i możliwości rozwoju Gminy Bukowina Tatrzańska sporządzona dla celów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bukowina Tatrzańska. Pracownia Urbanistyczna Studium Andrzej Hełdak, Bukowina Tatrzańska 2016 r.
- Analiza rynku pracy powiatu tatrzańskiego w 2014 r. Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem. 2015 r.
- Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.
- Hełdak M., 2007. Analiza wybranych zjawisk demograficznych w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich województwa dolnośląskiego w latach 1988, 1996, 2002. Acta Scientiarum Polonorum. Administratio Locorum 6/1, 21-34. Olsztyn.
- Informacje przygotowane przez Urząd Gminy w Bukowinie Tatrzańskiej.
- Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bukowina Tatrzańska oraz uchwalonych planów miejscowych, Pracownia Urbanistyczna STUDIUM Andrzej Hełdak, Bukowina Tatrzańska 2016 r.
- Okólski M., 2005. Demografia. Podstawowe pojęcia, procesy i teorie w encyklopedycznym zarysie. Wydawnictwo Naukowe „Scholar” Spółka z o. o.
- Strategii rozwoju gminy Bukowina Tatrzańska na lata 2015-2020, FEDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji, 2015 r.
- Więckowicz Z. (red.), 1990. Podstawowe procesy demograficzne na obszarach wiejskich. Warunki rozwoju obszarów wiejskich Dolnego Śląska. Biuletyn Urządzenie Wsi i Gospodarstw 6, 79-103.

1.4. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bukowina Tatrzańska zostało opracowane na podstawie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r., a zmiany Studium na podstawie obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W niniejszej części, dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, uwzględniono uwarunkowania przestrzenne i społeczno - gospodarcze, dokonano analizy stanu istniejącego w zakresie elementów zagospodarowania przestrzennego, ich rozmieszczenia i podstawowych parametrów, dokonano analizy zagadnień rolnych, środowiskowych i technicznych.

Zasadniczą grupą wykorzystywaną w analizie uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy jest charakterystyka i ocena obszarów i zjawisk za pomocą metodyki bezpośrednio związanej z zbieraniem i przetwarzaniem informacji. Do grupy tej można zaliczyć m.in.: badania rozmieszczenia elementów i zjawisk przestrzennych, podział na elementy składowe, związki pomiędzy poszczególnymi elementami, tendencje rozwojowe, unikatowe wartości wymagające szczególnej ochrony oraz czynniki stwarzające zagrożenia środowiskowe i inne.

1.5. ZAKRES ZAPISU UWARUNKOWAŃ PRZESTRZENNYCH

Studium..., w części Uwarunkowań rozwoju, obejmuje katalog zagadnień wymienionych w art. 10.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W swoim zakresie opracowanie uwzględnia uwarunkowania wynikające m.in. z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy;
- 8) stanu prawnego gruntów;
- 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;
- 12) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 13) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- 14) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej;
- 15) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

Środowisko przyrodnicze stanowi podstawową determinantę rozwoju przestrzennego gminy, stąd rozważania nad uwarunkowaniami rozpoczęto od zagadnień związanych z walorami środowiska przyrodniczego i jego ochroną. Kolejne z rozdziałów poświęcono pozostałym zagadnieniom wynikającym z przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z LOKALNYCH ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WODNYCH, W TYM WÓD POZIEMNYCH, WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

2.1. POŁOŻENIE

Gmina Bukowina Tatrzańska położona jest w powiecie Tatrzańskim, w południowej części województwa małopolskiego, u podnóża Tatr, bezpośrednio przy granicy ze Słowacją. W granicach administracyjnych gminy zlokalizowane są następujące sołectwa: Bukowina Tatrzańska, Białka Tatrzańska, Jurgów, Rzepiska, Czarna Góra, Brzegi, Groń i Leśnica. Powierzchnia geodezyjna gminy wynosi 13185,50 ha, z czego w granicach Tatrzańskiego Parku Narodowego położony jest obszar o powierzchni 4434,00 ha. Administracyjnie gmina graniczy:

- * od strony północnej – z obszarem gminy Nowy Targ,
- * od strony północno – zachodniej z gminą Szaflary,
- * od strony wschodniej – z obszarem gminy Łapsze Niżne,
- * od strony zachodniej - z gminą Biały Dunajec,
- * od strony południowo - zachodniej z gminą Poronin oraz m. Zakopane,
- * od strony południowej i południowo – wschodniej bezpośrednio ze Słowacją.

Pierwotna zabudowa poszczególnych wsi rozwijała się w układzie ulicowym w dolinach rzek i potoków a także na wierzchach. Obecnie obserwuje się znaczny rozwój terenów zainwestowanych wsi. Teren objęty Studium... stanowi cały obszar gminy Bukowina Tatrzańska.

2.2. MORFOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Ukształtowanie terenu jest wyjątkowo zróżnicowane. W granicach gminy znajdują się tereny wysokogórskie i podgórskie. Pofałdowane pasma górskie tworzą liczne wzniesienia o stromych zboczach w południowej części gminy oraz bardziej łagodnych w części środkowej i północnej. Pasma górskie poprzecinane są licznymi dolinami i wąwozami o zróżnicowanej wielkości cieków powierzchniowych stałych lub okresowych. Największą doliną na terenie gminy jest dolina rzeki Białki, ciągnąca się od granicy państwa w kierunku północnym przez Jurgów, Czarną Górę i Białkę. Szerokość doliny wynosi około 50 m przy granicy, do około 750 m w północnej części wsi Białka. Drugą doliną lecz słabiej rozwiniętą jest dolina potoku Leśnica.

Tereny zamieszkałe przez ludność położone są na wysokości od 690 m n.p.m. w Jurgowie do 1050 m n.p.m. w Brzegach, osiągając maksymalnie wysokość ponad 1100 m n.p.m. w okolicach Głodówki. Średnia wysokość wiejskich osiedli mieszkaniowych wynosi około 870 m n.p.m. Największe deniwelacje (267 m) występują we wsi Bukowina Tatrzańska, najmniejsze (50,5 m) w Leśnicy. W gminie Bukowina Tatrzańska, na obszarach leżących poza granicami Tatrzańskiego Parku Narodowego przeważają stoki o średnim nachyleniu około 8° - 15° . Największe nachylenia stoków, sięgające 15° występują we wsiach: Bukowina, Brzegi, Groń i Rzepiska, najmniejsze nie przekraczające 8° w Jurgowie i Leśnicy. Ukształtowanie terenów wiejskich charakteryzuje się długimi stokami, oraz łagodnymi wzniesieniami posiadającymi przeważnie wyrównane garby wierzchowinowe. Miejscami występują fragmenty osuwiskowe oraz liczne wciosy. Wsie leżące w dolinie rzeki Białki mają charakter równiny płaskiej (Białka Tatrzańska, Jurgów, Czarna Góra).

Na terenie TPN omawiany obszar ma rzeźbę o charakterze alpejskim, ukształtowaną przez dawne i obecne czynniki rzeźbotwórcze. Głównym czynnikiem kształtującym rzeźbę obszaru były zlodowacenia. W efekcie splywu mas firnowo – lodowych powstały liczne cyrki i kotły polodowcowe, częstokroć piętrowe. W wielu z takich kotłów wskutek zamknięcia ich wylotów ryglami skalnymi zgromadziła się woda tworząc liczne w tym rejonie oligotroficzne jeziora z największym – Morskim Okiem o powierzchni bez mała 35 hektarów i najgłębszym Wielkim Stawem o głębokości ponad 79 m. Działalność lodowców przekształciła

także dawne doliny rzeczne, złobiąc ich zbocza na kształt litery U. Widoczne jest to wyraźnie we wszystkich dolinach na omawianym obszarze. Pozostałościami lodowca są również licznie występujące na obszarze całych Tatr moreny denne, czołowe i boczne. Również obecnie rzeźba tego obszaru Tatr podlega modyfikacjom przez współczesne procesy rzeźbotwórcze, takie jak denudacja chemiczna polegająca na rozpuszczaniu i odprowadzaniu składników mineralnych, wietrzenie fizyczne wskutek działania mrozów i nasłonecznienia, ruchy masowe zwietrzliny wzdłuż linii spadku, procesy eoliczne powodowane przez wiatr czy też procesy fluwialne związane ze spływem powierzchniowym wód.

2.3. BUDOWA GEOLOGICZNA

Tatry i Podhale należą do alpejskiego systemu glebotwórczego. W budowie geologicznej gminy biorą udział trzy jednostki: granity Tatr, skały osadowe wieku mezozoicznego oraz flisz. Dwie pierwsze jednostki należą do Tatr, trzecia jednostka występuje na Podhalu. Granity występują od granicy państwa na południu do równoleżnika wylotu doliny Waksmundzkiej. Osadowe skały mezozoiczne wieku triasowego, jurajskiego i kredowego sięgają aż po Wierch Poroniec. Na Międzydrogach i Wierchu Porońcu są one przykryte przez grubą pakiet zlepieńców i piaskowców. W części północnej gminy, czyli w części na której rozsiadły się wszystkie wsie, podłoże jest utworzone z fliszu podhalańskiego czyli przekładanka warstw piaskowców i łupków o wieku trzeciorzędowym. Doliny tatrzańskie są wysłane grubą pokrywą piargów wieku czwartorzędowego spod których wyłaniają się tylko na grzbietach skały należące do granitów i skał osadowych wieku mezozoicznego. Charakterystyczną cechą z uwagi na budowę geologiczną (duża ilość łupków) oraz strome zbocza są osuwiska, a właściwie tereny predysponowane do powstawania osuwisk. Choć obecnie są one ustabilizowane to jakiegokolwiek naruszenie równowagi statycznej zboczy może je uaktywnić.

Powyższa regionalizacja geologiczna znajduje swoje odbicie w ukształtowaniu wysokościowym. Część najwyższą tworzą granity, pośrednią osadowe skały mezozoiczne, zaś najniższą flisz podhalański.

2.4. WARUNKI KLIMATYCZNE

Region Podhala należy do strefy klimatu umiarkowanego, o charakterze przejściowym oceaniczno – kontynentalnym. O lokalnych cechach decyduje między innymi orografia. Według klasyfikacji Hessa obszar Rowu Podtatrzańskiego mieści się w piętrze umiarkowanie chłodnym.

Okolice Bukowiny Tatrzańskiej charakteryzują się swoistym klimatem lokalnym, chłodnym i wilgotnym. Najcieplejszymi miesiącami są : lipiec ($15,3^{\circ}\text{C}$) i sierpień ($14,7^{\circ}\text{C}$) , najzimniejszymi styczeń ($-5,3^{\circ}\text{C}$) i luty ($-3,9^{\circ}\text{C}$).

We wsiach Bukowina i Jurgów, pierwsze przymrozki występują w trzeciej dekadzie września. Ostatnie najpóźniej w trzeciej dekadzie maja. W pozostałych wsiach pierwsze przymrozki występują na początku października, ostatnie najpóźniej w III dekadzie maja. Okres bezprzymrozkowy wynosi około 120 dni.

Najwięcej dni bezchmurnych występuje jesienią we wrześniu i październiku oraz zimą, w lutym i marcu. Największe prawdopodobieństwo opadów deszczu występuje w miesiącach letnich od maja do sierpnia; najobfitsze opady przypadają na czerwiec i lipiec, co związane jest z częstszymi w tych miesiącach burzami. Pierwszy śnieg pojawia się z reguły w październiku, ostatnie jego opady przypadają na maj. Trwała pokrywa śnieżna utrzymuje się od końca grudnia do końca marca.

W Bukowinie Tatrzańskiej średnio 128 dni w roku jest bezwietrznych, w pozostałe dni wieją wiatry przeważnie z kierunków zachodniego i południowo - zachodniego. Występują one we wszystkich porach roku, przy czym najsilniejsze są zimą a najsłabsze latem. Szczególną rolę wśród zjawisk meteorologicznych odgrywa wiatr halny. Jest to wiatr typu fenowego, znany również w innych rejonach górskich. Wieje najczęściej wiosną i na jesieni, jest silny i porywisty.

Warunki klimatyczne terenów położonych w granicach TPN charakteryzują się o wiele surowszym klimatem. W związku z alpejskim charakterem obszaru jego klimat jest specyficzny i bardzo zróżnicowany. Występuje tu duża zmienność zjawisk pogodowych, duża liczba opadów, krótki okres wegetacyjny, długi i zróżnicowany odpowiednio do wysokości nad poziom morza okres zalegania pokrywy śnieżnej, a także

wyraźnie wykształcone piętra klimatyczne. W samych Tatrach wyróżnia się 5 pięter klimatycznych: zimne w najwyższych partiach gór, umiarkowanie zimne, bardzo chłodne, chłodne i umiarkowanie chłodne. Poza Tatrami, w niższych partiach Parku występuje jeszcze piętro umiarkowanie ciepłe ze średnią roczną temperaturą powietrza dochodzącą do +8 °C.

2.5. HYDROGRAFIA TERENU

Przez teren gminy przepływają dwa duże cieką: rzeka Białka i potok Leśnica, wpadające do rzeki Dunajec. Wsie Bukowina, Białka, Jurgów, Rzepiska, Czarna Góra, Brzegi, leżą w zasięgu zlewni rzeki Białki. Odwadnianie są przez rzekę Białkę oraz jej liczne dopływy - górskie potoki i okresowe cieką. Wsie Groń, Leśnica leżą w zasięgu zlewni potoku Leśnica, odwadnianie są przez potok Leśnica oraz jego dopływy.

Białka stanowi prawy dopływ Dunajca, wypływa z Doliny Kaczej wys. 1577m n.p.m. Całkowita długość rzeki wynosi 41,20 km, a powierzchnia dorzecza 229,90 km. Zasilana jest licznymi potokami spływającymi z kierunku zachodniego, z terenów górzystych.

Białka posiada liczne dopływy ciekami okresowymi i stałymi. Największymi lewobrzeżnymi dopływami rzeki Białki są: Potok Roztoka, Potok Waksmundzki, potok Brzegowski, Niebieska Dolina, Podgórzeński, Odewsiański, Kaniowski, Remiszów, Czerwonka, Sołtysi oraz szereg małych dopływów bez nazwy. Prawobrzeżnymi dopływami rzeki Białki są potoki: Suchy, Jurgowczyk, Bryjów, Szyszkowski, Młynówka oraz szereg mniejszych dopływów bez nazwy.

Potok Leśnica wypływa u podnóża pasma Działdówka, płynie w kierunku północnym przez wieś Groń i Leśnica. Potok ten posiada również liczne, lecz krótkie dopływy ciekami powierzchniowymi okresowymi i stałymi.

Charakterystyczną cechą w/w potoków jest znaczne i nieregularne wahania wodostanów, zależne od gwałtowności tajania śniegów w okresie wiosennym, bądź od obfitości opadów w górach. Cechami charakterystycznymi potoków podgórzeńskich są znaczne i nieuregulowane wahania wodostanów, zależne od gwałtowności topienia śniegów bądź od obfitości opadów w górach.

Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska na obszarze leżącym w granicach Tatrzańskiego Parku Narodowego znajdują się liczne stawy zaliczane do najbardziej atrakcyjnych w kraju. Najbardziej znane z nich to: Morskie Oko, Czarny Staw nad Morskim Okiem oraz Dolina Pięciu Stawów z: Wielkim Stawem, Małym Stawem, Czarnym Stawem Polskim, Przednim Stawem, Zadnim Stawem. Mniej znane, ale równie atrakcyjne to: Wole Oko, Rybie Oko, Małe Morskie Oko, Żabie Oko. Poza obszarem Parku wody stojące na terenie gminy nie występują.

Na obszarze Polski, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), zostały wyznaczone jednolite części wód (JCW), które RDW definiuje je jako oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych (art. 4 RDW).

Dla jednolitych części wód powierzchniowych określono cele środowiskowe, przy zastosowaniu zasady - jeśli do danej części wód odnosi się więcej niż jeden z celów, ustala się cel najbardziej rygorystyczny.

Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska wyznaczono następujące jednolite części wód powierzchniowych:

- 236 Leśnica;
- 2427 Czerwonka;
- 436 Białka od Jaworowego do ujścia;
- 239 Trybska Rzeka;
- 166 Biały Dunajec (Zakopianka) od Potoku Olczyskiego, z Potokiem Olczyskim do Porońca, z Porońcem;
- 434 Biały Dunajec od Porońca do ujścia;
- 241 Niedziczanka;
- 462 Poprad od Smereczka do Łomniczanki;
- 167 Białka od Rybiego Potoku do Jaworowego z Jaworowym od granicy państwa.

Cele środowiskowe dla jednolitych części wód powierzchniowych wyznaczonych na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 1. Wykaz celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych

Nazwa JCWP	Europejski kod JCWP	Scalona część wód powierzchniowych (SCWP)	Typ JCWP	Status	Cel środowiskowy
Biały Dunajec (Zakopianka) od Potoku Olczyskiego, z Potokiem Olczyskim do Porońca, z Porońcem	PLRW200012141289	GW0404	Potok tatrzański krzemianowy (1)	silnie zmieniona część wód	dobry potencjał wód
Biały Dunajec od Porońca do ujścia	PLRW20001421412999	GW0405	Mała rzeka fliszowa (14)	silnie zmieniona część wód	dobry potencjał wód
Czerwotka	PLRW20006214138	GW0406	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych (6)	silnie zmieniona część wód	dobry potencjał wód
Leśnica	PLRW2000122141349	GW0406	Potok fliszowy (12)	silnie zmieniona część wód	dobry potencjał wód
Białka od Jaworowego do ujścia	PLRW2000142141549	GW0407	Mała rzeka fliszowa (14)	naturalna część wód	dobry stan wód
Niedziczanka	PLRW2000122141729	GW0407	Potok fliszowy (12)	silnie zmieniona część wód	dobry potencjał wód
Trybska Rzeka	PLRW20001221415489	GW0407	Potok fliszowy (12)	naturalna część wód	dobry stan wód
Białka od Rybiego Potoku do Jaworowego z Jaworowym od granicy państwa	PLRW2000121415469	GW0408	Potok tatrzański krzemianowy (1)	naturalna część wód	dobry stan wód
Poprad od Smereczka do Łomniczanki	PLRW200015214239	GW0413	Średnia rzeka wyżynna - wschodnia (15)	naturalna część wód	dobry stan wód

Wartości graniczne poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody co najmniej dobrego stanu, określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, ponadto - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2009 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych.

2.6. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH, UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN ORAZ UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Obszar opracowania znajduje się w obrębie dwóch jednostek hydrogeologicznych. Zalicza się do nich:

- jednostkę fliszu podhalańskiego z wydzielonymi rejonami: Rejonem Szaflarsko – Zakopiańskim oraz Rejonem Chochołowsko – Brzeskim;
- jednostkę dolin rzecznych – Dolinę Białki.

- Jednostka fliszu podhalańskiego charakteryzuje się występowaniem wód szczelinowych w osadach fliszu, o bardzo zróżnicowanym zwierciadle (od 0,5m do 30,0m), przeważnie oscylującym ok. 4,0 m.
W obrębie Rejonu Szaflarsko – Zakopiańskiego dominują łupki nad piaskowcami. Maksymalna głębokość do zwierciadła wód gruntowych na tym obszarze nie przekracza 11,0m. Ponadto przeważają tu źródła o wydajności poniżej 60 litrów/min, a występująca woda jest o nieco wyższej mineralizacji i w stosunku do Rejonu Chochołowsko – Brzeskiego (100 – 400 mg/litr).
W północnej części rejonu występują źródła i wycieki siarkowodorowe. Spływ wód podziemnych następuje w kierunku północno – wschodnim.
W obrębie Rejonu Chochołowsko – Brzeskiego, obejmującego najbardziej wyniesione partie fliszu podhalańskiego, dominują kompleksy piaskowcowo – zlepieńcowe. Głębokość do zwierciadła osiąga miejscowo wartości do 30,0m. Notuje się przewagę źródeł o wydajności przekraczającej 60 litrów/min. Stopień mineralizacji wód oscyluje w przedziale od 200 do 300 mg/litr.
- Jednostka dolin rzecznych charakteryzuje się występowaniem wód porowych w aluwkach dolin rzecznych.
W Dolinie Białki miąższość aluwów przekracza 15,0m. Głębokość występowania zwierciadła waha się w przedziale od 2,0m – 6,0m. Występują liczne źródła tarasowe, wody określa się jako miękkie i średniotwarde, o mineralizacji 100 – 400 mg/litr.

Na terenie gminy nie występują większe pokłady surowców naturalnych w związku z czym nie prowadzi się eksploatacji surowców na dużą skalę. Teren gminy jest ubogi pod względem występowania surowców budowlanych. Przeprowadzony przegląd odsłonięć naturalnych i wyrobisk oraz materiałów archiwalnych wykazał, że surowcami mineralnymi występującymi na terenie gminy, które mogłyby znaleźć zastosowanie w budownictwie wiejskim i drogownictwie są piaskowce fliszu podhalańskiego, głązy i żwir rzeczny oraz gliny.

Piaskowce mają dobre własności fizyko - mechaniczne, ale występują w stosunkowo cienkich ławicach z licznymi przerostami łupków co utrudnia podjęcie większej eksploatacji. Żwiry rzeczne zalegają w dolinie rzeki Białki i potoku Leśnica. Osady te wypełniają dna dolin tworząc w nich terasy i wyścielając koryta rzek. W okolicach terasy żwir jest wymieszany z piaskiem mulasto - gliniastym. Materiał gruby, otoczaki i głązy granitowe, bywa używany głównie na podmurówki i jako kamień ozdobny w podmurówkach. Żwir drobny jest wykorzystywany do naprawy dróg lokalnych.

Obszar gminy Bukowina Tatrzańska położony jest w zasięgu występowania złoża wód termalnych zalegających w wapieniach środkowego eocenu i w dolomitach triasu. Obecnie prowadzi się eksploatację złoża wody geotermalnej, która pozyskiwana jest na potrzeby zespołów termalnych oraz świadczenia kompleksowych usług turystycznych i rekreacyjno – rehabilitacyjnych w Bukowinie Tatrzańskiej oraz w Białce Tatrzańskiej. Na obszarze wsi Bukowina Tatrzańska eksploatacja złoża odbywa się odwiertem „Bukowina”, a na obszarze wsi Białka Tatrzańska - odwiertem „Białka Tatrzańska GT-1”. W przypadku złóż kopalin płynnych, w tym wód termalnych, brak jest możliwości jednoznacznego wyznaczenia ich granic, dlatego w Studium... ujawniane są jedynie granice obszarów górniczych, co zgodnie ze stanowiskiem geologa wojewódzkiego, spełnia wymagania art. 95 ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Ze względu na rodzaj kopaliny oraz sposób prowadzonej eksploatacji, nie występują obiekty lub obszary, dla których został wyznaczony lub należy wyznaczyć w złożu filar ochronny. Ponadto, ze względu na

rodzaj kopaliny i sposób prowadzonej eksploatacji nie istnieje zagrożenie bezpieczeństwa powszechnego w wyniku prowadzonej działalności wydobywczej.

W części południowej gminy Bukowina Tatrzańska częściowo w granicach TPN oraz Obszaru Natura 2000 „Tatry”, zlokalizowany jest główny zbiorniki wód podziemnych **GZWP 441 – ZAKOPANE**. Na terenie zlewni rzeki Dunajec występują głównie zbiorniki czwartorzędowe związane z dolinami głównych rzek, dopływów Wisły oraz zbiorniki fliszowe trzeciorzędowo-kredowe (obręb fliszu Karpackiego). Na terenie zlewni, w okolicach Zakopanego, w niecce podhalańskiej, występuje jeden zbiornik trzeciorzędowo-triasowy.

Jak podaje opracowanie eksperckie pt. „Ocena stanu ilościowego, jakościowego i określenie trendów zanieczyszczeń w wodach podziemnych zlewni Dunajca z wykorzystaniem badań prowadzonych w ramach realizacji projektu PL 0302” prof. dr hab. Andrzej Sadurski, 2009 r., **zbiornik trzeciorzędowo-triasowy (441) GZWP 441 - Zakopane** jest zbiornikiem typu porowo-szczelinowo-krasowego w węglanowych osadach triasu i trzeciorzędu - zlepieńców, dolomitów, wapieni i wapieni dolomitycznych. Wydajności otworów studziennych są bardzo zróżnicowane - od bardzo małych do 270 m³/h przy wolnym wypływie. Zasilanie poziomu wodonośnego następuje poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych i wód powierzchniowych oraz w następstwie przesączania się wód z warstw wodonośnych położonych przy powierzchni terenu. W głębszych partiach zbiornika występują wody termalne ujmowane w Białym Dunajcu, w siłowni geotermicznej i wykorzystywane do celów grzewczych. Obszarami zasilania tego zbiornika są Tatry oraz pasmo Gubałówki.

Na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

2.7. GLEBY

Na obszarze gminy występują zróżnicowane warunki glebowe. Na obszarze Tatrzańskiego Parku Narodowego warunki podłoża i rzeźby determinują rodzaj gleb. W najwyższych partiach obszaru przeważają gleby inicjalne i słabo wykształcone, niżej stosunkowo ubogie gleby bielcowe a w obszarach najbardziej wysuniętych na północ gleby brunatne kwaśne i w mniejszym zakresie inne gatunki zwykle ubogich gleb.

Na pozostałym obszarze gminy występują gleby: brunatno-kwaśne, brunatno-wyługowane, brunatno-deluwialne, glejowo-deluwialne, glejowe, pseudobielcowe, mady oraz gleby organiczne mułowo-torfowe. Gleby brunatno-kwaśne przeważają głównie we wsiach: Bukowina, Białka, Leśnica, Jurgów, Czarna Góra (stanowią ponad 80% powierzchni użytków rolnych). Gleby brunatno-wyługowane występują głównie we wsiach: Groń, Rzepiska, Brzegi (stanowią ponad 90% powierzchni użytków rolnych). W Białce i Czarnej Górze ponad 13 % powierzchni użytków rolnych zajmują mady. Ponadto w Czarnej Górze występują niewielkie ilości gleb organicznych mułowo-torfowych (około 0,9 % powierzchni użytków rolnych).

2.8. TERENY GÓRNICZE WYZNACZONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na obszarze gminy wyznaczone są tereny górnicze, w obrębie obszarów górniczych „Bukowina” oraz „Białka”.

Obszary górnicze ustanowione są dla złoża wód termalnych ujętych odwiertem Bukowina w miejscowości Bukowina Tatrzańska oraz odwiertem Białka Tatrzańska GT-1 w miejscowości Białka Tatrzańska, stanowiących zarazem tereny górnicze, których granice pokrywają się z granicami obszaru górniczego.

Obszar górniczy „Bukowina” ustanowiony został przez Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Koncesją Nr 4/2006 z dnia 6 grudnia 2006 r. na rzecz „Bukowińskie Towarzystwo Geotermalne” Sp. z o. o., zmienioną przez Ministra Środowiska.

Obszar górniczy „Białka” został ustanowiony przez Ministra Środowiska Koncesją Nr 11/2010 z dnia 3 sierpnia 2010 r., w której prawo do prowadzenia działalności polegającej na wydobywaniu wód termalnych

odwiertem Białka Tatrzańska GT-1 zostało udzielone przedsiębiorcy – spółce „Park Wodny Bania” Sp. z o.o. z siedzibą w Białce Tatrzańskiej. Całkowita powierzchnia obszaru górniczego wynosi 1341,33 ha, z czego niewielka część obszaru znajduje się na terenie sąsiedniej gminy Łapsze Niżne.

Teren obszaru górniczego w Bukowinie Tatrzańskiej zbudowany jest z osadów czwartorzędowych o miąższości do kilku metrów, poniżej których zalegają warstwy paleogeńskie wykształcone, jako kompleks łupkowo – mułowcowi z przewarstwieniami piaskowców. Poziom wodonośny eksploatowanego ujęcia wód termalnych Bukowina Tatrzańska PIG/PNiG-1 znajduje się na głębokości ok. 2500 m ppt. Nieprzepuszczalne i słabo przepuszczalne utwory fliszu podhalańskiego zapewniają dostateczną izolację i brak kontaktu hydraulicznego wód termalnych z powierzchnią.

Wydobycie kopaliny prowadzone jest metodą otworów wiertniczych.

Zasoby eksploatacyjne odwiertu Białka Tatrzańska GT-1 w wysokości 38 m³/h zostały ustalone w „Dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód termalnych dla otworu Białka Tatrzańska GT-1 w miejscowości Białka Tatrzańska”, przyjętej przez Ministra Środowiska zawiadomieniem z dnia 10 grudnia 2008 r. (znak:DGiKGkdh-4791-16/669/7005/08/MJ). Wydobycie wody termalnej, odbywa się zgodnie z warunkami określonymi w projekcie zagospodarowania złoża wód termalnych z utworów podfliszowych niecki podhalańskiej w miejscowości Białka Tatrzańska w granicach obszaru górniczego „Białka”.

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENÓW, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO ORAZ STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Teren opracowania położony jest w terenach częściowo zainwestowanych, a także w terenach chronionych ze względu na wysoki walory przyrodnicze. Głównymi funkcjami gminy są turystyka i rekreacja. Funkcją uzupełniającą jest rolnictwo, które w gospodarce gminy odgrywa obecnie marginalne znaczenie. Głównymi elementami zainwestowania omawianego obszaru są budownictwo mieszkaniowe i usługi sportowo - rekreacyjne.

W gminie obserwuje się rozwój zaplecza sportowo – rekreacyjnego głównie w miejscowościach Białka Tatrzańska, Bukowina Tatrzańska, Jurgów i Czarna Góra. Koleje i wyciągi narciarskie funkcjonują na zboczach białczańskich wierzchów, po zachodniej stronie wsi, w rejonie Wierchu Olczańskiego i Wierchu Rusińskiego w Bukowinie Tatrzańskiej oraz przy drodze krajowej w kierunku przejścia granicznego ze Słowacją w Jurgowie i w rejonie Wierchu Litwińskiego i Kozińca w Czarnej Górze.

Popularność gminy, w tym przede wszystkim miejscowości Białka Tatrzańska wzrasta wraz z rozwojem zagospodarowania sportowo – turystycznego. Dodatkowo gmina stanowi doskonałą alternatywę dla zatłoczonego i znacznie droższego Zakopanego, oferując wspaniałe tereny dla turystyki pieszej i rowerowej. Sprzyjają temu przede wszystkim walory krajobrazowe i klimatyczne w postaci górskich widoków, kompleksów leśnych, malowniczej doliny rzek.

Bazę noclegową, zlokalizowaną w gminie stanowią głównie kwatery prywatne i pensjonaty. Rolnictwo, właściwie nie odgrywa tu większego znaczenia. Warunki naturalne przedmiotowego obszaru tj. rzeźba terenu, krótki okres wegetacyjny oraz słabe gleby, powodują stały proces sukcesywnego zmniejszania arealu gruntów ornych i przekształcania pól uprawnych w użytki zielone.

Istniejące tereny zabudowy skoncentrowane są na obszarach o stosunkowo równinnej rzeźbie (doliny rzek, wierchy), często w pewnym oddaleniu od terenów o największych spadkach terenu.

Własności gruntów należą obecnie do jednych z najistotniejszych uwarunkowań wpływających na kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy. W znacznym stopniu determinują możliwości inwestycyjne oraz kierowanie polityką zagospodarowania.

W całej gminie Bukowina Tatrzańska, na obszarze objętym opracowaniem, zdecydowanie przeważają tereny prywatne. Własność państwową stanowią grunty pod wodami, rowami i drogami publicznymi. Pozostały teren należy do właścicieli prywatnych.

Własność komunalna ogranicza się w zasadzie do gruntów pod obiektami użyteczności publicznej co w znacznym stopniu utrudnia podejmowanie działań związanych z inwestycjami publicznymi. Całość

gospodarki nieruchomościami podporządkowana jest prywatnym inwestorom, co w znacznym stopniu utrudnia sterowanie procesami rozwojowymi. Jedynym instrumentem wpływającym na sposób oraz kierunki zagospodarowania jest więc „Studium”, a jego narzędziem realizacji miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których gmina może określić przeznaczenie oraz zasady zagospodarowania terenów.

3a. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

3a.1. WSTĘP

Wprowadzona w październiku 2015 r. zmiana Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, rozszerzyła zakres tematyczny studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy o analizę potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniającą w szczególności:

- a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
- c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

W dokumencie studium, w części kierunków, określa się m.in. uwzględniając bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę:

- a) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego,
- b) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy.

Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, formułuje się, na pierwszym etapie, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

Określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa wyżej, bierze się pod uwagę:

- a) perspektywę nie dłuższą niż 30 lat;
- b) niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%.

3a.2. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY UWZGLĘDNIAJĄCE ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE

3a.2.1. Działalność gospodarcza oraz bezrobocie w gminie Bukowina Tatrzańska

Sytuację na rynku pracy w gminie Bukowina Tatrzańska scharakteryzowano na podstawie informacji zbieranych przez Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem. Analiza rynku pracy powiatu tatrzańskiego w 2014r., ujawniła, że na koniec 2013 roku według rejestru REGON zarejestrowanych było w powiecie tatrzańskim 9 836 podmiotów gospodarki narodowej, z tego jedynie 202 (czyli 2,1 %) należało do sektora publicznego. Największy udział procentowy wśród podmiotów gospodarczych, stanowią jednostki związane z hotelarstwem oraz restauracjami (26,5 % wśród 9 836 podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON). Atrakcyjne przyrodniczo, krajobrazowo i kulturowo położenie powiatu tatrzańskiego, w tym gminy Bukowiny Tatrzańskiej, sprzyja rozwojowi usług turystycznych.

Na terenie powiatu tatrzańskiego dominują podmioty prowadzące działalność gospodarczą z zakresu zakwaterowania i gastronomii. Na koniec 2013 roku stanowiły one 30,3% ogółu podmiotów zarejestrowanych w systemie PKD. Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi w gminie Bukowina Tatrzańska, na koniec 2013 r. zarejestrowanych było 376 podmiotów (36,15%). Drugą pozycję pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów, zarówno na terenie powiatu tatrzańskiego, jak i na terenie gminy Bukowina Tatrzańska, zajmowały na koniec 2013 roku podmioty prowadzące działalność gospodarczą związaną z handlem hurtowym i detalicznym (w powiecie: 20,5%, w gminie: 184 podmiotów, tj. 17,70% ogółu podmiotów zarejestrowanych w systemie PKD). Powyższe ukazuje dominację podmiotów z zakresu zakwaterowania i gastronomii zarówno , zarejestrowanych w powiecie tatrzańskim, jak i na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem na terenie powiatu tatrzańskiego pozostawało 3 679 bezrobotnych, z czego 1 494 stanowiły kobiety. W porównaniu z końcem 2013 r. odnotowano spadek liczby zarejestrowanych o 5,4 %, a w ewidencji Urzędu ubyło 209 bezrobotnych. Stanowi to przełamanie trwałej tendencji wzrostowej liczby bezrobotnych, która miała miejsce nieprzerwanie od 2008 r. (Analiza rynku pracy...).

Stopa rejestrowanego bezrobocia na obszarze powiatu tatrzańskiego na dzień 31 grudnia 2014 roku, wyniosła 13,0 %, czyli była wyższa od średniej wojewódzkiej (9,9 %) i średniej krajowej (11,5 %). Liczba bezrobotnych w gminie Bukowina Tatrzańska wynosiła 490 osób i była niższa niż w roku poprzednim o 4,3 % (tab. 2).

Tabela. 2. Liczba bezrobotnych w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2008-2015

Lp.	Rok	Liczba bezrobotnych	
		ogółem	w tym kobiety
1.	2015	483	213
2.	2014	490	214
3.	2013	512	229
4.	2012	425	190
5.	2011	399	174
6.	2010	363	150
7.	2009	315	122
8.	2008	231	110

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem

Powyższe dane wskazują na poprawę na rynku pracy, czego wyrazem jest spadek liczby bezrobotnych w gminie Bukowina Tatrzańska względem roku 2013.

3a.2.2. Uwarunkowania środowiskowe i społeczne

Na terenie Gminy sukcesywniej poprawie ulega jakość usług publicznych z zakresu obsługi ludności, których zapewnienie należy do zadań własnych gminy.

Wychowanie na poziomie przedszkolnym prowadzone jest w trzech placówkach: Przedszkolu Samorządowym w Jurgowie, Niepublicznym Przedszkolu MAGICZNA KRAINA - LEŚNE LUDKI w Leśnicy oraz w Niepublicznym Przedszkolu Hopsasa w Bukowinie Tatrzańskiej. W przedszkolu w Jurgowie uczęszczało 115 dzieci.

Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska dostosowano pomieszczenia w szkołach podstawowych do potrzeb dzieci w wieku przedszkolnym. Realizacja projektu umożliwiła doposażenie oddziałów przedszkolnych w 9 szkołach podstawowych, w tym: w Zespole Szkół w Bukowinie Tatrzańskiej, Zespole Szkół w Białce Tatrzańskiej, Szkole Podstawowej w Brzegach, Szkole podstawowej nr 1 w Czarnej Górze, Szkole Podstawowej nr 2 w Czarnej Górze, Szkole Podstawowej w Groniu, Szkole Podstawowej nr 1 w Rzepiskach

i Szkole Podstawowej nr 2 w Rzepiskach. Wychowaniem przedszkolnym zostaną objęte również dzieci w wieku 3-4 lata. Ponadto, na obszarze gminy działają placówki prywatne świadczące usługi przedszkolne. Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 602 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada ok. 2 dzieci w wieku przedszkolnym (1,81).

W gminie funkcjonuje kilka szkół podstawowych. Są to:

- Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Warszawy w Bukowina Tatrzańska;
- Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Wojsk Ochrony Pogranicza w Białce Tatrzańskiej;
- Szkoła Podstawowa im. św. St. Kostki w Leśnicy;
- Szkoła Podstawowa w Groniu im. Króla Jana Kazimierza;
- Szkoła Podstawowa w Jurgowie;
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Królowej Jadwigi w Czarnej Górze;
- Szkoła Podstawowa w Brzegach;
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Św. Kingi w Czarnej Górze;
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Rzepiskach;
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Rzepiskach.

Do szkół podstawowych w roku szkolnym 2014/15 uczęszczało łącznie 1022 uczniów. Szkoły gimnazjalne funkcjonują w trzech miejscowościach – w Białce Tatrzańskiej, Bukowinie Tatrzańskiej oraz w Leśnicy. Uczniowie szkół gimnazjalnych w roku 2014/15 stanowili 411 osób.

Na terenie Gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna oraz jej 4 filie. W Gminie funkcjonuje Bukowiańskie Centrum Kultury, które prowadzi bardzo szeroką działalność kulturową, obejmującą m.in.: organizację różnego rodzaju imprez (pn. „Góralski Karnawał”, „Małe Bajania”, „Sabałowe Bajania”, „Konkurs Gawędziarzy, Instrumentalistów, Śpiewaków, Drużbów i Starostów Weselnych, Ogólnopolski Konkurs Grup Kolędniczych, Popis Par Tanecznych, Konkurs Tańca Zbójnickiego, Kumoterki, Festyn „U zbiegu kultur Lindada”) oraz promującą działalność Szkoły Ginących Zawodów, regionalnych zespołów folklorystycznych i Amatorskiego Zespołu Teatralnego im. Józefa Pitoraka w Bukowinie Tatrzańskiej.

Niewątpliwym atutem gminy jest niematerialne dziedzictwo kulturowe, kultywowane przez mieszkańców - żywy folklor i rzemiosło, tradycje, obyczaje, muzyka, gwara, stroje, zespoły regionalne i artystyczne, twórcy ludowi, przysmaki kuchni góralskiej (oscypek, moskol, fizoły, kwaśnica, masconki, itd.).

W gminie funkcjonują boiska sportowe w Białce Tatrzańskiej, Groniu, Jurgowie oraz Bukowinie Tatrzańskiej. Ponadto należy wspomnieć o licznych stokach narciarskich, kolejach i wyciągach narciarskich funkcjonujących na terenie Gminy oraz o termach w Bukowinie Tatrzańskiej i w Białce Tatrzańskiej, które stanowią dodatkową atrakcję sportowo-rekreacyjną. O atrakcyjności turystyczną gminy zwiększają liczne szlaki turystyczne, w tym m.in. prowadzący do Morskiego Oka, drogi wspinaczkowe, szlaki rowerowe.

Polityka społeczna gminy zmierza w kierunku wsparcia rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholowym. Głównymi założeniami projektu strategii Rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Bukowina Tatrzańska na lata 2014-2024 są:

- minimalizowanie skutków ubóstwa,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin długotrwale borykających się z problemami życiowymi,
- zapobieganie i minimalizowanie problemów alkoholowych i narkomanii,
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Zasoby mieszkaniowe wszystkie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie kształtują się na poziomie powyżej przeciętnych w województwie małopolskim i w powiecie tatrzańskim (tab. 3). W przeliczeniu na jednego mieszkańca gmin - przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²] wypada również powyżej średnich dla województwa i powiatu. Z roku na rok wzrasta średnia powierzchnia użytkowa mieszkania oraz liczba mieszkań na 1000 mieszkańców. Należy założyć, że tendencja ta będzie się utrzymywała w kolejnych latach oraz przewidzieć dalszą możliwość realizacji nowych powierzchni użytkowych mieszkań.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie Bukowina Tatrzańska.

Jednostka terytorialna	Rok	Budynki mieszkalne	Zasoby mieszkaniowe wszystkie:			Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki:		
			mieszkania	powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem [m ²]	izby	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	przeciętna pow. użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	mieszkania na 1000 mieszkańców
Woj. małopolskie	2014	630469	1132051	87902527	4429702	77,6	26,1	336,1
Powiat tatrzański	2014	16782	24201	2207505	113977	91,2	32,5	356,7
Gmina Bukowina Tatrzańska	2014	3427	3415	387292	19394	113,4	29,5	259,9
	2013	3407	3352	379646	19151	113,3	29,0	256,5
	2012	3384	3319	372663	18914	112,3	28,6	254,8
	2011	3358	3292	367566	18713	111,7	28,3	253,8
	2010	3327	3256	360543	18463	110,7	28,1	253,5
	2009	3305	3269	363120	18186	111,1	28,6	257,8
Średnia:			3317	371805	18804	112,1	28,7	256,1
Udział w woj. [%]	2014	0,54	0,30					
Udział w powiecie [%]	2014	20,42	14,11					

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W roku 2014 na terenie gminy Bukowina Tatrzańska oddano do użytku ogółem 23 budynki, w tym 20 budynków mieszkalnych, z czego 18 to budynki jednorodzinne tj.: budynki jednomieszkaniowe oraz budynki w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej (tab. 4).

W roku tym, nie oddano do użytku budynków zbiorowego zamieszkania, stąd średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych może stanowić podstawę do ustalenia przeciętnej powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych w zabudowie jednorodzinnej. W roku 2014 powierzchnia ta wyniosła 339,05 m². Średnia w latach 2009-2014 wyniosła 237,59 m², średnia z trzech ostatnich lat wyniosła: 267,03 m².

Tabela 4. Budynki oddane do użytku w gminie Bukowina Tatrzańska na tle województwa i powiatu.

Jednostka terytorialna	Rok	Budynki nowe oddane do użytku:					
		ogółem (PKOB = 1)	mieszkalne (PKOB = 11)	budynki jednorodzinne tj.: budynki jednomieszkaniowe oraz budynki jednorodzinne nieprzystosowane do stałego zamieszkania (PKOB = 111)	budynki zbiorowego zamieszkania (PKOB = 1130)	powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (PKOB = 11) [m ²]	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (PKOB = 11) [m ²]
Woj. małopolskie	2014	9518	7828	7390	12	1539503	196,67
Powiat tatrzański	2014	116	105	85	0	26226	249,77
Gmina Bukowina Tatrzańska	2014	23	20	18	0	6781	339,05
	2013	36	31	30	0	7353	237,19
	2012	36	30	30	0	6746	224,87
	2011	38	30	brak danych	brak danych	5949	198,30
	2010	28	20	brak danych	brak danych	3818	190,90
	2009	20	16	brak danych	brak danych	3764	235,25
Średnia:		30,17	24,50	-	-	5735,17	237,59
Udział w woj. [%]		0,24	0,26	0,24	0,00		
Udział w powiecie [%]		19,83	19,05	21,18	0,00		

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Z punktu widzenia rozwoju przestrzennego zabudowy w gminie Bukowina Tatrzańska, ważna pozostaje analiza w zakresie liczby oddanych budynków do użytku, na przestrzeni kilku ostatnich lat oraz w zakresie przeciętnej powierzchni użytkowej budynków (tab. 5).

Tabela 5. Budynki oddane do użytku w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2009 - 2014.

Rok	Nowe budynki oddane do użytkowania [szt.]	Nowe budynku oddane do użytkowania - mieszkalne [szt.]	Powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (PKOB = 11) [m ²]	Budynki niemieszkalne [szt.]	Średnia powierzchnia użytkowa nowych budynków niemieszkalnych (PKOB = 12) [m ²]
2009	20	16	235,25	4	504,00
2010	28	20	190,90	8	650,38
2011	38	30	198,30	8	2271,63
2012	36	30	224,87	6	1175,17
2013	36	31	237,19	5	2706,00
2014	23	20	339,05	3	1199,33
Średnia:	30,17	24,50	237,59	5,67	1418,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Powyższa tabela ukazuje ruch budowlany na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska. Obserwuje się stały przyrost liczby nowych budynków mieszkalnych realizowanych przez indywidualnego inwestora. W tabeli wykazano liczbę oddanych do użytku nowych wolnostojących budynków mieszkalnych jednorodzinnych oraz ich średnią powierzchnię w latach 2009 - 2014. Corocznie powstaje również kilka budynków niemieszkalnych, o średniej powierzchni użytkowej 1418 m².

Istotną rolę w rozwoju gospodarczym gminy oraz rozwoju zabudowy pełni ruch turystyczny. Na terenie gminy obserwuje się wysoką intensywność ruchu turystycznego, czego potwierdzeniem jest rosnąca liczba obiektów noclegowych oraz udzielanych noclegów (zarówno Polakom, jak i turystom zagranicznym). Na potrzeby wskazania zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową przeanalizowano rozwój nowych budynków niemieszkalnych, zbiorowego zamieszkania oraz domy letnie oddane do użytkowania w gminie Bukowina Tatrzańska (tab. 6).

Tabela 6. Budynki niemieszkalne, zbiorowego zamieszkania oraz domy letnie oddane do użytku w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2008 - 2014.

Rok	Budynki niemieszkalne ogółem [szt.]	budynki hoteli (PKOB = 1211) [szt.]	Średnia powierzchnia użytkowa [m ²]	budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe (PKOB = 1212) [szt.]	budynki biurowe (PKOB = 1220)	budynki handlowo-usługowe (PKOB = 1230)	średnia pow. użytkowa [m ²]	budynki przemysłowe (PKOB = 1251) [szt./m ²]
2009	4	0	0,00	0	0	1	1257,00	0
2010	8	1	1249,00	0	0	3	792,00	1/1103
2011	8	3	1726,67	0	0	4	1009,50	0
2012	6	2	872,00	0	0	1	2443,00	0
2013	5	2	6142,00	0	0	0	0	0
2014	3	3	1199,33	0	0	0	0	0
Średnia:	5,67	1,83	1864,83	0	0	1,50	916,92	

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jak ustalono w Strategii rozwoju gminy Bukowina Tatrzańska na lata 2015-2020, od 2009 roku rośnie liczba obiektów noclegowych w gminie – liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelowych i innych obiektach noclegowych zwiększyła się z 155 193 miejsc w 2009 roku do 448 631 w 2014 roku (dane te nie uwzględniają gospodarstw agroturystycznych). Z danych statystycznych wynika, że nowopowstające obiekty noclegowe są obłożone – rośnie liczba noclegów udzielonych turystom (z 1266 w 2009 roku do 4357 udzielonych noclegów w 2014 roku). Wzrost ten dotyczy zarówno liczby noclegów udzielanych turystom z Polski (151 920 udzielonych noclegów w 2009 roku i 441 240 w 2014 roku), jak i zza granicy (3 273 udzielonych noclegów w 2009 roku i 8 391 w 2014 roku). Odsetek tych ostatnich wciąż jest niewielki, co wskazuje na potrzebę dalszej promocji i wykorzystania położenia przygranicznego gminy dla przyciągnięcia większej liczby obcokrajowców. Liczba mieszkańców sezonowych do liczby mieszkańców stałych wynosiła średnio na koniec 2010 r. 225 %, przy czym w miejscowości Białka Tatrzańska na 2 175 stałych mieszkańców liczba mieszkańców sezonowych wynosiła 9 000 (414 %), w Bukowinie Tatrzańskiej na 2896 mieszkańców stałych przypadało 12 396 mieszkańców sezonowych. Szacuje się jednak, że wyniki te są zaniżone ponieważ nie uwzględniają wypoczywających w gospodarstwach agroturystycznych.

3a.2.3. Wnioski w zakresie potrzeb i możliwości ekonomicznych, środowiskowych i społecznych

Lokalizacja gminy Bukowina Tatrzańska jest bardzo atrakcyjna pod względem walorów przyrodniczo – krajobrazowych. Południowa część obszaru gminy Bukowina Tatrzańska położona jest w obszarze Tatrzańskiego Parku Narodowego (TPN). W niedalekiej odległości znajdują się także Pieniński Park Narodowy (PPN) oraz Gorczański Park Narodowy (GPN). Granice Tatrzańskiego Parku Narodowego pokrywają się z granicami obszaru Natura 2000 – obszar Tatrzy PLC 120001. W granicach wsi Białka Tatrzańska i Jurgów ustanowiony jest obszar Natura 2000 - „Dolina Białka” PLH120024. Obszar gminy położony jest w Południowomałopolskim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

Obecnie gmina jest prężnie rozwijającym się ośrodkiem turystycznym i sportowo – rekreacyjnym. W obliczu niskiej jakości rolniczej gleb i nieopłacalności produkcji rolniczej, do rzadkości należy uprawa roli. Zagospodarowanie przestrzenne obszaru wiąże się nierozzerwalnie ze źródłem utrzymania miejscowej ludności, stąd tak znaczny udział podmiotów z zakresu zakwaterowania i gastronomii (30,3 % ogółu) oraz handlu i naprawy pojazdów (20,5 %). W odniesieniu do sekcji PKD wśród prowadzących działalności gospodarcze w gminie Bukowina Tatrzańska zarejestrowanych było 376 pomiotów prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (36,15%), handel hurtowy i detaliczny 184 podmiotów (17,70%). Należy stwierdzić, że społeczność lokalna zamieszkująca obszar gminy wykazuje bardzo dużą aktywność gospodarczą.

Gwałtownie rozwija się zabudowa mieszkaniowa, ale także zabudowa związana ze świadczeniem usług turystyki i wypoczynku. Obok zabudowy mieszkaniowej, powstaje wiele obiektów hotelowych i pensjonatowych. Wraz z dobrze rozwiniętą bazą noclegową na terenie gminy funkcjonuje baza gastronomiczna, w skład której wchodzi: restauracje, restauracje regionalne, bary, kawiarnie, stołówki, kioski małej gastronomii, i inne. Jednak zdecydowana większość z nich prowadzi działalność sezonową. Wskazany jest dalszy rozwój usług turystyki, rekreacji i wypoczynku w celu podnoszenia jakości świadczonych usług. Bogata oferta sportowo – rekreacyjna ma na celu zatrzymanie turystów na terenie gminy poza obszarem TPN, co pozwala ograniczyć liczbę wchodzących osób na teren Parku Narodowego.

Ważną rolę w tym zakresie pełnią władze lokalne poprzez wyprzedzające przygotowanie terenu od strony formalnej (przeznaczenie terenu na cele rozwoju usług sportowo – rekreacyjnych i turystycznych w polityce przestrzennej, a następnie w planach miejscowych). Analizując oddawane do użytku budynki hotelowe, ustalono że w ostatnich trzech latach rocznie oddano do użytku 2 – 3 budynki hotelowe. Zauważalne jest zapotrzebowanie na rozwój funkcji turystycznej i sportowo – rekreacyjnej.

Obecnie zauważyć można poprawę sytuacji na rynku pracy, czego wyrazem jest spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Tendencja ta utrzymuje się od kilku lat. Najwyższą liczbę bezrobotnych

w gminie Bukowina Tatrzańska odnotowano w 2013 roku (512 osób), w roku 2015 liczba ta stanowiła 483 osoby. Jest to kolejny rok spadkowej tendencji wskaźnika.

Gminę Bukowinę Tatrzańską można ocenić jako korzystne miejsce do zamieszkania, gdzie sukcesywnie wzrasta poziom świadczonych usług obsługi ludności i gdzie zaspokajane są potrzeby jej mieszkańców. Władze Gminy, mając na uwadze poprawę jakości życia mieszkańców, podejmują działania zmierzające do poprawy warunków edukacji na poziomie przedszkolnym, szkoły podstawowej i gimnazjum. Wspomagają osoby z problemami alkoholowymi oraz osoby wymagające wsparcia z racji innych problemów społecznych.

Wyrazem korzystnego postrzegania obszaru gminy jako wyboru miejsca zamieszkania, w tym budowy domu, jest liczba nowych budynków mieszkalnych oddawanych corocznie do użytku. W ostatnich trzech latach, liczba nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych oddanych do użytku wynosiła ok. 25 rocznie (średnia w ostatnich 6 latach - ok. 25 rocznie, z ostatnich 3 – ok. 27 rocznie). Dla osób osiedlających się na obszarze gminy należy zorganizować nowe miejsca pracy, co wskazano również we wnioskach do prognozy demograficznej.

3a.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA

3a.3.1. Podstawa opracowania

Studia i analizy demograficzne są narzędziem wspomagającym budowę polityki przestrzenno – gospodarczej na różnym szczeblu podziału administracyjnego kraju. Szczególną rolę prognozie demograficznej przypisuje się na poziomie lokalnym, gdzie wiele decyzji podejmowanych obecnie może wpływać na jakość życia mieszkańców w przyszłości np. poprzez stworzenie możliwości dostępu do usług. Analiza zmian w strukturze wieku i płci ludności, procesach migracyjnych, prognozowanie liczby ludności, mogą stanowić podstawę budowy koncepcji rozwoju przestrzennego gminy.

Procesy demograficzne wiążą się ściśle z wieloma dziedzinami życia mieszkańców, wpływając na sytuację w zakresie szkolnictwa, pomocy społecznej oraz wskazując rzeczywiste zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane z ukierunkowaniem na różne funkcje.

Wiele obszarów zarządzania w gminie, w tym polityka zarządzania oświatą, powinna opierać się na przewidywanej liczbie dzieci w poszczególnych kategoriach wiekowych. Na tej podstawie możliwe jest racjonalne planowanie przedsięwzięć w zakresie budowy lub modernizacji infrastruktury edukacyjnej, tworzenia nowych oddziałów szkolnych lub nowych typów szkół, czy też polityki w zakresie zatrudnienia kadry dydaktycznej.

3a.3.2. Metodyka opracowania

Sporządzenie prognozy demograficznej dla gminy Bukowina Tatrzańska na lata 2015-2044 wymaga oceny obecnego stanu ludności i dotychczasowych trendów demograficznych, jak i określenia przewidywanych procesów i zmian struktury demograficznej.

W tym celu, na podstawie wskaźników demograficznych związanych z ruchem naturalnym ludności publikowanych przez GUS, danych z ewidencji ludności Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska, opracowano prognozę demograficzną ludności w gminie w perspektywie 30-letniej (do roku 2044).

Prognozę tę przygotowano w wariantcie prognozy maksymalnej – pomigracyjnej, uwzględniającym zmiany w ruchu naturalnym, w urodzeniach i zgonach, oraz zmiany wynikające z utrzymania trendów ruchu wędrownego ludności na poziomie obserwowanym w latach 1995 – 2014.

3a.3.3. Analiza zmian liczby ludności w gminie Bukowina Tatrzańska oraz analiza podstawowych wskaźników demograficznych

Na podstawie informacji zawartych w Banku Danych Lokalnych GUS, liczba ludności gminy Bukowina Tatrzańska na koniec 2014 roku wynosiła 13 138 osób (tab. 7), w tym liczba mężczyzn wynosiła 6 527 osób, a liczba kobiet 6 611 osób. Na 100 mężczyzn zamieszkałych w gminie na koniec 2014 roku przypadało 101 kobiet.

Tabela 7. Liczba ludności w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 1995 – 2014.

Lp.	Rok	Liczba ludności - stan w dniu 31 XII:		Saldo liczby ludności ogółem w stosunku do roku poprzedzającego
		ogółem	w tym kobiety	
1.	1995	11 710	5 881	-
2.	1996	11 764	5 899	+54
3.	1997	11 882	5 967	+118
4.	1998	11 951	5 997	+69
5.	1999	11 919	5 947	-32
6.	2000	11 996	5 992	+77
7.	2001	12 104	6 069	+108
8.	2002	12 175	6 096	+71
9.	2003	12 237	6 111	+62
10.	2004	12 274	6 127	+37
11.	2005	12 361	6 167	+87
12.	2006	12 412	6 208	+51
13.	2007	12 511	6 268	+99
14.	2008	12 592	6 299	+81
15.	2009	12 678	6 349	+86
16.	2010	12 846	6 441	+168
17.	2011	12 970	6 514	+124
18.	2012	13 025	6 572	+55
19.	2013	13 070	6 583	+45
20.	2014	13 138	6 611	+68
21.	Saldo liczby ludności ogółem w latach 1995-2014:			+1428

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Dane zestawione w tabeli powyżej, ukazują stały wzrost liczby mieszkańców gminy Bukowina Tatrzańska w ostatnich 20 latach. Wyjątek stanowi rok 1999, w którym odnotowano spadek salda liczby ludności ogółem w stosunku do roku poprzedniego o 32 osoby. Na przestrzeni analizowanych lat (1995 – 2014), nastąpił wzrost liczby ludności w gminie o 1428 osób. W odniesieniu do stanu liczby ludności ogółem w gminie w 1995 r., wzrost ten wynosi 12,19 %. Średni wzrost liczby mieszkańców corocznie w gminie, w analizowanym okresie, wynosił ok. 75 osób.

Analiza rozmieszczenia ludności w gminie wskazuje, że najbardziej zaludnione wsie to: Bukowina Tatrzańska i Białka Tatrzańska.

Tabela 8. Liczba mieszkańców w poszczególnych wsiach w latach 1985, 2006, 2002, 2010.

Lp.	Wieś	Liczba mieszkańców			
		1985	1996*	2002*	2010
1.	Bukowina Tatrz.	2599	2 728	2800	2896
2.	Białka Tatrz.	1853	1 892	1950	2175

3.	Brzegi	580	666	710	750
4.	Groń	1669	1 759	1812	1829
5.	Leśnica	1488	1 576	1667	1707
6.	Czarna Góra	1365	1 551	1620	1644
7.	Rzepiska	616	683	720	732
8.	Jurgów	837	870	880	910
9.	Razem:	11 007	11 725	12 159	12 643

* dane z połowy roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska.

W latach 1985 - 2010 nastąpił znaczny wzrost liczby ludności we wszystkich miejscowościach gminy: w Bukowinie Tatrzańskiej (11,45 %), Białka Tatrzańska (17,40 %), Brzegi (29,31 %), Groń (9,60 %), Leśnica (14,71 %), Czarna Góra (20,44 %), Rzepiska (18,83 %), Jurgów (8,72 %).

Rozpatrując zmiany liczby ludności zamieszkałej w poszczególnych miejscowościach, można zauważyć, że w mniejszych wsiach nastąpił procentowo większy wzrost liczby ludności. Można stwierdzić, że pod względem przyrostu liczby ludności, najbardziej rozwojowe miejscowości w gminie Bukowina Tatrzańska to: Bukowina Tatrzańska (+297 osób), Białka Tatrzańska (+ 322 osób), Brzegi (+ 170 osób), Groń (+160), Leśnica (+219), Czarna Góra (+279), Rzepiska (+116), Jurgów (+73).

Można założyć, że tendencja przyrostu liczby mieszkańców w osiedlach utrzyma się na podobnym poziomie, a dalszy rozwój przestrzenny zabudowy mieszkaniowej będzie dotyczył przede wszystkim wsi Bukowina Tatrzańska, Bukowina Tatrzańska, Czarna Góra, Leśnica, Groń i Brzegi.

Analiza danych dotyczących liczby ludności w gminie w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym (18-59 lat kobiety, 18-64 lat mężczyźni) i poprodukcyjnym na koniec 2014 r. ukazuje znaczną przewagę liczby ludności w wieku produkcyjnym (tab. 9).

Tabela 9. Struktura wieku ludności na dzień 31 XII 2014 r. z podziałem na grupy w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Lp.	Liczba ludność	w wieku:		
		przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)	produkcyjnym (18-59 lat kobiety 18-64 lat mężczyźni)	Poprodukcyjnym (kobiety: powyżej 59 lat mężczyźni: powyżej 64 lat)
1.	13 138	2823	8266	2049
2.	Udział procentowy w liczbie ludności ogółem w gminie [%]	21,49	62,92	15,59
3.	Udział procentowy w liczbie ludności ogółem w województwie [%]	19,00	62,80	18,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Tabela powyżej pozwala również ustalić współczynnik obciążenia ekonomicznego, czyli liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. O korzystnej wartości wskaźnika możemy mówić przy stosunku 70/100, gdy tym czasem w gminie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 59 w wieku przed - i poprodukcyjnym.

Z punktu widzenia prognozy ważne są zmiany w strukturze ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na przestrzeni kilkudziesięciu lat.

W okresie 1995 – 2014 zauważalny jest spadek udziału liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost udziału liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (tab. 10).

Tabela 10. Struktura wieku ludności gminy w latach 1995–2014 w rozbiciu na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny.

Lp.	Rok	Liczba ludności w wieku/ udział procentowy					
		przedprodukcyjnym	%	produkcyjnym	%	poprodukcyjnym	%
1.	1995	3704	31,63	6635	56,66	1371	11,71
2.	1996	3669	31,19	6693	56,89	1402	11,92
3.	1997	3624	30,50	6805	57,27	1453	12,23
4.	1998	3554	29,74	6921	57,91	1476	12,35
5.	1999	3557	29,84	6819	57,21	1543	12,95
6.	2000	3529	29,42	6885	57,39	1582	13,19
7.	2001	3484	28,78	6969	57,58	1651	13,64
8.	2002	3371	27,69	7131	58,57	1673	13,74
9.	2003	3308	27,04	7219	58,99	1710	13,97
10.	2004	3201	26,08	7331	59,73	1742	14,19
11.	2005	3156	25,53	7445	60,23	1760	14,24
12.	2006	3083	24,84	7524	60,62	1805	14,54
13.	2007	3029	24,21	7654	61,18	1828	14,61
14.	2008	2955	23,47	7792	61,88	1845	14,65
15.	2009	2896	22,84	7914	62,42	1868	14,74
16.	2010	2918	22,72	8045	62,63	1883	14,65
17.	2011	2889	22,27	8142	62,78	1939	14,95
18.	2012	2866	22,00	8190	62,88	1969	15,12
19.	2013	2835	21,69	8223	62,91	2012	15,40
20.	2014	2823	21,49	8266	62,92	2049	15,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Na przestrzeni lat 1995–2014 zaobserwować można spadek udziału ludności w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) z 31,63 % do 21,49 % i wzrost udziału grupy produkcyjnej (18 – 59/64) z 56,66 % do 62,92 % oraz grupy poprodukcyjnej z 11,71 % do 15,59 %. Taka tendencja zmian w strukturze wieku ludności wiąże się ze zmniejszeniem liczby uczniów na poziomie szkoły podstawowej oraz gimnazjalnym. Zwiększenie liczby osób w wieku produkcyjnym wiąże się ze zwiększonym popytem na miejsca pracy, a stały wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym wiąże się ze zwiększoną potrzebą opieki nad ludźmi starszymi.

Ważne miejsce w analizach demograficznych zajmują struktury ludnościowe w rozbiciu na grupy wiekowe. Analizując szczegółowo strukturę wieku ludności grupy przedprodukcyjnej na przestrzeni lat 1995–2014, można stwierdzić że nastąpił znaczny spadek liczby ludności w grupach wiekowych 0–4, 5–9, 10-15 i 14-19 (tab. 11).

Tabela 11. Szczegółowa struktura ludności wg. wybranych grup wieku w roku 1995, 2000, 2005, 2010 i 2014.

Rok	Liczba mieszkańców ogółem/ udział procentowy	w wieku			
		0-4	5-9	10-14	15-19
1995	11 710	951	1065	1048	1009
	100,0	8,12	9,09	8,85	8,61
2000	11 996	807	967	1098	1024
	100,0	6,73	8,06	9,15	8,53

2005	12 361	712	814	973	1087
	100,0	5,76	6,58	7,87	8,79
2010	12 846	780	770	809	909
	100,0	6,07	6,00	6,30	7,08
2014	13 138	805	788	764	809
	100,0	6,13	6,00	5,81	6,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Analizując liczbę osób o jaką zmniejszyły się poszczególne grupy wiekowe na przestrzeni lat 1995 – 2014, ustalono że grupa wiekowa 0–4 zmniejszyła się o 146 osób, grupa 5–9 lat o 277, w grupa 10-15 lat o 284, a w grupa wiekowa 14-19 lat zmniejszyła się o 200 osób (z 1009 do 809 osób). Zmiany te wpływają na zmniejszenie zapotrzebowania na infrastrukturę oświatową, w tym na ukształtowanie sieci przedszkolnej, szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Przemiany gospodarcze na obszarze kraju powodujące m.in. przekształcenia własnościowe w gospodarce, brak równowagi na rynku pracy, obniżenie potencjału przemysłowego części obszarów regionu oraz przede wszystkim zmiana modelu rodziny, spowodowały nieodwracalne przekształcenia, mające wyraz także w wielkości i natężeniu przyrostu naturalnego. Sprawdzają się prognozy demograficzne, zakładające ujemny przyrost naturalny dla kraju. Podstawowe dane demograficzne dla gminy w zakresie przyrostu naturalnego, urodzeń i zgonów oraz migracji zestawiono w tabeli 12.

Tabela 12. Przyrost naturalny i saldo migracji w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 1995-2014.

Lp.	Rok	urodzenia	zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji			Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
					ogółem	w tym wewnętrznych	w tym zagranicznych	
1.	1995	164	87	77	51	43	8	6,57
2.	1996	178	93	85	-2	-4	2	7,22
3.	1997	160	95	65	1	7	-6	5,47
4.	1998	167	93	74	15	16	-1	6,19
5.	1999	150	74	76	46	43	3	6,37
6.	2000	146	76	70	14	16	-2	5,83
7.	2001	165	77	88	37	35	2	7,27
8.	2002	126	80	46	13	5	8	3,77
9.	2003	141	101	40	25	18	7	3,26
10.	2004	129	109	20	42	28	14	1,62
11.	2005	145	104	41	37	26	11	3,32
12.	2006	141	91	50	16	20	-4	4,02
13.	2007	135	115	20	58	52	6	1,59
14.	2008	167	103	64	21	20	1	5,08
15.	2009	149	100	49	45	22	23	3,86
16.	2010	148	105	43	42	19	23	3,34
17.	2011	170	90	80	44	28	16	6,17
18.	2012	153	103	50	15	9	6	3,83
19.	2013	155	100	55	8	21	-13	4,21
20.	2014	163	103	60	-4	-10	6	4,56
21.	Razem:	3052	1899	1153	524	414	110	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Liczba urodzeń żywych w gminie utrzymuje się na stałym poziomie od 1995 r. (średnio 153 dzieci rocznie). W poszczególnych 5-leciach średnioroczna liczba urodzeń kształtowała się następująco:

- 1995–1999 - 164 osoby w roku,
- 2000–2004 - 141 osoby w roku,
- 2005–2009 - 147 osób w roku,
- 2010–2014 - 158 osób w roku.

Powyższe zestawienie wskazuje na spadek liczby urodzeń w latach 2000-2004 oraz wzrost w kolejnych dwóch 5-leciach.

Zgony w okresie 1995 – 2014 utrzymują się na stałym poziomie z niewielką tendencją wzrostową. Średnioroczna liczba zgonów wynosiła 95 osób rocznie. W poszczególnych 5-leciach średnioroczna liczba zgonów rocznie kształtowała się następująco:

- 1995–1999 - 88 osób w roku,
- 2000–2004 - 89 osób w roku,
- 2005–2009 - 103 osoby w roku,
- 2010–2014 - 100 osób w roku.

Przyrost naturalny w gminie analizowany od 1995 r. do 2014 r. wynosi rocznie średnio 58 osób. Analiza danych liczbowych dotyczących przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców na obszarze gminy ukazała tendencję spadkową wskaźnika z 6,57 do 4,56, przy znacznych wahaniami rocznych.

Wskaźnik przyrostu naturalnego w latach 1995 -2014 świadczy o przyroście umiarkowanym wg skali D.J. Bogue'a do tworzenia klas wielkości 5-10 ‰ (Więckowicz, 1990).

Korzystnie dla gminy wypada wskaźnik migracji ludności w latach 1995-2014. Saldo migracji ustalone ogółem w okresie analiz (1995-2014) wynosi +524 osoby, w tym w ruchu wewnętrznym +414, w ruchu zagranicznym +110 osób. Dane te wskazują, że gmina jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania, gdzie corocznie średnio przeprowadza się 26 osób. Migracje, szczególnie w ruchu zagranicznym uzależnione są od wielu czynników, w tym głównie ekonomicznych, stąd obserwuje się tu znaczne wahania w zależności od sytuacji ekonomicznej regionu oraz możliwości zatrudnienia poza krajem.

Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska saldo migracji ogółem utrzymuje się na stałym poziomie od 1995 r. i wynosi średnio 26 osób rocznie. Obserwuje się wzrost liczby osób powracających corocznie z zagranicy oraz cały czas dodatnie saldo migracji w ruchu wewnętrznym, przy niewielkiej tendencji spadkowej wskaźnika.

Obserwacja zmian liczby ludności na 1000 mieszkańców w latach 2003 – 2014 w gminie Bukowina Tatrzańska pozwala stwierdzić, że wysokość wskaźnika jest dość stabilna i utrzymuje się na poziomie 3,0 i powyżej (tab. 13). W zakresie analizowanego wskaźnika, gmina wypada bardzo korzystnie, na tle całego regionu południowego.

Tabela 13. Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w latach 2003-2014 w gminie Bukowina Tatrzańska oraz w regionie południowym

Lp.	Jednostka terytorialna	Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców											
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Region południowy	-0,1	-0,9	-1,1	-1,5	-0,9	0,0	0,8	4,1	0,2	-0,4	-1,2	-0,7
2.	Gmina Bukowina Tatrzańska	5,1	3,0	7,1	4,1	8,0	6,5	6,8	13,1	9,6	4,2	3,4	5,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

W zakresie analizowanego wskaźnika, prognozowana linia trendu ukazuje dla obszaru gminy Bukowina Tatrzańska stałą wartość. Prognozuje się dodatnią wartość zmian liczby ludności – stały wzrost liczby ludności na 1000 mieszkańców biorąc pod uwagę analizowane wcześniej wskaźniki demograficzne.

3a.3.4. Prognoza demograficzna gminy Bukowina Tatrzańska do 2044 roku

Prognozę demograficzną dla gminy Bukowina Tatrzańska wykonano w wariantcie prognozy maksymalnej – pomigracyjnej, uwzględniająca zmiany w ruchu naturalnym (urodzeniach i zgonach) oraz zmiany wynikające z utrzymania trendów ruchu wędrownego ludności na poziomie obserwowanym w latach 1995 – 2014.

Wykonana prognoza demograficzna, zakłada kontynuację scenariusza zdarzeń i procesów demograficznych z ostatnich lat, tzn. przewiduje dalszy przyrost ludności z tytułu dodatniego przyrostu naturalnego (nadwyżka urodzeń nad zgonami) oraz w przypadku prognozy pomigracyjnej, utrzymanie się nadwyżki napływu nad odpływem mieszkańców z gminy.

W gminie Bukowina Tatrzańska, w latach 1995-2014, obserwuje się stały wzrost liczby ludności, wynikający głównie z dodatniego przyrostu naturalnego na poziomie 58 osób rocznie oraz dodatniego salda migracji na poziomie 28 osób rocznie.

Założony okres prognozy (30 lat) wynika z przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wg których na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, formułuje się, na pierwszym etapie m.in. na podstawie prognoz demograficznych maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy. Określając zaś zapotrzebowanie na nową zabudowę bierze się pod uwagę perspektywę nie dłuższą niż 30 lat.

Procesy demograficzne w gminie Bukowina Tatrzańska do 2044 roku będą charakteryzowały się następującymi zjawiskami:

- tendencją do utrzymania się na stałym poziomie liczby urodzeń,
- wzrostem liczby zgonów,
- średnim przyrostem naturalnym,
- dodatnim saldem migracji,
- utrzymaniem się przyrostu rzeczywistego ludności na stałym poziomie.

Wariant maksymalny prognozy demograficznej zakłada, że rozwój populacji gminy oprócz składników ruchu naturalnego kształtować będą migracje, i to w takim stopniu jak miało to miejsce w dekadzie 1995 – 2014. W wariantcie pomigracyjnym – maksymalnym, założono utrzymanie dotychczasowych wskaźników migracji, a więc dodatniego salda migracji na poziomie 28 osób rocznie. Wykonana prognoza demograficzna dla gminy Bukowina Tatrzańska, zakłada kontynuację scenariusza zdarzeń i procesów demograficznych, tzn. przewiduje dodatni przyrost naturalny i stały napływ liczby ludności na obszar gminy.

Przyjmując założenia w wariantcie optymistycznym (prognozy maksymalnej – pomigracyjnej), dla urodzeń żywych oraz współczynnika migracji, przewiduje się następujące wielkości urodzeń w latach 2015 – 2044 (tab. 14).

Tabela 14. Prognozowany przyrost naturalny oraz saldo migracji w latach 2015-2044 w gminie Bukowina Tatrzańska.

Lp.	Okres	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem
1.	2015-2019	815	505	310	130
2.	2020-2024	765	515	250	130
3.	2025-2029	778	515	263	130

4.	2030-2034	800	525	275	130
5.	2035-2039	735	520	215	130
6.	2040-2044	775	525	250	130
7.	Razem	4668	3105	1563	780

Źródło: opracowanie własne.

Prognozowane wartości wskaźników ustalono na podstawie linii trendu dla liczby zgonów oraz liczby urodzeń. W gminie obserwuje się stały wzrost liczby zgonów, który będzie się utrzymywał biorąc pod uwagę zwiększający się udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Liczba urodzeń w gminie nie jest stabilna, zauważalne są duże zmiany w wartościach obserwowane w odstępach 5-7 letnich, co także uwzględniono w tabeli powyżej. Dodatkowo w pierwszym 5-leciu uwzględniono rządowy program wspierania rodzin 500⁺. Nie prognozuje się jednak dalszego zmniejszania się liczby urodzeń ze względu na politykę prorodziną państwa.

Prognozowana linia trendu dla migracji ujawniła, że na terenie gminy Bukowina Tatrzańska saldo migracji ogółem utrzymuje się na stałym poziomie od 1995 r. Na obszar gminy przybywa corocznie 26 osób. Pozwoliło to na przyjęcie w kolejnych latach stałej liczby salda migracji. Ostatecznie, ustalenie wielkości wskaźników pozwoliło na określenie prognozowanej liczby ludności w gminie Bukowina Tatrzańska do roku 2044 (tab. 15).

Tabela 15. Prognozowana liczba ludności w gminie Bukowina Tatrzańska do roku 2044 na podstawie przewidywanego ruchu naturalnego i wędrownego ludności.

Lp.	Okres	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem	Prognozowany wzrost liczby mieszkańców	Liczba ludności na koniec okresu przy założeniu, że liczba mieszkańców na koniec 2014 r. wynosi: 13 138 osób
1.	2015-2019	310	130	440	13 578
2.	2020-2024	250	130	380	13 958
3.	2025-2029	263	130	393	14 351
4.	2030-2034	275	130	405	14 756
5.	2035-2039	215	130	345	15 101
6.	2040-2044	250	130	380	15 481
7.	Razem	1553	780	2343	

Źródło: opracowanie własne.

W 2044 r. szacowana liczba mieszkańców gminy wyniesie 15 481 osób, co daje wzrost o 2 343 osoby w stosunku do stanu z 31.12.2014 r. W analizie wynika, że liczebność populacji gminy w najbliższych 30 latach zwiększy się o 17,83 %.

Prognozowana zmiana liczby mieszkańców na 1000 osób w gminie spad w odniesieniu do wartości wskaźnika w latach 1995-2014 do 2,80, cały czas utrzymuje się jednak na poziomie dodatnim.

Związane jest przede wszystkim z prognozowanym wzrostem liczby zgonów, przy prognozowanej stabilnej liczbie urodzin i stałym dodatnim saldem migracji na obszarze gminy.

3a.3.5. Wnioski uwzględniające studia i prognozy demograficzne

Sporządzone analizy demograficzne wskazują na stabilną sytuację demograficzną gminy Bukowina Tatrzańska, biorąc pod uwagę dodatni przyrost naturalny oraz tendencję wzrostową salda migracji (dodatni trend). Jednocześnie zmniejsza się liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, głównie na rzecz mieszkańców w wieku produkcyjnym, w mniejszym stopniu na rzecz mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Wynika to również ze struktury wieku osób przybywających na obszar gminy. Ustalono, że wśród przybywających na obszar gminy znaczną część stanowią osoby w wieku produkcyjnym.

W wyniku przeprowadzonych analiz ustalono, że w roku 2044 szacowana liczba mieszkańców gminy wyniesie 15 481 osób, co daje wzrost o 2 343 osoby w stosunku do stanu z 31.12.2014 r. Z analizy wynika, że liczebność populacji gminy w najbliższych 30 latach zwiększy się o 17,83 %, a tym samym prognozuje się zapotrzebowanie na tereny budowlane, w obrębie których możliwa będzie realizacja indywidualnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług związanych z podnoszeniem jakości życia mieszkańców.

Wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym stwarza zapotrzebowanie na nowe miejsca pracy, które społeczność lokalna znajduje przede wszystkim w usługach turystyki. Należy przewidzieć tereny rozwoju zabudowy usługowej w zakresie usług turystyki, sportu i rekreacji.

Prognoza uwzględnia liczbę mieszkańców stałych na terenie Gminy, jednak należy wspomnieć także o mieszkańcach sezonowych. Z danych statystycznych wynika, że nowopowstające obiekty noclegowe są obłożone w sezonie zimowych w 100% – rośnie liczba noclegów udzielonych turystom (z 1266 w 2009 roku do 4357 udzielonych noclegów w 2014 roku i nie uwzględnia udzielonych noclegów w obiektach agroturystycznych i innych nie rejestrowanych). Liczba mieszkańców sezonowych do liczby mieszkańców stałych wynosiła średnio na koniec 2010 r. 225 %, przy czym w miejscowości Białka Tatrzańska na 2.175 stałych mieszkańców liczba mieszkańców sezonowych wynosiła 9.000 (414 %), w Bukowinie Tatrzańskiej na 2.896 mieszkańców stałych przypadało 12.396 mieszkańców sezonowych (bez wypożyczających w gospodarstwach agroturystycznych).

Prognoza do 2044 r. pozwala na ukazanie kilku najważniejszych wniosków dla polityki społeczno – gospodarczej gminy:

- malejąca liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) może ułatwić powszechne objęcie ich formą opieki przedszkolnej i wskazuje na brak potrzeby stwarzania nowych placówek przedszkolnych, rozwój może wynikać jednak z niedoinwestowania tej dziedziny edukacji obecnie i podnoszenia jakości świadczonych usług;
- malejąca liczba młodzieży w wieku szkoły podstawowej (7-12 lat) i zmniejszenie liczby młodzieży w wieku szkoły gimnazjalnej będzie sprzyjać polepszeniu jakości nauczania i poprawie warunków nauczania (racjonalizacja sieci szkolnej),
- przyrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym stwarza potrzeby w zakresie nowych miejsc prac oraz w zakresie mieszkalnictwa, czego wyrazem w polityce przestrzennej gminy winno być wskazanie nowych terenów rozwoju mieszkalnictwa indywidualnego oraz nowych terenów dla rozwoju i aktywizacji społeczności lokalnej w kierunku świadczenia usług turystyki, hotelarstwa, sportu i rekreacji oraz gastronomii,
- udział ludności w wieku emerytalnym wzrasta, co wymaga działań na rzecz ochrony zdrowia i opieki społecznej, czego wyrazem winno być utrzymanie i rozwój gminnych ośrodków zdrowia oraz opieka specjalistyczna,
- biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców sezonowych, w planowaniu dalszego rozwoju przestrzennego gminy należy uwzględnić także zapotrzebowanie na nowe tereny zabudowy letniskowej, a w rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej - zapotrzebowanie na realizację tzw. drugich domów, oraz zapotrzebowanie na usługi obsługi ruchu turystycznego, sportów i rekreacji.

3a.4. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH

3a.4.1. Analiza możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej

Stan dróg gminnych oraz dostępność komunikacyjną obszaru gminy ulegają sukcesywnej poprawie. Niestety w gminie nadal zauważalne są niedostatki w zakresie infrastruktury drogowej - niezadowalający stan techniczny niektórych fragmentów dróg, negatywnie wpływające na bezpieczeństwo braki w zakresie chodników oraz oświetlenia ulicznego, a także niewystarczająca liczba miejsc parkingowych na terenie gminy. Sporą część wydatków majątkowych stanowią wydatki inwestycyjne na drogi publiczne gminne (tab. 16, 17). Poziom dochodów własnych i poziom wydatków inwestycyjnych stanowią o możliwościach rozwojowych gminy. Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżetu Gminy Bukowina Tatrzańska w 2014 roku wynosił 27% (poza 2010 rokiem, był to najwyższy wynik w analizowanych latach 2008-2014). Udział dochodów własnych w dochodach ogółem budżetu Gminy Bukowina Tatrzańska w 2014 roku wynosił 42,5%. Był to najwyższy (najkorzystniejszy) wyników odnotowanych przez gminę w latach 2008-2014 (w 2008 roku dochody własne stanowiły 28,1% dochodów budżetu gminy ogółem).

Tabela 16. Dochody i wydatki budżetu gminy Bukowina Tatrzańska ogółem w latach 2008-2014.

Lp.	rok	Dochody budżetu gminy ogółem (w zł)	Dochody własne ogółem (w zł)	Wydatki budżetu gminy ogółem (w zł)	Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem
1.	2008	31 599 409,22	8 873 587,15	30 113 159,11	b.d.
2.	2009	31 843 950,02	9 994 411,14	27 503 750,71	b.d.
3.	2010	35 774 041,86	11 059 215,51	38 688 987,19	b.d.
4.	2011	37 042 296,59	13 554 117,36	33 573 984,37	b.d.
5.	2012	36 791 934,38	13 794 041,06	34 371 800,36	11,5
6.	2013	37 533 810,81	15 164 543,72	36 044 152,14	8,0
7.	2014	42 708 272,52	18 172 124,6	50 074 500,61	6,7

Źródło: opracowanie własne.

Gmina aktywnie działa w zakresie pozyskiwania środków z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych. Posiada również doświadczenie w realizacji projektów współfinansowanych ze środków europejskich. Biorąc pod uwagę fundusze unijne, całkowita wartość podpisanych umów na mieszkania na dzień 31 XII 2014 równa była 22 908 zł, a wartość wydatków kwalifikowanych – 57 zł.

Gmina przeznaczająca sporą część dochodów na utrzymanie, budowę lub przebudowę dróg gminnych (tab. 17).

Tabela 17. Wydatki gminy Bukowina Tatrzańska według działów (tylko działy na które poniesiono wydatki).

Lp.	Działy	2013 (w zł)	2014 (w zł)
1.	Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	631 128,51	9 217 975,86
2.	Dział 600 - Transport i łączność	2 888 289,56	3 350 417,48
3.	Dział 630 - Turystyka	53 745,50	3 000,00
4.	Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	621 840,69	526 203,10
5.	Dział 710 - Działalność usługowa	112 846,64	150 066,18
6.	Dział 750 - Administracja publiczna	4 221 882,30	4 786 917,60
7.	Dział 751 - Urzędy naczelnych org. władzy państwowej, kontr. i ochr. prawa oraz sądownictwa	2 150,00	85 176,00

8.	Dział 752 – Obrona narodowa	857,10	0,00
9.	Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	763 577,69	1 906 740,02
	Dział 757 - Obsługa długu publicznego	1 866,30	3 189,69
10.	Dział 758 – Różne rozliczenia	13 119,31	13 450,77
11.	Dział 801 - Oświata i wychowanie	15 232 843,13	17 524 925,34
12.	Dział 851 - Ochrona zdrowia	194 364,04	316 167,57
13.	Dział 852 - Pomoc społeczna	5 741 811,20	6 008 437,38
14.	Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	68 751,20	57 662,60
15.	Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 188 324,50	4 281 833,41
16.	Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	736 606,01	833 600,82
17.	Dział 926 - Kultura fizyczna	1 570 148,46	1 008 736,79

Zródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dział 600 – Transport i łączność obejmuje przede wszystkim budowę i przebudowę dróg gminnych, modernizację dróg istniejących, budowę parkingów gminnych. Na podstawie powyższych danych oraz planu wydatków majątkowych na 2016 r., można przyjąć minimum kosztów ponoszonych na budowę i rozbudowę dróg na poziomie ok. 3 000 000,00 zł rocznie.

Wraz z rozwojem terenów budowlanych planowana jest budowa nowych połączeń komunikacyjnych, których przebieg ustalony jest w planach miejscowych. Dotyczy to w szczególności miejscowości Jurgów i Czarna Góra. Biorąc pod uwagę wydatki gminy na inwestycje z Działu 600 - Transport i łączność, w wariantcie planowanym na rok 2016 (ok. 300 000,00 zł), realizacja powyższych zadań może zająć Gminie ok. 15 lat. Gmina posiada zatem możliwości finansowe wykonania zaplanowanej sieci komunikacyjnej w czasie szybszym niż zakładany rozwój zabudowy.

Zatem potrzeby inwestycyjne nie przekraczają możliwości finansowania, przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej.

3a.4.2. Analiza możliwości finansowania przez gminę infrastruktury technicznej

Na obszarze gminy podejmowane są działania w zakresie uzupełniania systemu wodno - kanalizacyjnego. Obecnie ludność gminy zaopatruje się w wodę z wodociągów lokalnych i studni gospodarczych. Wodociąg zbiorczy funkcjonuje jedynie na terenie wsi Bukowina Tatrzańska. Miejscowości Białka, Brzegi, i Jurgów obsługiwane są z wodociągów grupowych. Wodociąg zbiorczy w Bukowinie Tatrzańskiej zaopatrywany jest w wodę z ujęć na Porońcu i na rzece Białce. Wydajność ujęć jest uzależniona od stanu wody w ciekach wodnych. Jest ona najniższa w okresie zimowym przy wysokich ujemnych temperaturach. Na dzień dzisiejszy można założyć, iż deficyty wody w miejscowości Bukowina Tatrzańska, która jest zwodociągowana w ok. 96%, nie występują. Natomiast stan techniczny niektórych rurociągów głównych oraz przyłączy domowych wymaga modernizacji.

System kanalizacji sanitarnej obejmuje miejscowości Bukowina Tatrzańska, Czarna Góra, Jurgów, Groń i Leśnica. Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na terenie Czarnej Góry, a punktem odbioru oczyszczonych ścieków jest rzeka Białka. Jest to biologiczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków. Oczyszczalnia została rozbudowana i zmodernizowana w 2015 r. Inwestycja polegała na wykonaniu nowej linii technologicznej i nowego kolektora w oczyszczalni ścieków. Przepustowość nominalna instalacji zwiększyła się dwuipółkrotnie (z 735 do prawie 1700m³/dobę). Do oczyszczalni podłączono wsie Jurgów i Czarną Górę (ul. Zagóra). W 2015 r. zakończono prace kanalizacyjne w Bukowinie Tatrzańskiej na Wierchach Kurucowym i Rusińskim. Tym samym większość południowej części Gminy posiada kanalizację sanitarną podłączoną do zmodernizowanej oczyszczalni w Czarnej Górze.

Realizację zadania współfinansowano ze środków zewnętrznych z Unii Europejskiej - gminny projekt kanalizacyjny pod nazwą: „Budowa systemu kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w Gminie Bukowina Tatrzańska” realizowany w ramach działania I.1 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej

15 tys. RLM priorytetu I - Gospodarka wodno – ściekowa Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, który stanowił ok. 70 % wartości.

Stan istniejącej kanalizacji ogólnospławnej jest bardzo dobry. Potrzeby w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej na terenie gminy są jednak ogromne. Szczególnie w kontekście stałego i dynamicznego rozwoju funkcji turystycznej i narciarskiej. Podobna sytuacja dotyczy sieci wodociągowej. Potrzebne jest również przyszłościowe rozwiązanie kwestii poboru wody do celów sztucznego zaśnieżania stoków narciarskich na terenie gminy.

Stan sieci kanalizacji sanitarnej oraz ilość odprowadzanych ścieków scharakteryzowano w tabeli (tab. 18).

Tabela 18. Ogólna charakterystyka sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Bukowina Tatrzańska

Lp.	Parametry	jednostka	2008	2012	2014	2015
1.	długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	33,0	35,7	35,9	67,1
2.	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	654	845	854	942
3.	ścieki odprowadzone	dam ³	224,0	271	275	335
4.	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (ogółem)	osoba	2 289	4 920	5 055	6 690
5.	Korzystający z kanalizacji	%	18,12	37,77	38,47	40,20

Źródło: opracowanie na podstawie danych z BDL GUS, dam³ – jednostka objętości odpowiadająca 1000 m³

W najbliższych latach planuje się rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej. W szczególności dotyczy to miejscowości Białka Tatrzańska. Ponadto przewidziana jest kanalizacja pozostałych miejscowości gminy. Planowana łączna długość sieci do wykonania to - ok. 125,5 km.

Projekt budowlany z pozwoleniem na budowę oczyszczalni ścieków w Białce Tatrzańskiej jest gotowy i oczekuje na realizację, która nastąpi łącznie z budową według nowego projektu kanalizacji w tej miejscowości. W lipcu 2015 r. została podpisana umowa na wykonanie dokumentacji projektowej sieci kanalizacji sanitarnej w Białce Tatrzańskiej. Termin zakończenia prac projektowych związanych z uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę przewidziano na 2017 r.

W zakresie budowy oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacji sanitarnej oraz wymiany sieci wodociągowej planowana jest budowa infrastruktury technicznej w miejscowości Białka Tatrzańska, co stanowi poważne wyzwanie finansowe dla budżetu gminy. Zadania te są jednak rozłożone w czasie, a do ich realizacji zostaną pozyskane fundusze zewnętrzne. Budowa tej inwestycji wymagać będzie zaangażowania środków zewnętrznych. Obecnie przygotowywana jest odpowiednia dokumentacja, trwają prace projektowe związane z uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę. Następnym etapem będzie aplikowanie do nowych naborów środków unijnych. Realizacja inwestycji jest możliwa do sfinansowania przez Gminę w okresie prognozy. Projektowane nowe tereny zabudowy mieszkaniowej nie wpływają istotnie na wzrost kosztów realizacji inwestycji.

Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych stanowi niewielki udział w prognozowanych kosztach budowy sieci infrastruktury technicznej. Ustalono, że potrzeby te nie przekraczają możliwości finansowania, przez gminę wykonania sieci infrastruktury technicznej o ile zostaną pozyskane środki zewnętrzne

3a.4.3. Analiza możliwości finansowania przez gminę infrastruktury społecznej

Projektowane tereny nowej zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo – usługowej, nie wymagają realizacji gminnych inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej. Gmina skoncentrowana jest na zapewnieniu wysokiej jakości, nowoczesnej, odpowiadającej na potrzeby i oczekiwania społeczne oferty edukacyjnej. Ewentualne wydatki związane będą przede wszystkim z bieżącymi nakładami oraz podnoszeniem jakości i modernizacją istniejącej bazy oświatowej.

Systematycznie wykonywane są bieżące remonty. Obecnie w gminie nie planuje się budowy nowych szkół na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, a liczba posiadanych miejsc w szkołach jest wystarczająca do objęcia edukacją wszystkich dzieci w wieku szkolnym.

Podnoszenie standardu usług oświaty przejawia się również w planowanym doinwestowaniu sfery sportowo – rekreacyjnej poprzez budowę centrum sportowo – rekreacyjnego w Białce Tatrzańskiej. Ponadto corocznie planuje się bieżące wydatki na poprawę jakości usług sportu i rekreacji w gminie, związane m.in. z doposażeniem placów zabaw.

Ze wzrostem liczby mieszkańców nie wiąże się bezpośrednio zapotrzebowanie na nowe obiekty infrastruktury społecznej, których finansowanie należy do zadań własnych gminy. Nakłady finansowe w infrastrukturę społeczną związane będą przede wszystkim z poprawą stanu technicznego obiektów istniejących i poprawą standardu usług w obiektach istniejących.

Gmina posiada możliwości finansowania infrastruktury społecznej na poziomie zapewniającym poprawę jakości świadczonych usług.

Potrzeby inwestycyjne nie przekraczają możliwości finansowania, przez gminę wykonania infrastruktury społecznej.

3a.4.4. Ocena potrzeb i możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Na podstawie powyższych analiz ustalono, że potrzeby inwestycyjne Gminy nie przekraczają możliwości finansowania zadań własnych. Planowane zadania inwestycyjne są przemyślane i skrupulatnie zaplanowane. Podejmowane działania poprzedzane są rozpoznaniem możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej.

Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych stanowi niewielki udział prognozowanych wydatków i nie ma potrzeby dokonywania zmian w celu dostosowania zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.

3a.5. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

3a.5.1. Ustalenie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową ustalono na podstawie prognozy demograficznej przeprowadzonej na lata 2014 – 2044, oraz analiz środowiskowych, społecznych i ekonomicznych. Zapotrzebowanie na nowe tereny zabudowy usług turystyki, hotele i pensjonaty, tereny usługowe o charakterze komercyjnym, tereny zabudowy zagrodowej, ustalono na podstawie analizy oddawanych do użytku nowych budynków i ich powierzchni użytkowej w latach 2009 – 2014. Zapotrzebowanie na nowe obiekty usługowe o charakterze publicznym ustalono na podstawie rzeczywistych potrzeb mieszkańców, wynikających ze stanu technicznego obiektów usługowych oraz prognozy demograficznej.

W wyniku przeprowadzonego prognozowania ustalono, że w 2044 r. szacowana liczba mieszkańców gminy wyniesie ok. 15 481 osób, co daje wzrost o 2 343 osoby w stosunku do stanu z końca 2014 r. Na podstawie przeprowadzonych analiz wskazano, że liczebność populacji gminy w najbliższych 30 latach zwiększy się o ok. 18,00 %.

Prognozowana zmiana liczby mieszkańców na 1000 osób w gminie w odniesieniu do wartości wskaźnika w latach 1995-2014 wzrasta, co związane jest przede wszystkim z prognozowaną stabilizacją liczby urodzin i ze stałym dodatnim saldem migracji na obszarze gminy.

Największy procentowo wzrost liczby mieszkańców w latach 1985 – 2010 zaobserwowano w miejscowości: Brzegi, Czarna Góra i Rzepiska. Biorąc pod uwagę przyrost rzeczywisty liczby mieszkańców największy nastąpił w miejscowości Białka Tatrzańska, Bukowina Tatrzańska i Czarna Góra.

Można założyć, że tendencja przyrostu liczby mieszkańców w osiedlach utrzyma się na podobnym poziomie, a dalszy rozwój przestrzenny zabudowy mieszkaniowej będzie dotyczył przede wszystkim wsi Białka Tatrzańska, Bukowina Tatrzańska i Czarna Góra.

Prognozuje się zapotrzebowanie na tereny budowlane, w obrębie których możliwa będzie realizacja indywidualnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług związanych z podnoszeniem jakości życia mieszkańców. Wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym stwarza zapotrzebowanie na nowe miejsca pracy, które społeczność lokalna znajduje przede wszystkim w usługach turystyki. Należy przewidzieć tereny rozwoju zabudowy usługowej w zakresie usług turystyki, sportu i rekreacji.

Prognoza uwzględnia liczbę mieszkańców stałych na terenie Gminy, jednak należy wspomnieć także o mieszkańcach sezonowych - w planowaniu dalszego rozwoju przestrzennego gminy należy uwzględnić zapotrzebowanie na nowe tereny zabudowy mieszkaniowej umożliwiające realizację tzw. drugich domów.

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową:**

Według danych Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych w latach 2012-2014 wynosiła 237,59 m² (przyjęto 238,00 m²). Średnia liczba osób zamieszkujących w budynku mieszkalnym /mieszkanie na terenie gminy Bukowina Tatrzańska w roku 2014 wyniósł 4 osoby w budynku mieszkalnym / lokalu mieszkalnym).

W obowiązujących planach miejscowych właściwie brak terenów przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Należy przyjąć, że mieszkańcy będą realizowali wolnostojące budynki mieszkalne w zabudowie jednorodzinnej, o powierzchni użytkowej budynku średnio wynoszącej 238,00 m².

W prognozie demograficznej dla gminy Bukowina Tatrzańska na lata 2014-2044 założono, że przyrost liczby ludności w tym okresie w gminie wyniesie 2 343 osób. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych, w związku ze wzrostem liczby rzeczywistej mieszkańców, ustalono w wysokości ok 139 410,00 m² (przyrost liczby mieszkańców w latach 2014-2044 / średnia liczba osób w budynku mieszkalnych x średnia powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego).

Ustalono maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w związku z przyrostem rzeczywistym mieszkańców na poziomie ok. 139 410,00 m²

Przeliczając wskazane zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w związku z przyrostem rzeczywistym mieszkańców, ustalono również minimalną liczbę nowych działek budowlanych przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Liczbę nowych działek na terenie gminy, w okresie 30 lat ustalono na poziomie 586 działek. Biorąc powyższe pod uwagę przyjęto, że w związku ze wzrostem liczby mieszkańców gminy, zapotrzebowanie na nowe działki przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wyniesie corocznie co najmniej 20 działek.

Dodatkowo zauważalna jest tendencja poprawy warunków mieszkaniowych ludności zamieszkałej już obecnie na terenie gminy. Ludność mieszkająca w budynkach wielorodzinnych lub w domach „wielopokoleniowych”, realizuje budynki mieszkalne w zabudowie jednorodzinnej, co potwierdza znacznie większa liczba budynków oddanych corocznie do użytkowania na terenie gminy, niż wynika to z ustalonego powyżej zapotrzebowania.

Według danych zamieszczonych w Bazie Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, średnia liczba nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych, oddanych do użytkowania w latach 2009-2014 wynosiła na terenie gminy 25 obiektów rocznie. Dla ustalenia zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych jednorodzinnych przyjęto 25 obiektów corocznie. Daje to podstawę do ustalenia zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych na poziomie ok. 178 500,00 m², przy średniej powierzchni użytkowej budynku 238,00 m².

Ustalono, że zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową, w związku z „rozgęszczeniem” i poprawą warunków mieszkaniowych ludności zamieszkałej w gminie, przy obecnych tendencjach oddawania corocznie nowych budynków mieszkalnych do użytkowania, wynosi dodatkowo 39.090,00 m². Ustalona powierzchnia

nie obejmuje powierzchni dotyczącej maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, ustaloną w związku z przyrostem rzeczywistym mieszkańców gminy. Wynik pomniejszono o zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową wynikającą z prognozowanego powiększenia się liczby ludności gminy Bukowina Tatrzańska.

Ustalono maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w związku z „rozgęszczeniem” i poprawą warunków mieszkaniowych mieszkańców gminy, na poziomie ok. 39 090,00 m².

Ustalono łącznie maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, na poziomie ok. 178 500,00 m².

Przyjmując, według obliczeń, średnią powierzchnię budynku mieszkalnego jednorodzinnego na poziomie 238,00 m², stanowi to zapotrzebowanie na poziomie ok. 750 budynków.

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową o charakterze usług hotelarskich:**

Nowe budynki hotelowe, oddawane do użytku na terenie gminy Bukowina Tatrzańska, w latach 2009-2014 stanowią średnio rocznie liczbę 2 obiektów. Powierzchnia użytkowa budynków liczona jako średnia w latach 2009-2014 wynosi 1864,83 m². Jedynie w 2013 r. oddano do użytku obiekt hotelowy o powierzchni użytkowej ponad 6 tys. m².

Z związku z powyższym przewiduje się zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową hoteli w wysokości ok. 111 900,00 m².

Ustalono maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowych obiektów hotelowych na poziomie ok. 111 900,00 m².

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową o charakterze usług komercyjnych:**

Nowe budynki usługowe (handlowo – usługowe), oddawane do użytkowania na terenie gminy Bukowina Tatrzańska, corocznie stanowią liczbę ok 2 obiektów. Przeciętna powierzchnia użytkowa budynków wynosi 916,92 m². Z związku z powyższym przewiduje się zapotrzebowanie na nową powierzchnię usługową w wysokości ok. 55 000,00 m².

Ustalono maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy usługowej o charakterze komercyjnym, na poziomie ok. 55 000,00 m².

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową o charakterze usług publicznych:**

Infrastruktura społeczna w gminie Bukowina Tatrzańska, w znacznym stopniu jest już zrealizowana. Przewiduje się, że dalszy rozwój usług publicznych związany będzie przede wszystkim z rozbudową infrastruktury sportowo – rekreacyjnej. Rozbudowa infrastruktury społecznej odbywać się będzie głównie w terenach przeznaczonych już w obowiązujących dokumentach planistycznych na cele zabudowy usługowej o charakterze publicznym. Nie wyklucza się również wzrostu zapotrzebowania na usługi z zakresu opieki społecznej. Przewiduje się, że zapotrzebowanie na obiekty budowlane związane z wyżej wymienioną działalnością usługową, w perspektywie 30 lat może wynieść ok. 5 000,00 m².

Ustalono maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy usługowej o charakterze publicznym, na poziomie ok. 5 000,00 m².

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę przemysłową:**

Według danych Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, na terenie gminy Bukowina Tatrzańska bardzo rzadko powstają budynki przemysłowe. W ostatnim okresie (2009-2014) powstała 1 budynek produkcyjny, o powierzchni użytkowej 1103 m².

Prognozuje się, że w okresie 30 lat może powstać ok. 5 budynków przemysłowych. Do obliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę przemysłową przyjęto średnioroczną powierzchnię użytkową budynku produkcyjnego na poziomie 1103 m². Biorąc powyższe pod uwagę przyjęto, iż do końca 2044 roku, na terenie gminy może powstać ok. 5 nowych budynków produkcyjnych o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej ok. 5 500,00 m².

Ustalono maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy przemysłowej na poziomie ok. 5 500,00 m².

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę zagrodową:**

Średnia liczba budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej oddanych do użytkowania rocznie na terenie gminy Bukowina Tatrzańska wraz z zabudowaniami gospodarczymi wynosi ok. 4 obiekty. Średnią powierzchnię użytkową budynku mieszkalnego w zabudowie zagrodowej przyjęto na poziomie 250 m².

Założono, że do końca 2044 roku może powstać na terenie gminy ok 120 nowych budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej o łącznej powierzchni użytkowej ok. 30.000,00 m².

Ustalono maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy zagrodowej na poziomie ok. 30 000,00 m².

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową wielorodzinną**

Na terenie gminy powstaje niewiele budynków wielorodzinnych. Zazwyczaj są to budynki, które powstały poprzez zmianę funkcji z obiektu usługowego – pensjonatowego. W Studium należy jednak wskazać tereny, w których dopuszczalna byłaby zmiana funkcji lub realizacja nowych budynków wielolokalowych. Średnią powierzchnię użytkową budynku wielorodzinnego przyjęto na poziomie ok. 1000 m².

Założono, że do końca 2044 roku może powstać na terenie gminy ok 5 do 10 nowych budynków mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej o łącznej powierzchni użytkowej ok. 5.000,00 m².

Ustalono maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy wielorodzinnej na poziomie ok. 30 000,00 m².

- **Zbiorcze zestawienie zapotrzebowania na nową zabudowę:**

W tabeli poniżej zestawiono ustalone zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie do 2044 r. na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska (tab. 19).

Tabela 19. Ustalone maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie do 2044.

Lp.	Rodzaj nowej zabudowy	Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie do 2044 [powierzchnia użytkowa w m ²]	Uwagi
1.	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	178 500,00 m ²	W tym: - 139.410,00 m ² - w związku z rzeczywistym przyrostem liczby mieszkańców; - 39 090,00 m ² - w związku z rozgęszczeniem

			istniejącej zabudowy i poprawą warunków mieszkaniowych ludności
2.	Zabudowa usługowa – usługi hotelarskie	111 900,00 m ²	
3.	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	5 000,00 m ²	Należy rozważyć zasadność realizacji budynków wielolokalowych
4.	Zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych	55 000,00 m ²	
5.	Zabudowa zagrodowa	30 000,00 m ²	
6.	Zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych	5 000,00 m ²	
7.	Zabudowa przemysłowa (produkcyjna)	5 500,00 m ²	

Źródło: opracowanie własne

3a.5.2. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej

Bezpośrednia analiza obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w poszczególnych miejscowościach w Gminie, pozwoliła na ustalenie ich powierzchni z podziałem na funkcje zabudowy. Oceny chłonności obszarów wyrażonej w powierzchni użytkowej nowej zabudowy, dokonano biorąc pod uwagę istniejący, zwarty charakter zabudowy w ramach obszarów oraz wiejski charakter miejscowości.

Wskazane tereny potraktowano jako jednolity obszar zabudowy w którym występuje zabudowa mieszkaniowa, zagrodowa i usługowa o charakterze usług komercyjnych i publicznych, a także usług hotelowych i pensjonatowych.

Tabela 20. Powierzchnia obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w gminie Bukowina Tatrzańska, wraz ze wskazaniem powierzchni terenów niezabudowanych na obszarach nie objętych mpzp.

Lp.	Miejscowości	powierzchnia obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej (razem zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa, zabudowa usługowa o charakterze publicznym i komercyjnym, zabudowa usługowa o charakterze hotelowym i pensjonatowym oraz zabudowa produkcyjna, [ha])	powierzchnia terenów niezainwestowanych w ramach obszaru
1.	Bukowina Tatr	165,40	6,00
2.	Białka Tatr	131,83	6,00
3.	Brzegi	33,13	3,00
4.	Groń	50,75	3,00
5.	Leśnica	61,71	3,00
6.	Czarna Góra	61,93	0
7.	Rzepiska	36,71	2,00
8.	Jurgów	42,30	0
Razem:		583,58	23,00

Źródło: opracowanie własne

Razem chłonność obszarów ustalono przyjmując na podstawie opracowania pn. „Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bukowina Tatrzańska oraz uchwalonych planów miejscowych”, sporządzonego w styczniu 2016 r., że 70 % terenu może zostać zabudowana budynkami mieszkalnymi w zabudowie jednorodzinnej, 3 % - budynkami w zabudowie zagrodowej oraz kolejne 27% zabudową usługową i usługowo – mieszkaniową. Ponadto przyjęto, że ok. 20%

powierzchni terenów wolnych od zabudowy, położona jest w obszarach bez dostępu do drogi publicznej, a także, iż ok. 30 % terenów wolnych od zabudowy nie zostanie zagospodarowana w związku z brakiem zainteresowania zbyciem nieruchomości przez ich właścicieli.

Na podstawie ustalonych powierzchni niezainwestowanych wskazanych w ramach obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej, ustalono chłonność terenów dla różnych typów zabudowy. Wyniki ustaleń zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 21. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w poszczególnych miejscowościach w gminie Bukowina Tatrzańska, na obszarach nie objętych mpzp, wyrażona w powierzchni użytkowej dla poszczególnych typów zabudowy.

Lp.	Miejscowość	I. Tereny niezabudowane w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej struktury funkcjonalno – przestrzennej [w ha]					
		Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa zagrodowa [ha]	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna [ha]	Zabudowa zagrodowa [ha]	Zabudowa usługowa o charakterze publicznym i komercyjnym [ha]	Zabudowa produkcyjna [ha]	zabudowa usługowa o charakterze hotelowym i zabudowa pensjonatowa, [ha]
1.	Bukowina Tatr.	6,00	-	Funkcja możliwa do realizacji w terenie „Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa zagrodowa [ha]”, ustalonym w kolumnie 3	Funkcja możliwa do realizacji w terenie „Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa zagrodowa [ha]”, ustalonym w kolumnie 3	-	-
2.	Białka Tatr	6,00	-			-	-
3.	Brzegi	3,00	-			-	-
4.	Groń	3,00	-			-	-
5.	Leśnica	3,00	-			-	-
6.	Czarna Góra	0,00	-			-	-
7.	Rzepiska	2,00	-			-	-
8.	Jurgów	0,00	-			-	-
9.	Razem powierzchnia terenów	23,00	-	-	-	-	-
10.	Razem powierzchnia po zastosowaniu wskaźników w związku z brakiem dostępu do drogi publicznej oraz brakiem podaży z podziałem na funkcje	8,05 (16,10)	-	0,35 (0,69)	3,10 (6,21)	-	-
		II. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej wyrażona w powierzchni użytkowej w m ² .					
		Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa zagrodowa [m ²]	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna [m ²]	Zabudowa zagrodowa [m ²]	Zabudowa usługowa o charakterze publicznym i komercyjnym [m ²]	Zabudowa produkcyjną [m ²]	zabudowa usługowa o charakterze hotelowym i zabudowa pensjonatowa, [m ²]
11.	Razem chłonność obszarów wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [w m²]:	9 579,50	-	500,00	5 685,00	-	-

Źródło: opracowanie własne

3a.5.3. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę

Analiza obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem obszarów przeznaczonych pod zabudowę, obecnie niezainwestowanych, w poszczególnych miejscowościach w Gminie, pozwoliła na ustalenie powierzchni z podziałem na funkcje zabudowy. Oceny chłonności obszarów przeznaczonych w planach pod zabudowę, wyrażonej w powierzchni użytkowej nowej zabudowy, dokonano biorąc pod uwagę średnią powierzchnię użytkową budynków oddanych do użytkowania w ostatnich latach wg poszczególnych funkcji zabudowy.

Tabela 22. Chłonność obszarów przeznaczonych w obowiązujących planach miejscowych pod zabudowę w gminie Bukowina Tatrzańska wyrażona w powierzchni użytkowej dla poszczególnych typów zabudowy.

Lp.	Sołectwo	I. Tereny niezabudowane przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę [w ha]					
		Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna [ha]	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna [ha]	Zabudowa hotelowa i pensjonatowa [ha]	Zabudowa zagrodowa [ha]	Zabudowa usługowa o charakterze publicznym i komercyjnym [ha]	Zabudowa produkcyjna [ha]
1.	Bukowina Tatr.	10,37	-	-	1,85	2,40	-
2.	Białka Tatr	0,1	-	-	-	0,38	-
4.	Brzegi	0,50	-	-	-	-	-
5.	Groń	-	-	-	-	-	-
6.	Leśnica	-	-	-	-	-	-
7.	Czarna Góra	60,48	-	20,00	-	-	-
8.	Rzepiska	-	-	-	-	-	-
9.	Jurgów	10,00	-	25,00	-	-	-
10.	Razem tereny niezabudowane przeznaczone w mpzp pod zabudowę [w ha]:	81,45	-	45,00	1,85	2,78	-
		II. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach pod zabudowę wyrażona w powierzchni użytkowej w m ² .					
		Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna [m ²]	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna [m ²]	Zabudowa hotelowa i pensjonatowa [m ²]	Zabudowa zagrodowa [m ²]	Zabudowa usługowa o charakterze publicznym i komercyjnym [m ²]	Zabudowa produkcyjna [m ²]
11.	Razem chłonność obszarów wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [w m²]:	96 930,00	-	83 925,00	2 300,00	5 098,00	-

Zródło: opracowanie własne

3a.5.4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z ustaloną sumą powierzchni użytkowej zabudowy w pkt. 3a.5.2 i 3a.5.3

W tabeli poniżej zestawiono ustalone, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, z ustaloną sumą chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej

oraz sumą chłonności obszarów wskazanych do zainwestowania w planach miejscowych. Określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa wyżej, wzięto pod uwagę:

- 1) perspektywę nie dłuższą niż 30 lat;
- 2) niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%, w odniesieniu dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy hotelowej i pensjonatowej, zabudowy usługowej o charakterze publicznym oraz zabudowy zagrodowej.

Tabela 23. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie Bukowina Tatrzańska z ustaloną chłonnością obszarów zabudowanych oraz wskazanych do zabudowy w planach miejscowych.

Lp.	Rodzaj nowej zabudowy	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie do 2044 [powierzchnia użytkowa m ²]	Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyrażona w powierzchni użytkowej zab. [w m ²]:	Chłonność obszarów przeznaczonych w planach pod zabudowę wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [w m ²]:	Różnica pomiędzy maksymalnym zapotrzebowaniem, a chłonnością terenów [w m ²]:	Ustalenie zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy, wg rodzaju zabudowy, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz poza obszarami przeznaczonymi w planach miejscowych na cele zabudowy [w m ²]:
1.	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	178 500,00 m ²	9 580,00	96 930,00	71 990,00	93 590,00*
2.	Zabudowa usługowa – usługi hotelarskie	111 900,00 m ²	0	83 925,00	27 975,00	36 367,50*
3.	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	5 000,00 m ²	0	0	5 000,00	5 000,00
4.	Zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych	55 000,00 m ²	5 685,00	5 098,00	44 217,00	57 482,00*
5.	Zabudowa zagrodowa	30 000,00 m ²	500,00	2 300,00	27 200,00	35 360,00*
6.	Zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych	5 000,00 m ²	0	0	5 000,00	6 500,00*
7.	Zabudowa przemysłowa (produkcyjna)	5 500,00 m ²	0	0	5 500,00	5 500,00

*Ustalono biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%

Źródło: opracowanie własne

Analizując powyższe wyniki można stwierdzić, że zapotrzebowanie na nowe tereny przeznaczone na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w gminie Bukowina Tatrzańska, w perspektywie 30-to letniej (poza terenami już przeznaczonymi w planach miejscowych na cele zabudowy mieszkaniowej i poza terenami w zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej miejscowości), wynosi łącznie ok. 78,64 ha powierzchni (93 590,00 m² powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej).

Tabela 24. Ustalone przybliżone zapotrzebowanie na powierzchnię nowych terenów budowlanych w gminie Bukowina Tatrzańska poza terenami już przeznaczonymi w planach miejscowych w na cele zabudowy oraz poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej.

Lp.	Rodzaj zabudowy	Ustalone zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy wg rodzaju zabudowy [w m ²]:	Przyjęta powierzchnia jednostkowa działki budowanej [w ha]	Przyjęta średnia powierzchnia użytkowa budynku [w m ²]	Ustalone przybliżone zapotrzebowanie na powierzchnię nowych terenów budowlanych [ha]
1.	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	93 590,00*	0,20	238,00	78,64
2.	Zabudowa usługowa – usługi hotelarskie	36 367,50*	1,00	1 865,00	19,50
3.	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	5 000,00	0,5	1 000,00	2,50
4.	Zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych	37 482,00*	0,5	917,00	31,34
5.	Zabudowa zagrodowa	35 360,00*	0,25	250,00	35,36
6.	Zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych	6 500,00*	0,75	1 000,00	4,87
7.	Zabudowa przemysłowa (produkcyjna)	5 500,00	0,5	1 100,00	2,50

*Ustalono biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%

Źródło: opracowanie własne

Miejscowościami cieszącymi się największym zainteresowaniem na nowe tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej są Bukowina Tatrzańska i Białka Tatrzańska, tym czasem najwięcej rezerwy terenów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych zlokalizowanych jest w Czarnej Górze. Projektując nowe tereny budowlane należy uwzględnić fakt preferencji w wyborze miejsca osiedlania się ludności (dotyczy to zarówno mieszkańców gminy, jak i osób migrujące na obszar gminy).

W odniesieniu do zabudowy zagrodowej, ustalono zapotrzebowanie na 35 360,00 m² powierzchni użytkowej, co pozwala na wskazanie ok. 35,36 ha nowych terenów zabudowy zagrodowej.

Dla terenów usług hotelowych i pensjonatowych, ustalono zapotrzebowanie na ok. 36 370,00 m² nowej powierzchni użytkowej, co w przeliczeniu na zapotrzebowanie na powierzchnię terenu inwestycyjnego wynosi ok. 19,50 ha nowych terenów zabudowy hotelowej (poza terenami niezabudowanymi, przeznaczonymi na ten cel w obowiązujących planach miejscowych).

Wskazane w bilansie tereny nie obejmują przeznaczenia terenu na cele alternatywnych źródeł energii, których rozwój może odbywać się poza terenami zabudowy przemysłowej, a także terenów sportowo – rekreacyjnych w tym narciarskich tras zjazdowych i innych urządzeń terenowych. Stwarza to możliwość zwiększenia prognozowanego zapotrzebowania na nowe tereny przemysłowe i sportowo - rekreacyjne zgodnie z zamierzeniami inwestycyjnymi.

Dla pozostałych funkcji zabudowy, na podstawie ustalonego maksymalnego zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy, określono przybliżoną powierzchnię nowych terenów inwestycyjnych w wysokości: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna – ok. 2,5 ha, zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych – ok. 31,0 ha, zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych – ok. 4,9 ha.

3a.6. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z UZUPEŁNIENIA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY

Przeprowadzone analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniające w szczególności:

- analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
  - prognozy demograficzne,
  - możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
  - bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, pozwalają na sformułowanie poniższych wniosków:
- 1) Tradycyjna niegdyś funkcja gminy, jaką było rolnictwo, została wyparta przez usługi turystyki, sportu i rekreacji. Widoczny jest stopniowy i stały odpływ ludności w wieku produkcyjnym do innych sektorów gospodarki narodowej związanych głównie ze świadczeniem usług z zakresu zakwaterowania i gastronomii (30,3 % ogółu) oraz handlu i naprawy pojazdów (20,5 %). W odniesieniu do sekcji PKD wśród prowadzących działalność gospodarczą w gminie Bukowina Tatrzańska zarejestrowanych było 376 pomiotów prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (36,15%).
  - 2) Gmina winna wykorzystać atrakcyjne pod względem walorów przyrodniczo – krajobrazowych położenie oraz stwarzać dalsze warunki rozwoju wszelkich form działalności gospodarczej związanych z podnoszeniem jakości świadczonych usług.
  - 3) Na terenie gminy gwałtownie rozwija się zabudowa mieszkaniowa, ale także zabudowa związana ze świadczeniem usług turystyki i wypoczynku. Obok zabudowy mieszkaniowej, powstaje wiele obiektów hotelowych i pensjonatowych. Ważną rolę w tym zakresie pełnią władze lokalne poprzez wyprzedzające przygotowanie terenu od strony formalnej (przeznaczenie terenu na cele rozwoju usług sportowo – rekreacyjnych i turystycznych w polityce przestrzennej, a następnie w planach miejscowych).
  - 4) Gminę Bukowinę Tatrzańską można ocenić jako korzystne miejsce do zamieszkania, gdzie sukcesywnie wzrasta poziom świadczonych usług obsługi ludności i gdzie zaspokajane są potrzeby jej mieszkańców. Władze Gminy, mając na uwadze poprawę jakości życia mieszkańców, podejmują działania zmierzające do poprawy warunków edukacji na poziomie przedszkolnym, szkoły podstawowej i gimnazjum. Wspomagają osoby z problemami alkoholowymi oraz osoby wymagające wsparcia z racji innych problemów społecznych.
  - 5) Ze wzrostem liczby mieszkańców nie wiąże się bezpośrednio zapotrzebowanie na nowe obiekty infrastruktury społecznej, których finansowanie należy do zadań własnych gminy. Nakłady finansowe w infrastrukturę społeczną związane będą przede wszystkim z poprawą stanu technicznego obiektów istniejących i poprawą standardu usług w obiektach istniejących.
  - 6) Wykonana prognoza demograficzna, zakłada kontynuację scenariusza zdarzeń i procesów demograficznych z ostatnich lat, tzn. przewiduje dalszy przyrost ludności z tytułu dodatniego przyrostu naturalnego (nadwyżka urodzeń nad zgonami) oraz w przypadku prognozy pomigracyjnej, utrzymanie się nadwyżki napływu nad odpływem mieszkańców z gminy.
  - 7) W gminie Bukowina Tatrzańska, w latach 1995-2014, obserwuje się stały wzrost liczby ludności, wynikający głównie z dodatniego przyrostu naturalnego oraz dodatniego salda migracji. W wyniku przeprowadzonych analiz ustalono, że w roku 2044 szacowana liczba mieszkańców gminy wyniesie 15 481 osób, co daje wzrost o 2 343 osoby w stosunku do stanu z 31.12.2014 r. Z analizy wynika, że liczebność populacji gminy w najbliższych 30 latach zwiększy się o 17,83 %, a tym samym prognozuje się zapotrzebowanie na tereny budowlane, w obrębie których możliwa będzie realizacja indywidualnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług związanych z podnoszeniem jakości życia mieszkańców.
  - 8) Przyrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym stwarza potrzeby w zakresie nowych miejsc prac oraz w zakresie mieszkalnictwa czego wyrazem w polityce przestrzennej gminy winno być wskazanie nowych terenów rozwoju mieszkalnictwa indywidualnego oraz nowych terenów aktywności gospodarczej,

- 9) Na podstawie sporządzonych analiz ustalono, że potrzeby inwestycyjne Gminy nie przekraczają możliwości finansowania zadań własnych. Planowane zadania inwestycyjne są przemyślane i skrupulatnie zaplanowane. Podejmowane działania są poprzedzane rozpoznaniem możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej.
- 10) Na podstawie bilansu terenu ustalono, że w gminie istnieje zapotrzebowanie na nowe tereny przeznaczone na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (poza terenami już przeznaczonymi na cele zabudowy mieszkaniowej w planach miejscowych), w wysokości łącznie ok. 78,64 ha powierzchni, ok. 93 590,00 m² powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej, duże zapotrzebowanie ustalono również dla zabudowy hotelowej i pensjonatowej (ok. 19,5 ha), jednak znaczna część terenów przeznaczonych na te cele w planach miejscowych, głównie w Czarnej Górze i w Jurgowie, jest wolna od zabudowy.
- 11) Dla pozostałych funkcji zabudowy, zgodnie z przeprowadzonym bilansem (na podstawie ustalonego maksymalnego zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy), określono przybliżoną powierzchnię nowych terenów inwestycyjnych w wysokości: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna – ok. 2,5 ha (ok. 5000 m² powierzchni użytkowej); zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych – ok. 31,0 ha; zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych – ok. 4,9 ha.

4. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA, PRZYRODY ORAZ STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

4.1. ROŚLINNOŚĆ NIELEŚNA

Naturalne zbiorowiska nieleśne pierwotnie rozwijały się jedynie na kamieńcach nadrzecznych, wiatrołomach i pożarzyskach, obrywach, śródleśnych młakach czy torfowiskach i nie zajmowały w naturalnych warunkach więcej niż kilka procent powierzchni. Przeważająca większość bezleśnych dziś powierzchni, także w obszarze objętym „Studium...” i porastających je zbiorowisk roślinnych ma charakter wtórny i powstała jako efekt wycinania lasów przez człowieka.

W miejscach tych powstają zbiorowiska roślinności synantropijnej. W obrębie pól tworzą je skupienia roślin uprawnych, zwykle jednogatunkowych. Nieleśna roślinność charakterystyczna jest dla terenów łąkowych oraz pól uprawnych. Obecnie porastają je głównie gatunki typowe dla podhalańskich łąk kośnych. Dla utrzymania wtórnych zbiorowisk nieleśnych konieczna jest stała ingerencja np. wypas, koszenie, orka. Zaniechanie tychże czynności prowadzi do ponownego opanowania przez las.

Uprawom towarzyszą niepożądane z punktu widzenia rolniczego wykorzystania terenów zespoły roślin segetalnych. Pod wpływem udoskonalonej agrotechniki skład gatunkowy roślinności segetalnej pól ulega gwałtownym zmianom, pojawiają się nowe, głównie jednoliścienne ekspansywne chwasty. Inne typy roślinności synantropijnej rozwijają się na siedliskach ruderalnych, o glebie mniej lub bardziej wzbogaconej w łatwo rozpuszczalne sole mineralne. Roślinność tych stanowisk ma charakter wyraźnie nitrofilny. Synantropizacji flory sprzyja gęsta zabudowa wsi.

Według klasyfikacji „krajobrazów roślinno-użytkowych”, w kategorii „krajobrazów leśno-łąkowych i upraw polowych” na terenie objętym opracowaniem wyróżnić można:

- mozaiki drobnopowierzchniowych pól i łąk, z zadrzewieniami i zakrzewieniami, o charakterze łąkowym tworzącymi „obudowę biologiczną” rzeki wraz z towarzyszącą im zielenią niską (łąkową);
- kompleksy drobnopowierzchniowych pól i łąk z udziałem zadrzewień i zakrzewień śródpolnych z rozproszoną zabudową.

Zadrzewienia w dolinach potoków pełnią bardzo ważną rolę lokalnych korytarzy ekologicznych - tworzą struktury przestrzenne umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przyległymi do nich. Wraz z towarzyszącą im roślinnością tworzą strefę ekotonową na pograniczu siedlisk o różnym charakterze – na styku wody i łądu, stanowiącą obudowę biologiczną potoków. Tereny te charakteryzuje bogactwo siedlisk i nisz ekologicznych, stanowiąc o ich uniwersalności i czyniąc je przydatnymi dla migracji różnych organizmów.

Zadrzewienia śródpolne, występujące na ogół „wyspowo”, wzbogacają mozaikę krajobrazu oraz stanowią biotop dla różnorodnej gatunkowo fauny.

4.2. ŚWIAT ZWIERZĘCY

Tatry z uwagi na swoją niedostępność i niesprzyjające warunki klimatyczne nie zostały znacząco przekształcone przez człowieka jak to się stało na większości obszaru naszego kraju. Przetrwały więc w nich ostoje wielu gatunków dzikich zwierząt, które cywilizacja wyparła z innych miejsc. W Tatrach znalazły więc swoje ostoje duże drapieżniki takie jak niedźwiedź, wilk, ryś czy wydra, będące rzadkością w innych częściach kraju, a także gatunki pospolite jak jeleni czy sarna. Jest to zatem układ o charakterze naturalnym, rzadko spotykany w przyrodzie zagospodarowanej przez człowieka. Jednak o walorach faunistycznych omawianego terenu decydują gatunki specyficzne, typowo górskie lub rzadkie i zagrożone wyginięciem, które swoją szansę na przetrwanie znalazły właśnie w Tatrach. Należą do nich przede wszystkim świstaki i kozice – gatunki wysokogórskie, występujące w Polsce jedynie w Tatrach, zagrożony wyginięciem orzeł przedni mający tutaj swoje ostatnie gniazda, a także szereg gatunków mniejszych kręgowców (jak np. polnik śnieżny) i ptaków (np. orzechówka, pluszcz, pomurnik, pliszka górską itd.) oraz płazów, gadów i bezkręgowców.

Tatrzański Park Narodowy, którego granice pokrywają się z obszarem Natura 2000 obszar Tatr PLC 120001, jest stałym obszarem ostoi zwierzyny, jest to zarówno obszarem specjalnej ochrony ptaków (ostoja ptasia o randze europejskiej E 72), jak i specjalnym obszarem ochrony siedlisk. Obszar ten ma wyjątkowe znaczenie dla ochrony bioróżnorodności. Występują tu 33 typy siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 15 gatunków zwierząt i 7 gatunków roślin z Załącznika II tej dyrektywy. Bogata flora i fauna obejmuje wiele gatunków zagrożonych i rzadkich w Polsce, w tym jedyne w kraju ostoje kozicy i świstaka. Obszar wchodzi w skład dwustronnego (polsko-słowackiego) Tatrzańskiego Rezerwatu Biosfery.

Ponadto na obszarze gminy, ustanowiono obszar Natura 2000 - „Dolina Białka” PLH120024, o łącznej powierzchni 716,30 ha. Rzeka jest ostoją brzanki – gatunku ryby wymienionej w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, o bardzo dobrym stanie zachowania.

Reka Białka wraz z jej obudową biologiczną jest ponadto bogatym siedliskiem zwierząt. W jej rejonie spotkać można gatunki charakterystyczne dla potoków górskich o małym stopniu przekształcenia – o wysokiej klasie czystości wód oraz nie przekształconej linii brzegowej. Występuje tu wiele gatunków ryb, między innymi: pstrągi i lipienie oraz bogactwo bezkręgowców i mikroorganizmów dennych, w tym kilka gatunków rzadkich. Rzadkim drapieżnikiem związanym tylko z czystymi wodami jest penetrująca ten odcinek rzeki wydra podlegająca ochronie. Obszar rzeki stanowi ostoję dla gatunków rodzimych, w tym zwłaszcza rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Obejmują one głównie stanowiska występowania oraz rozrodu płazów oraz miejsca lęgowe i obszary żerowania ptaków związanych ze środowiskiem nadbrzeżnym i wodnym. Stosunkowo chłodny klimat panujący w gminie nie stwarza korzystnych warunków dla rozwoju gadów, dając większe szanse gatunkom jajożyworodnym, takim jak żmija żygzakowata i jaszczurka żyworodna. Wszystkie gatunki płazów i gadów objęte są ochroną ścisłą, zatem należy im się szczególna opieka skierowana na utrzymanie biotopów wodnych wraz z odpowiednią jakością wód. Z występujących na terenie wsi żmija żygzakowata zgodnie z rozporządzeniem wymaga ochrony czynnej.

Na obszarze gminy, poza obszarem Parku, często spotyka się jeleniowate, dziki, wilki, oraz drobne drapieżniki takie jak łasica, tchórz, kuna. W obrębie wsi stwierdzono również występowanie licznych gatunków ptaków. Obserwowane są między innymi podlegające ochronie: dzięcioł duży, kukułka i myszołów oraz szpak, jaskółka, kwiczoł.

4.3. OCHRONA PRZYRODY

Na obszarze gminy, także w terenie TPN, obserwuje się stosunkowo wysoki stopień antropopresji. Wśród zabudowy wsi Białka Tatrzańska i Bukowina Tatrzańska dominują obiekty pensjonatowe oraz domy mieszkalne o dużych gabarytach, tereny przydatne dla lokalizacji tras zjazdowych zajmowane są przez stacje narciarskie rozbudowujące ofertę wyciągów i kolei krzesełkowych. Zabudowa pensjonatowa i usługowa skupiona jest przede wszystkim wzdłuż dróg głównych wiodących przez obszary zainwestowane, ale obserwuje się zjawisko rozpraszania zabudowy na tereny dotąd niezainwestowane.

W południowej części obszaru gminy Bukowina Tatrzańska utworzony jest Tatrzański Park Narodowy (TPN). Granice Tatrzańskiego Parku Narodowego określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2003r. w sprawie Tatrzańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2003r. Nr 65, poz. 599). Obszar Tatrzańskiego Parku Narodowego zajmuje teren o powierzchni 21018 ha położony w granicach administracyjnych gmin: Zakopane, Bukowina Tatrzańska, Poronin i Kościelisko. Tatry stanowią najwyższy i z przyrodniczego punktu widzenia najcenniejszy, masyw pomiędzy Alpami i Kaukazem, z charakterystycznym alpejskim krajobrazem i układem stref klimatyczno – roślinnych. Obszar ten ma wyjątkowe znaczenie dla ochrony bioróżnorodności. Występują tu 33 typy siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 15 gatunków zwierząt i 7 gatunków roślin z Załącznika II tej dyrektywy. Bogata flora i fauna obejmuje wiele gatunków zagrożonych i rzadkich w Polsce, w tym jedyne w kraju ostoje kozicy i świstaka. Obszar wchodzi w skład dwustronnego (polsko-słowackiego) Tatrzańskiego Rezerwatu Biosfery.

Na obszarze Tatrzańskiego Parku Narodowego ustanowiony został obszar Natura 2000 – obszar Tatry PLC 120001, którego granice pokrywają się z granicami zwartego obszaru Tatrzańskiego Parku Narodowego opisanego w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2003r. Nr 65, poz. 599).

W granicach gminy ustanowiony jest obszar Natura 2000 - „Dolina Białka” PLH120024. Obszar rzeki Białki objęty jest siecią Natura 2000 na odcinku od ujścia potoku Leśnickiego do ujścia do Zbiornika Czorsztyńskiego w ramach Specjalnego Obszaru Ochrony (SOO), typ ostoi B, powierzchnia obszaru wynosi 716,30 ha. W „Dolinie Białki” występują m.in. następujące siedliska chronione: 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) – ok. 20,2 %; 3220 - pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków – ok. 13%; 3240 - zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum* część - z przewagą wierzby) – ok. 5,7 %. Rzeka jest ponadto ostoją brzanki – gatunku ryby wymienionej w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, o bardzo dobrym stanie zachowania. Wzdłuż koryta Białki występują głównie młode łągi olchowe, łągi wierzbowe rzadziej pola uprawne, pastwiska i łąki, w części nieużytkowane. Szerokie kamieniska nadrzeczne są miejscem występowania pionierskiej roślinności (siedliska przyrodniczego o kodzie 3220), z udziałem wrześni pobrzeżnej *Myricaria germanica*. Utrwalone kamieńce i większe wyspy porastają zarośla wierzbowe z dominacją wierzby siwej *Salix eleagnos*.

Rzeka Białka wraz z jej obudową biologiczną jest ponadto bogatym siedliskiem zwierząt. W jej rejonie spotkać można gatunki charakterystyczne dla potoków górskich o małym stopniu przekształcenia – o wysokiej klasie czystości wód oraz o nieprzekształconej linii brzegowej. Wśród gatunków ryb, występują m.in.: pstrągi i lipienie oraz bogactwo bezkręgowców i mikroorganizmów dennych, w tym kilka gatunków rzadkich. Rzadkim drapieżnikiem jest wydra podlegająca ochronie.

Znaczna część terenów przyrodniczych występujących w granicach gminy Bukowina Tatrzańska pełni ważne funkcje w powiązaniach ekologicznych różnego szczebla. W koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA stanowiącej pewną wytyczną polityki przestrzennej, uwzględnianą w dokumentach o charakterze planistycznych, w sąsiedztwie obszaru opracowania występują obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym (M), w tym m.in.: 41M – Podhalański, 42M – Tatrzański i 43M - Sądecki. Teren wsi Białka Tatrzańska położony jest w obrębie korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym – korytarz łączący Tatry, Pieniny, Spisz i Beskid Żywiecki. W sąsiedztwie terenu analizy przebiegają ponadto ciągi ekologiczne związane z rzeką Białką i jej dopływami.

⁶Część obszaru gminy położona jest w Południowomałopolskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, utworzonym Rozporządzeniem Nr 92/06 Wojewody Małopolskiego z dn. 24 listopada 2006 r., funkcjonującego na mocy Uchwały Nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 25.05.2020 r., poz. 3482).

Obszar chronionego krajobrazu, obejmujący atrakcyjne krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów, powstał w celu zapewnienia równowagi ekologicznej w środowisku przyrodniczym, trwałości ekosystemów oraz zwiększenia różnorodności biologicznej.

Uchwała wprowadza ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, w celu zachowania ich trwałości oraz zwiększania różnorodności biologicznej. Ustalenia te wprowadzone do polityki przestrzennej na poziomie regionalnym i lokalnym, a następnie uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, wpływają zasadniczo na ochronę krajobrazu obszarów wiejskich.

W odniesieniu do czynnej ochrony ekosystemów leśnych, Uchwała wprowadza następujące ustalenia:

- 1) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych,
- 2) sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych,

⁶ Zapisy zmienione uchwałą, o której mowa w przypisie 1;

- 3) tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych, celem zwiększenia bioróżnorodności,
- 4) utrzymywanie i tworzenie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków,
- 5) zalesianie i zadrzewianie gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej i nie przeznaczonych na inne cele, z wyłączeniem terenów na których występują nieleśne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie, siedliska gatunków roślin, grzybów i zwierząt związanych z ekosystemami nieleśnymi, a także miejsca pełniące funkcje punktów i ciągów widokowych na terenach o dużych wartościach krajobrazowych,
- 6) pozostawianie w drzewostanie, aż do całkowitego rozkładu, części drzew o charakterze pomnikowym, oraz części stojących drzew dziuplastych lub obumarłych,
- 7) zachowanie śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk, muraw kserotermicznych i piaszkowych oraz polan o wysokiej bioróżnorodności,
- 8) utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych,
- 9) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- 10) działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

W odniesieniu do czynnej ochrony ekosystemów leśnych, Uchwała wprowadza następujące ustalenia:

- 1) przeciwdziałanie procesom zarastania łąk i pastwisk cennych ze względów przyrodniczych i krajobrazowych,
- 2) zachowanie śródpolnych torfowisk, obszarów wolno - błotnych, oczek wodnych wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródłiskowych cieków,
- 3) kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez zachowanie mozaiki pól uprawnych, miedz, płątów wieloletnich ziołorośli, a także ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych,
- 4) utrzymanie i zwiększanie powierzchni trwałych użytków zielonych,
- 5) prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów ochrony zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstota i techniki koszenia),
- 6) utrzymanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności,
- 7) zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych,
- 8) ochrona terenów otwartych przed zabudową rozproszoną poprzez kształtowanie zwartych układów urbanistycznych,
- 9) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- 10) działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- 11) ochrona walorów krajobrazowych – zachowanie walorów estetyczno widokowych krajobrazu.

W odniesieniu do czynnej ochrony ekosystemów wodnych, Uchwała wprowadza następujące ustalenia:

- 1) zachowanie cieków i zbiorników wód powierzchniowych wraz z ich naturalną obudową biologiczną,
- 2) utrzymanie i tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych oraz wokół zbiorników wodnych, w tym starorzeczy i oczek wodnych, w postaci pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy biologicznej, celem zwiększenia bioróżnorodności oraz ograniczenia splotu substancji biogennej,
- 3) prowadzenie prac regulacyjnych cieków wodnych tylko w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej i w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek i potoków górskich,
- 4) zwiększenie retencji wodnej, odtwarzanie funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych,

- 5) zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne, celem zachowania dróg migracji gatunków,
- 6) działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

4.4. OBSZARY I OBIEKTY PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ

Na obszarze wsi Jurgów występują cenne egzemplarze drzew, które proponuje się objęcie ochroną prawną, w drodze uznania za pomniki przyrody:

- Jawor - Jurgów przy ogrodzeniu kościoła,
- Żywotnik wsch. - 2 szt. - Jurgów - w rogu ogrodzenia kościoła,
- Lipa szer. - 6 szt. - Jurgów - przy kapliczce z 1886 r - grupa lip zrosniętych na różnych wysokościach.

4.5. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

W ogólnym zestawieniu powierzchni gminy lasy zajmują około 35 % powierzchni, co stanowi stosunkowo wysoki wskaźnik lesistości. W większości są to jednak lasy leżące w granicach TPN gdzie powierzchnia leśna wynosi około 2642 ha. Na pozostałym obszarze gminy, wg danych statystycznych, lasy zajmują około 1970 ha powierzchni co stanowi około 22 % pozostałej powierzchni gminy. Największy odsetek lasów występuje we wsi Brzegi, najmniejszy w Groniu i Leśnicy. Zdecydowaną większość, bo ponad 1650 ha stanowią lasy prywatne. Lasy wspólnoty gruntowej zajmują około 315 ha.

Lasy posiadają stosunkowo mało urozmaicony skład gatunkowy, ponad 90% gatunku zajmuje świerk. Sporadycznie występuje modrzew, buk, jodła, jesion, sosna, olcha. Według operatów urzędzeniowych lasów, na terenie gminy Bukowina Tatrzańska występuje siedem głównych rodzajów siedlisk leśnych:

- 1) bór wysokogórski kosodrzewinowy - BWG (ks),
- 2) bór wysokogórski świeży - BWG (św),
- 3) bór górski – BG,
- 4) las górski – LG,
- 5) las mieszany górski – LMG,
- 6) las łąkowy górski – LŁG,
- 7) ols górski – OLG.

Na terenie Tatrzańskiego Parku Narodowego przeważa bór wysokogórski świeży, bór górski i las mieszany górski. Nawiązując do rzeźby terenu, gleb i pięter klimatycznych występują tu dobrze wykształcone piętra roślinne: piętro regla dolnego do wysokości ok. 1250 m. n.p.m., piętro regla górnego z górną granicą lasu (do 1550 m. n.p.m.), piętro kosodrzewiny (do 1800 m. n.p.m.), piętro muraw alpejskich (do około 2200 m. n.p.m.) i położone powyżej piętro turniowe sięgające po najwyższe szczyty Tatr.

Oba piętra reglowe to siedlisko lasów tatrzańskich, przy czym w dolnym reglu obok dolnoreglowych świerczyn morenowych zajmujących znaczne obszary, na nieco bogatszych glebach występują lasy świerkowo jodłowe, a nawet fragmenty dolnoreglowych buczyn. W pobliżu cieków wodnych i w miejscach podmokłych spotyka się olszynkę karpacką. Lasy regla dolnego były w przeszłości silnie przekształcone przez gospodarczą działalność człowieka – stąd też mamy obecnie do czynienia ze znacznie większym udziałem świerka, który jako gatunek szybko rosnący był wprowadzany na nieodpowiednie dla siebie bogatsze siedliska jedlin i buczyn. Obecne działania ochronne w takich drzewostanach zmierzają do powolnego przywracania tych lasów do naturalnych układów przyrodniczych. Na omawianym obszarze występują także niewielkie fragmenty lasów reliktowych – pozostałości z epoki polodowcowej. Przykładem jest tu drzewostan reliktowej sośniny na Skałce nad Łysą Polaną, objęty ochroną ścisłą.

Regiel górny to kraina świerka. Istniejące tam świerczyny to w wielu przypadkach naturalne, nie eksploatowane przez człowieka drzewostany o niezakłóconym przebiegu naturalnych procesów wymiany pokoleń. Lasy takie w skali ogólnokrajowej są rzadkością i stanowią niezwykle cenną wartość poznawczą. Stąd też

większość ich poddawana jest ochronie ścisłej. Dodatkowego waloru lasom górnego regla dodają drzewostany świerkowo – limbowe występujące na zboczach Żabiego, Opalonego i Wołoszyna. W górnej części tego piętra roślinnego występuje zjawisko naturalnej, górnej granicy lasu. Jest to strefa w której z uwagi na uwarunkowania klimatyczne wysoka roślinność drzewiasta nie jest w stanie przetrwać i stopniowo w formie szpalerów i biogrup drzew przechodzi w krzewiaste zarośla sosny górskiej – kosodrzewiny. Kosodrzewina podobnie jak limba jest poddawana w warunkach polskich ochronie gatunkowej.

Także poza terenem TPN, bliskość łańcucha górskiego, w znacznym stopniu wpływa na siedliska leśne pozostałego obszaru gminy. Dominującym siedliskiem leśnym (80,6 %) występującym na tym terenie jest las mieszany górski w którym głównymi gatunkami powinny być - buk, jodła, świerk i domieszkowo jawor, jesion, modrzew. W wyższych partiach, szczególnie w rejonie regla dolnego maleje udział buka i jodły, a dominującym gatunkiem staje się świerk, zmieszany miejscami z kępami modrzewia, z fragmentami przypotokowych olch, oraz pojedynczymi okazami jarząba. Las górski, który występuje głównie na terenie wsi Bukowina Tatrzańska zajmuje około 14,8 % powierzchni lasów. Las łęgowy górski zajmuje około 3,8 % pow. lasów i przeważa w Białce i Czarnej Górze. Występuje głównie wzdłuż rzeki Białki i jest niezwykle cennym siedliskiem przyrodniczym. W dolinie rzeki Białki dominują olszyny przemieszane z zaroślami wierzbowymi oraz kilkudziesięcioletnie drzewostany świerkowe na siedlisku olszyny karpackiej. Poza zespołem olszyny występuje łąg wierzbowy i zbiorowisko wierzb, leszczyny a także niewielkie powierzchnie boru sosnowego oraz dolnoreglowego boru jodłowo - świerkowego. Z charakterystyki przyrodniczej terenu, opracowanej na potrzeby utworzenia Rezerwatu Przyrody Rzeki Białki wynika, że występuje tu około 20 gatunków drzew.

Należy jasno zaznaczyć, że naturalny skład gatunkowy drzewostanów został silnie zmieniony w ostatnich 200 latach, dziś głównym gatunkiem lasotwórczym jest tu świerk, (ok. 96% pow.), reszta (4% pow.) przypada na jodłę, buka, jawora i inne, przy czym od ponad trzydziestu lat, czyni się starania powrotu do naturalnego składu gatunkowego.

Stan sanitarny lasu nie jest dobry, o czym świadczy duża ilość szkodników owadzi i patogenicznych grzybów. Największym problemem terenów leśnych jest jednak ich rozdrobnienie powierzchniowe oraz rozdrobnienie własnościowe. Fakty te niosą ze sobą szkodliwe zjawiska, do których zaliczyć można: silne osłabienie fizjologiczne, podatność na uszkodzenia a także duże zaśmiecenie lasu oraz kradzieże, nielegalne wyręby i brak skutecznej pielęgnacji lasu.

4.6. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Użytki rolne w gminie skupione są w rękach rolników indywidualnych a gospodarstwa rolne charakteryzują się bardzo dużym rozdrobnieniem. Warunki gospodarowania na obszarze gminy, są o wiele trudniejsze niż w innych rejonach kraju. Wraz ze wzrostem wysokości następuje zmiana istotnych dla rolnictwa warunków klimatycznych: opady atmosferyczne, niska temperatura, krótki okres wegetacji. Rzeźba terenu wpływa znacząco na wzrost kosztów produkcji poprzez zwiększone koszty eksploatacji sprzętu rolniczego oraz utrudnioną organizację produkcji, w niejedynokrotnym przypadku eliminując możliwość stosowania maszyn. Warunki fizjograficzne i klimatyczne w znacznym stopniu ograniczają rolniczą przydatność gleb. Opłacalność produkcji rolniczej jest o wiele niższa od ogólnych warunków krajowych czy wojewódzkich. Jediną szansą prawidłowego i opłacalnego funkcjonowania rolnictwa może być drobne przetwórstwo rolne oparte na wykorzystaniu walorów i możliwości produkcji zdrowej żywności.

W gminie przeważają gleby o względnie optymalnych stosunkach wodnych, które zajmują około 67,00 % powierzchni użytków rolnych. Gleby te występują w największej ilości we wsiach: Czarna Góra, Rzepiska, Bukowina i Brzegi (około 80 % pow. użytków rolnych). Stosunkowo duży odsetek zajmują również gleby okresowo za suche (około 22%) występujące w największych ilościach w Białce (ponad 50%), Brzegach i Jurgowie (ponad 30 %). Gleby okresowo zawilgocone lub okresowo podmokłe występują przeważnie w Groniu i Leśnicy (około 24%). Uregulowania stosunków powietrzno-wodnych wymagają gleby okresowo zawilgocone i okresowo podmokłe oraz gleby trwale podmokłe.

Na obszarze gminy występują gleby: lekkie do uprawy, średnie i średnio ciężkie do uprawy, ciężkie do uprawy oraz gleby bardzo ciężkie do uprawy. Ciężkość gleb do uprawy mechanicznej zależy od składu mechanicznego, a przede wszystkim od zawartości cząstek spławialnych, zwłaszcza koloidalnych. Ponadto zależy od zwięzłości uwarunkowanej składem mechanicznym i mineralogicznym frakcji koloidalnej.

Gleby lekkie, średnie i średnio-ciężkie do uprawy występują w największej ilości w Białce, Bukowinie i Jurgowie (ponad 70 % gruntów ornych). Gleby ciężkie do uprawy występują w największych ilościach w Brzegach (84%) i Czarnej Górze (ponad 70%). Gleby bardzo ciężkie występują przede wszystkim w Leśnicy (ponad 60%). Najmniejsza ilość gleb bardzo ciężkich występuje w Jurgowie, Bukowinie (1%) i Rzepiskach (3%).

Pod względem kamienistości gleb, na terenie gminy występują gleby: bardzo słabo i słabo kamieniste (do 10 % kamieni), średnio i silnie kamieniste (10 - 25 % kamieni) oraz bardzo silnie kamieniste (25 - 50 % kamieni). Kamienistość gleb zależy od procentowej objętości kamieni w górnej warstwie gleby.

Pod względem trudności do uprawy mechanicznej występują gleby: trudne do uprawy mechanicznej, bardzo trudne do uprawy mechanicznej oraz gleby wyjątkowo trudne do uprawy mechanicznej. Trudność gleb do uprawy mechanicznej zależy od nachylenia terenu, ciężkości gleb w uprawie oraz kamienistości gleb. Około 122 ha gruntów ornych w gminie, to gleby wyjątkowo trudne do uprawy mechanicznej. Najwięcej gleb wyjątkowo trudnych występuje w Bukowinie, gdzie zajmują one około 10% pow. gruntów ornych. Ponad połowa powierzchni gruntów ornych we wsi Bukowina to gleby bardzo trudne do uprawy.

Na terenie gminy występują dwie formy niszczących procesów erozji wodnej gleb. Są to erozje powierzchniowe, polegające na zmywaniu warstwy orno próchnicznej, oraz erozje wąwozowe, polegające na drażnieniu żłobin i wąwozów. Stopień zagrożenia erozją zależy głównie od dwu czynników: od nachylenia stoku, jego długości i wystawy, oraz od składu mechanicznego gleby. Również ilość i charakter opadów decydują o natężeniu erozji.

Erozją intensywną zagrożone są w największym stopniu grunty wsi Brzegi i Rzepiska (ponad 50 % pow. użytków rolnych). W najmniejszym stopniu grunty wsi Jurgów i Bukowina (poniżej 20%). Erozją bardzo silną zagrożone są grunty wszystkich wsi (od 16% - 26%), erozją silną ponad 45% gruntów wsi Bukowina Tatrzańska.

Z uwagi na ochronę gruntów przed niszczącymi procesami erozyjnymi, warunki klimatyczne oraz trudności stosowania mechanizacji upraw, należy prowadzić dalszą transformację użytków, a zwłaszcza zamieniać na użytki zielone grunty orne.

Na obszarze wsi Białka Tatrzańska oraz na obszarze objętym opracowaniem, coraz powszechniejszym staje się odchodzenie od upraw polowych i przechodzenie na łakowo - pastewny sposób użytkowania terenów rolnych. W ostatnim okresie znacznie zmalało pogłowie owiec. Zmniejszyła się także liczba trzody chlewnej i koni. Spadek pogłowia owiec jest jednak zdecydowanie niższy niż w skali ogólnie krajowej, co jest wynikiem silnego przywiązania hodowców do tego gatunku zwierząt.

4.7. STAN ŚRODOWISKA

Na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska można zaobserwować dość stabilny stan poszczególnych elementów systemu przyrodniczego. Posiadają one obecnie odpowiednią odporność i możliwość do samoregulacji w ramach funkcjonowania całego systemu przyrodniczego gminy.

Przeprowadzona analiza wykazała, że część elementów posiada różną odporność na zmiany zachodzące w środowisku, spowodowane postępującymi procesami urbanizacji. Stopniowe ograniczanie naturalnych powierzchni poprzez zmianę ich rzeźby lub prace ziemne postępować będzie w dalszym ciągu w wyniku rozbudowy zainwestowania.

Ocena stanu środowiska może mieć charakter wymierny (dane jakościowe i ilościowe w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, wód, gleb) albo charakter niewymierny (funkcjonowanie struktur przyrodniczych, ocena zachowania walorów krajobrazowych, ocena zasięgu degradacji środowiska przyrodniczego wywołanej czynnikami antropogenicznymi). Przeprowadzona analiza wybranych elementów środowiska przyrodniczego dla obszaru gminy Bukowina Tatrzańska, pozwoliła zebrać informacje dotyczące

funkcjonowania systemu przyrodniczego w relacji z przestrzenią antropogeniczną. Obecny stan środowiska przyrodniczego nawiązuje do sposobu zagospodarowania przestrzennego rozpatrywanego w skali całej gminy. Rozwój zabudowy oraz rozmieszczenie funkcji poszczególnych wsi w dużej mierze zdeterminowane są przez uwarunkowania środowiska przyrodniczego. Wśród elementów mało odpornych na antropopresję należy wymienić wody powierzchniowe i podziemne. Analiza środowiska gruntowo – wodnego ujawniła, że teren wykazuje dużą wrażliwość na degradację oraz ograniczoną zdolność regeneracji. Budowa geologiczna, niekorzystny układ budowy podłoża, nawilgocenie gruntów lub podcięcie warstw wodonośnych sprzyja inicjowaniu zjawisk osuwiskowych (morgo dynamicznych). Korzystnie na retencje wód opadowych i roztopowych wpływa zadarnienie powierzchni. W ogólnej klasyfikacji, na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska, rzeka Białka prowadzi wody I klasy. Podobnie potoki na obszarze opracowania prowadzą wody o wysokim stopniu czystości.

Stan czystości tych wód w dużej mierze zależy od działań ochronnych prowadzonych w granicach całej zlewni rzek. Głównym zagrożeniem dla wód podziemnych są niekontrolowane zrzuty ścieków oraz nieszczelne zbiorniki bezodpływowe. Dotyczy to głównie terenów położonych w obrębie powierzchni przepuszczalnych, gdzie infiltracja zanieczyszczeń może mieć bardzo duży zasięg. Zanieczyszczenia wód gruntowych występują w sąsiedztwie terenów zabudowanych. W celu likwidacji lokalnych systemów sanitarnych, w gminie podjęto działania dotyczące rozbudowy sieci sanitarnej. Nieuregulowana gospodarka ściekowa na obszarze gminy należy do najistotniejszych problemów. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych powinna także polegać na ograniczeniu stosowania nawozów i środków ochrony roślin w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, co jest tutaj wykonywane z racji prowadzonej ekstensywnej uprawy łąk i pastwisk.

Obszar gminy Bukowina Tatrzańska generalnie charakteryzuje się dość dobrym stanem sanitarnym powietrza. Zagrożeniem dla powietrza są tzw. źródła niskiej emisji zanieczyszczeń, do których należą indywidualne systemy grzewcze. Zanieczyszczenie powietrza wzrasta w okresie grzewczym w sezonie turystycznym. Zmiana sytuacji byłaby możliwa do poprawienia poprzez zastosowanie ekologicznych źródeł energii. Liniowym źródłem zanieczyszczeń powietrza i hałasu są drogi główne wiodąca przez poszczególne miejscowości.

Bezpośrednim zagrożeniem chronionej przyrody tatrzańskiej jest masowy ruch turystyczny, który na obszarze Gminy należy do najwyższych w całym Parku. Na drodze do Morskiego Oka ruch turystyczny przekracza 600 tysięcy osób rocznie, co stanowi ponad 27% wejść turystycznych na teren całego parku narodowego. Tak duża liczba turystów i związany z tym ruch samochodowy do parkingu na Palenicy Białczańskiej i przez przejście graniczne w Łysej Polanie wpływa w dużym stopniu na niepokoienie dzikich zwierząt, powoduje ich synantropizację, a w konsekwencji zagrożenia zarówno dla fauny jak i dla samych turystów. Wskazują na to liczne przykłady nienaturalnego zachowania się niedźwiedzi czy orzechówki w tym rejonie. Masowy ruch turystyczny niesie z sobą szereg innych zagrożeń. Należy do nich zaśmiecanie terenu i zanieczyszczanie wód powierzchniowych i gruntowych związanych z niezbędną infrastrukturą turystyczną, a także hałas, erozja szlaków turystycznych, niszczenie roślinności itp.

5. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

5.1.1. Powiązania kulturowe

Gmina Bukowina Tatrzańska leży w większości w obszarze polskiej części Podtatrza zwanej Podhalem i częściowo na polskim Spiszu. Obszary te dzieli rzeka Białka. Na terenie gminy leżą wsie podhalańskie: Bukowina Tatrzańska, Leśnica, Groń, Brzegi, Białka oraz spiskie: Jurgów, Czarna Góra,

Rzepiska. Mimo przemieszania cech, ich odrębności kulturowe są jeszcze czytelne. W granicach TPN leży przysiółek Rynias, Polana Kiczory, schronisko Morskie Oko, zespół szałasów na Rusinowej Polanie oraz Przejścia graniczne Łysa Polana i Jurgów.

Na opisywanym obszarze występują krajobrazy gór średnich, pogórza i zapadliskowych kotlin podtatrzańskich, a różnorodność form krajobrazowych związana jest z budową geologiczną Podtatrza.

5.1.2. Stan wiedzy i badań nad tematem walorów kulturowych gminy

Literatura historyczna dotycząca Podhala jest bardzo bogata. Znacznie gorzej przedstawia się bibliografia dotycząca samej gminy Bukowina Tatrzańska, oraz poszczególnych jej wsi. Istnieje wyraźny brak pozycji monograficznych z zakresu historii, ruralistyki, budownictwa, a także badań i monograficznych opracowań konserwatorskich i archeologicznych obszaru gminy. Dokumentacja konserwatorska jest wrywkowa i dotyczy zaledwie kilku obiektów.

W związku z powyższym, stan wiedzy na temat Bukowiny Tatrzańskiej jest fragmentaryczny. Konieczne są interdyscyplinarne badania terenowe, umożliwiające monograficzne opracowanie regionu. Opracowanie takie pozwoliłoby na wnikliwą ocenę specyfiki środowiska kulturowego. Jest to szczególnie ważne z powodu położenia gminy na styku Podhala i Spisza.

5.1.3. Ogólna charakterystyka osadnictwa

W pierwszej połowie XII wieku północne Podtatrza pokrywały lasy i nie było tu osadnictwa stałego. Podhale od końca XII w. stanowiło własność monarszą i podejmowane tu były pierwsze próby osadnicze. Nadanie Podhala rodowi Świebodziców-Gryfitów na przełomie XII i XIII wieku miało przyspieszyć kolonizację. Podobne działania czynili monarchowie węgierscy. Akcja kolonizacyjna w XIII wieku nie powiodła się. Nie zahamowało to jednak samorodnego ruchu osadniczego ludności polskiej napływającej w dolinę Dunajca. Było to początkowo osadnictwo przejściowe, z biegiem czasu zmieniające się w stałe. Około połowy XIII w. na polanach tatrzańskich pojawili się pasterze ze stadami, którzy wędrowali grzbietami wzgórz podhalańskich.

W XIV w. Podhale objęte było celową akcją kolonizacyjną. Istniejące wioski przenoszono na prawo niemieckie a równocześnie zakładano na tym prawie nowe.

Grunty nowo lokowanej wsi dzielono na szereg niw. Jedną z nich przeznaczano pod zabudowę, lokowaną zwykle wzdłuż jednej drogi. Tak powstawała wieś zwarta o charakterze ulicówki.

Prawdopodobnie w XV w. pojawili się w Tatrach hawiarze poszukujący metali szlachetnych, najprawdopodobniej korzystali oni w swych wędrowkach ze szlaków pasterskich prowadzących na hale, z czasem powstała sieć dróg hawiarских. Pod koniec XIV wieku na wschodnie tereny spiskie zaczęli napływać Rusini.

Z początkiem XV wieku północne Podtatrza objęła kolejna fala osadnictwa związanego z napływem ze wschodu rumuńsko-ruskiego ludu pasterskiego zwanego Wołochami. Wędrując ze swymi trzodami grzbietem Karpat ludność ta przechodziła stopniowo z koczowniczo-pasterskiego trybu życia na osiadły. Osady zakładane na prawie wołoskim oparte były o hodowlę bydła, owiec, koni, a także w pewnym stopniu o produkcję rolną. Migracje wołoskie przeszły przez ziemie polskie kilkoma falami i trwały od XV do XVII wieku. Przyczyniły się one do ostatecznego zasiedlenia po Tatry, a także skolonizowania górnej Orawy. Fale XVI i XVII wieku miały odmienny charakter niż pierwsze. Żywioł wołoski był znacznie spolonizowany. Dzięki migracjom wołoskim powstała m.in. w XVI wieku wieś Jurgów.

Na przełomie XVI i XVII wieku osadnictwo stałe dotarło przed Tatry a sezonowe nadal rozwijało się w ich głębi. Układy przestrzenne nowopowstających wsi różniły się od poprzednich. Wsie lokowano przeważnie w dolinach górskich. Osadnicy otrzymywali łąny biegnące po stoku, prostopadle do doliny. Zagrody lokowano przy drodze nawiązującej do przebiegu potoku. Ciągnęły się one przez całą długość wsi. Ten typ wsi nazywano łańcuchówkami lub wsiami łańcuchowymi. W wsiach tych nie było trójpolówki i przymusu rolnego, każdy posiadał własną drogę do swojego pola, która przebiegała równolegle do łąny.

W początkach XVII wieku Jan Pieniążek kontynuował zakładanie wiosek na Podhalu. Powstała wówczas: Leśnica (około 1606 r). Akcję osiedleńczą kontynuował Stanisław Witkowski. Dzięki jego

staraniom zostały założone między innymi: Groń (1628 r.), Bukowina (1635 r.), Białka (1637 r.) oraz Brzegi (przed 1624 r.). Z dawnych przysiółków i zagród powstały również w XVII wieku Rzepiska oraz Czarna Góra.

Nowa zabudowa wchłaniała istniejące już zagrody, stąd też wsie nie rozbudowywały się regularnie, nie zawsze również udawało się podzielić pola na równoległe łąny leśne. Dlatego obok typowych łańcuchówek spotyka się na tym obszarze przysiółki i luźne zagrody o szachownicowym układzie gruntów, jako pozostałość po dawnych polanach śródleśnych.

W 1811 r. dobra Podtatrza podzielono na pięć części rozprzedanych właścicielom prywatnym, nabywcą Podhala został E. Homolacs. W 1846 r. wybuchło powstanie chochołowskie oparte o hasła wyzwolenia narodowego i społecznego.

Wiek XIX zbliża odosobnione dotąd Podhale do reszty kraju. Tatry odwiedzają znani uczeni i artyści. Budzi się zainteresowanie Tatrami oraz ruch turystyczny i uzdrowiskowy. Centralnym ośrodkiem staje się Zakopane, które wraz ze Skalnym Podhalem w okresie międzywojennym zostaje uznanym terenem wypoczynkowo-turystycznym, uzdrowiskowym i sportowym. Na fali tych zainteresowań rodzi się też popularność Bukowiny jako terenu rekreacyjnego. Wieś zabudowuje się pensjonatami i willami.

Po wojnie Podhale stało się najpopularniejszym w Polsce terenem wczasów, lecznictwa i turystyki. Nasilenie ruchu turystycznego osiągnęło niespotykany wymiar. Opracowano nawet (niezrealizowany) projekt Tatrzańskiego Kombinatorium Wypoczynkowo – Uzdrowiskowego obejmującego obszar między Witowem a Bukowiną Tatrzańską.

5.2. OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ

5.2.1. Obiekty posiadające wpis do rejestru zabytków

Na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska występują obiekty objęte ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków.

Wpisem do rejestru zabytków na terenie gminy objęto:

- kościół w Bukowinie Tatrzańskiej, Ks A 764, 15.12.1989r.;
- zagrodę „Czarnoksiężnika Kikli”, Bukowina Dolna 60, Ks. A 203, 15.09.1976r.;
- Dom Ludowy w Bukowinie Tatrzańskiej, Ks. A. 214, 20.07.1977r.;
- stary kościółek w Białce Tatrzańskiej, Ks A 732, 28.01.1994r.;
- zagrodę Korkoszów w Czarnej Górze – własność Muzeum Tatrzańskiego, Ks. A 703, 26.10.1993r.;
- kościół parafialny p.w. Św. Sebastiana w Jurgowie wraz z dzwonnica oraz ogrodzeniem, Ks A 321, 06.12.1971r.;
- zagrodę Sołtysów w Jurgowie – własność Muzeum Tatrzańskiego, Ks. A 322, 18.04.1986r.;
- zespół szałasów na polanie Podokólne, Ks. A 226, 22.05.1978r.;
- zagroda Grocholów Potok 42 w Rzepiskach (budynek mieszkalny, stodoła z obora oraz owczarnia), PSOZ-5340/1/91-92 z dnia 17.03.1992r.;
- zespół szałasów na Rusinowej Polanie, Ks. A 269, 10.07.1978r.;
- schronisko im. St. Staszica nad Morskim Okiem, Ks. A 210, 24.12.1976r.;
- szałas na polanie Nowa Rozтока, Ks. A 218, 15.06.1977r.;
- szałas w Dolinie Pięciu Stawów Polskich, Ks. A 220, 15.07.1977r.;
- zespół szałasów w Dolinie Pańszczyca na Polanie Waksmundzkiej, Ks. A 223, 30.05.1997r. (szalasy nie istnieją - uległy zniszczeniu).

5.2.2. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, chronione prawem miejscowym

na terenie wsi Czarna Góra

- ul. Zagóra: nr 19 (m+g), nr 61 (wykreślono z ewidencji), nr 80 (m+g), nr 86 (m+g – muzeum), nr 90 (m), nr 114 (wykreślono z ewidencji), nr 115 (wykreślono z ewidencji), nr 120 (m), nr 175 (m+g – z piwniczką i studnią), nr 180 (m+g), nr 31 (wykreślono z ewidencji), nr 35 + studnia (wykreślono z ewidencji), nr 43 (wykreślono z ewidencji), nr 57 (wykreślono z ewidencji), nr 62 (wykreślono

- z ewidencji), nr 89 (wykreślono z ewidencji), nr 93 (wykreślono z ewidencji), nr 97 (wykreślono z ewidencji), nr 98 (wykreślono z ewidencji), nr 107 (wykreślono z ewidencji), nr 108 (wykreślono z ewidencji), nr 119 (wykreślono z ewidencji), nr 128 (wykreślono z ewidencji), nr 137 (wykreślono z ewidencji), nr 153 (wykreślono z ewidencji), nr 156 (wykreślono z ewidencji), nr 160 (wykreślono z ewidencji), nr 174 (wykreślono z ewidencji), nr 177 (wykreślono z ewidencji), nr 179 (wykreślono z ewidencji);
- ul. Sołtystwo: nr 28 (wykreślono z ewidencji), nr 34 (wykreślono z ewidencji), nr 36 (wykreślono z ewidencji), obok nr 44 (wykreślono z ewidencji), nr 46 (m+g), nr 48 (wykreślono z ewidencji), nr 50 (wykreślono z ewidencji), nr 60 (m+g), nr 61 (m+g);
  - ul. Nadwodnia: nr 3 (m+g), naprzeciw nr 3 (kapliczka murowana pw. św. Jana Nepomucena), obok nr 97 (kapliczka murowana pw. św. Trójcy), nr 40 (wykreślono z ewidencji) nr 45 (wykreślono z ewidencji), nr 56 (wykreślono z ewidencji), nr 57 (wykreślono z ewidencji), nr 60 (wykreślono z ewidencji), nr 61 (wykreślono z ewidencji), nr 67 (wykreślono z ewidencji), nr 70 (wykreślono z ewidencji), nr 78 (wykreślono z ewidencji), nr 79 (wykreślono z ewidencji), nr 81 (wykreślono z ewidencji), nr 90 (wykreślono z ewidencji), nr 91 (wykreślono z ewidencji), nr 92 (wykreślono z ewidencji), nr 93 (wykreślono z ewidencji), nr 97 (wykreślono z ewidencji), nr 98 (wykreślono z ewidencji), nr 105 (wykreślono z ewidencji), nr 106 (wykreślono z ewidencji), nr 119 (wykreślono z ewidencji), nr 120 (wykreślono z ewidencji), nr 126 (wykreślono z ewidencji), nr 147 (wykreślono z ewidencji), nr 148 (wykreślono z ewidencji), nr 158 (wykreślono z ewidencji), nr 159 (wykreślono z ewidencji);
  - ul. Podgórska: nr 1 (wykreślono z ewidencji), nr 2 (wykreślono z ewidencji), nr 4 (wykreślono z ewidencji), nr 6 (wykreślono z ewidencji), nr 8 (wykreślono z ewidencji), nr 10 (wykreślono z ewidencji), nr 12 (wykreślono z ewidencji), nr 27 (wykreślono z ewidencji), nr 28 (wykreślono z ewidencji), nr 31 (wykreślono z ewidencji), nr 34 (wykreślono z ewidencji), nr 35 (wykreślono z ewidencji), nr 36 (wykreślono z ewidencji), naprzec. nr 36 (wykreślono z ewidencji).

na terenie wsi Jurgów

- nr 1 (plebania), nr 2 (m), nr 8 (wykreślono z ewidencji), nr 9 (m), nr 12 (m), nr 23 (wykreślono z ewidencji), nr 25 (wykreślono z ewidencji), nr 26 (m+g), nr 28 (m+g), nr 31 (wykreślono z ewidencji), nr 34 (m+g), nr 35 (m), nr 40 (m), nr 41 (m), nr 42 (m -sklep), nr 43 (wykreślono z ewidencji), nr 45 (m), nr 49 (wykreślono z ewidencji), nr 51 (m), nr 59 (wykreślono z ewidencji), nr 60 (wykreślono z ewidencji), nr 68 (m+g), nr 69 (wykreślono z ewidencji), nr 71 (wykreślono z ewidencji), nr 72 (m+g), nr 73 (m+g), nr 77 (m+g), nr 78 (wykreślono z ewidencji), nr 79 (wykreślono z ewidencji), nr 81 (wykreślono z ewidencji), obok nr 81 (spichlerz), nr 85 (wykreślono z ewidencji), nr 89 (m+g), nr 91 (wykreślono z ewidencji), nr 92 (wykreślono z ewidencji), nr 102 (wykreślono z ewidencji), nr 106 (wykreślono z ewidencji), nr 131 (wykreślono z ewidencji), nr 137 (wykreślono z ewidencji), nr 138 (wykreślono z ewidencji), nr 142 (m), nr 143 (wykreślono z ewidencji), nr 144 (wykreślono z ewidencji), nr 145 (wykreślono z ewidencji), nr 146 (wykreślono z ewidencji), nr 147 (wykreślono z ewidencji), nr 148 (wykreślono z ewidencji), nr 150 (wykreślono z ewidencji), nr 153 (wykreślono z ewidencji), nr 158 (m+g), nr 160 (wykreślono z ewidencji), nr 162 (m), nr 163 (wykreślono z ewidencji), nr 164 (wykreślono z ewidencji), nr 165 (m), nr 170 (wykreślono z ewidencji), nr 174 (m), nr 177 (szkoła), nr 182 (wykreślono z ewidencji), obok nr 182 (wykreślono z ewidencji), nr 188 (biblioteka), nr 189 (m), naprzec. 189 (spichlerz), obok nr 191 (wykreślono z ewidencji), obok nr 195 (wykreślono z ewidencji), obok nr 197 (wykreślono z ewidencji), obok nr 200 (wykreślono z ewidencji), obok nr 201 (wykreślono z ewidencji), obok nr 208 (wykreślono z ewidencji), obok nr 211 (wykreślono z ewidencji), obok nr 212 (wykreślono z ewidencji), obok nr 213 (wykreślono z ewidencji), nr 215 (m+g – muzeum), obok nr 215 (wykreślono z ewidencji), obok nr 218 (wykreślono z ewidencji), obok nr 220 (wykreślono z ewidencji), obok nr 224 (wykreślono z ewidencji), obok nr 225 (wykreślono z ewidencji), nr 226 (m+g) obok nr 226 (wykreślono z ewidencji), obok nr 229 (wykreślono z ewidencji), obok nr 231 (wykreślono z ewidencji), obok nr 232 (wykreślono z ewidencji), nr 233 (m+g), obok nr 233 (wykreślono z ewidencji), obok nr 239 (wykreślono z ewidencji), obok nr 240 (wykreślono z ewidencji)

- z ewidencji), obok nr 244 (wykreślono z ewidencji), obok nr 247 (wykreślono z ewidencji), obok nr 250 (wykreślono z ewidencji), nr 252 (m+g), obok nr 252 (wykreślono z ewidencji);
- kapliczka na cmentarzu;
- kapliczka – figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem (przy wjeździe do wsi od strony pn.);
- dzwonnica przy kościele św. Sebastiana i Matki Boskiej Różańcowej (centrum wsi);
- ogrodzenie wraz z bramką kościoła św. Sebastiana i Matki Boskiej Różańcowej (centrum wsi);
- kościół św. Sebastiana i Matki Boskiej Różańcowej, kapliczka z Ukrzyżowaniem Chrystusa przy kościele św. Sebastiana i Matki Boskiej Różańcowej (centrum wsi);
- remiza (centrum wsi);
- tartak wodny (wykreślono z ewidencji);
- karczma obok domu gromadzkiego (wykreślono z ewidencji);
- szałas Polana Podokólne.

5.3. OBSZARY I OBIEKTY PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ

5.3.1. Strefy ochrony konserwatorskiej proponowane do objęcia w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bukowina Tatrzańska

Na obszarze gminy, w obowiązującej polityce przestrzennej, wyznaczono następujące strefy ochrony krajobrazu kulturowego:

- Strefę podstawowej ochrony wartości kulturowych;
- Strefę krajobrazowej ochrony wartości kulturowych;
- Ważniejsze ciągi widokowe.

Strefy krajobrazu kulturowego winny zostać objęte ochroną poprzez ich uwzględnienie w „Studium”, określając zasady zagospodarowania terenów położonych w ich granicach. Na obszarze wsi Białka Tatrzańska należy uwzględnić powyższe strefy krajobrazu kulturowego, dokonując ich wydzielenia oraz formułując odpowiednie ustalenia z podziałem na następujące strefy proponowane do objęcia ochroną konserwatorską:

- Strefa podstawowej ochrony wartości kulturowych;
Strefę podstawowej ochrony wartości kulturowych wyznaczono w celu ochrony elementów dawnego układu przestrzennego i zabudowy. W strefie podstawowej ochrony wartości kulturowych zachowane są fragmenty dawnego układu przestrzennego oraz zabudowy historycznej, które przemieszane z dominującymi elementami współczesnego zainwestowania, nadal posiadają w obrazie przestrzennym stosunkowo wysokie wartości kulturowe.
- Strefa krajobrazowej ochrony wartości kulturowych;
Strefę krajobrazowej ochrony wartości kulturowych wyznaczono w celu zachowania charakterystycznych widoków o walorach kulturowych i krajobrazowych obrazujących historyczny sposób lokalizowania zabudowy.
- Ważniejsze ciągi widokowe z dopuszczeniem zabudowy;
Ważniejsze ciągi widokowe z dopuszczeniem zabudowy wyznacza się w celu zachowania prześwitów dla ekspozycji panoram krajobrazowych.
- Ważniejsze ciągi widokowe z obustronnym zakazem zabudowy;
Ważniejsze ciągi widokowe z obustronnym zakazem zabudowy wyznaczono w celu zachowania w terenach niezainwestowanych szerokiej ekspozycji panoram krajobrazowych o wartościach ponadlokalnych.
- Ważniejsze ciągi widokowe z jednostronnym zakazem zabudowy.
Ważniejsze ciągi widokowe z jednostronnym zakazem zabudowy wyznaczono w celu zachowania w terenach niezainwestowanych szerokiej ekspozycji panoram krajobrazowych o wartościach ponadlokalnych.

5.3.2. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków nie objęte ochroną ustaloną w planie zagospodarowania przestrzennego

W gminnej ewidencji zabytków ujęto następujące obiekty:

na terenie wsi Bukowina Tatrzańska

- ulica Leśna: nr 3 (m), nr 10 (m – willa „Basia”), nr 12 (m – willa „Lidka”), nr 16 (m – willa „Złotogłów”), stary nr 333 (willa „Halusin”);
- ul. Tatrzańska: nr 1 (wykreślono z ewidencji), nr 15 (m – willa „Alta”), nr 30 (m – willa „Przystań”), nr 35 (m – willa „Marysin”);
- ul. Wierch Buńdowy: nr 4 (m);
- ul. Wierch Olczański: nr 9 (m+g), nr 21 (m), nr 26 (m), nr 28 (m), nr 36 (m+g), nr 50 (m+g), nr 53 (m+g), nr 60 (m), nr 71 (m+g), nr 110 (m – willa „Nietota”);
- ul. Wierch Rusiński: nr 5 (m+g), obok nr 24 (studnia), nr 35 (m+g), nr 36 (m+g), nr 39 (m+g), nr 55 (m+g);
- ul. Wierch Głódowski: nr 10 (m+g), nr 11 (m+g), obok nr 11 (m+g), nr 14 (m+g), nr 16 (m+g), nr 28 (m+g), nr 34 (m+g), naprzec. nr 81 (g), bez numeru (m – pensjonat „Pałac Tatrzański”);
- ul. Wierch Spiski: nr 12 (m+g), nr 15 (m+g), nr 37 (m), obok nr 50a (kapliczka);
- ulica Kościuszki: kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, kaplica cmentarna, nr 6 (m), nr 7 (m), nr 8 (m+g), obok nr 8 (g), nr 29 (m+g), nr 35 (m+g), nr 57 (m), nr 68 (m), między nr 74 a 76 (studnia drewniana), nr 80 (m), nr 83 (m+g), nr 86 (m), nr 87 (Dom Ludowy), nr 97 (m+g), nr 105 (m), nr 109 (m+g), nr 120 (m+g), nr 134 (m+g), nr 141 (m), nr 143 (m+g), nr 159 (m+g), nr 173 (m – willa „Jutrzenka”), nr 175 (m – willa „Wrzos”), nr 177 (m), nr 181 (m+g), nr 194 (m – willa „Zacisze”);
- ul. Długa: nr 17 (m+g), nr 18 (m+g), nr 51 (m+g), nr 56 (m), nr 58 (m), nr 69 (m – willa „Murań”), nr 81 (m+g), nr 91 (m+g), nr 143 (m), nr 148 (m+g – „Haładynówka”), nr 194 (m+g);
- szałas (g);
- ul. Kucówka: nr 461;
- Głódówka – trzy szalasy, obecnie zaadoptowane na domki letniskowe.

na terenie wsi Białka Tatrzańska:

- ul. Kaniówka: nr 8 (m+g), nr 53 (m+g), nr 59 (m);
- ul. Środkowa: nr 9 (m+g), nr 11 (m), nr 21 (m+g), nr 147 (m+g), nr 160 (kapliczka), nr 162 (m+g), nr 179 (budynek poczty obecnie biblioteka i sklep), nr 183 (plebania parafii), obok nr 204 (m+g), nr 244 (m+g), nr 253 (m+g), nr 273 (m+g), nr 278 (m), nr 332 (m);
- Kościół murowany pw. Świętych Apostołów Szymona i Tadeusza Judy (ul. Środkowa);
- Kościół drewniany pw. Świętych Apostołów Szymona i Tadeusza Judy (ul. Środkowa);
- Kostnica przy drewnianym kościele (ul. Środkowa);
- Ogrodzenie z bramą kościoła drewnianego (ul. Środkowa);
- Kapliczka drewniana na placyku przed drewnianym kościołem (ul. Środkowa);
- Willa Sióstr Zakonnych (wykreślono z ewidencji);

na terenie wsi Brzegi:

- ul. Halna: nr 5a (m), nr 15 (m+g), nr 18 (m+g), nr 21 (m+g), nr 42 (m+g), nr 43 (m), nr 46 (m), nr 52 (m+g), nr 55 (m+g), nr 57 (kościół pw. Św. Antoniego), nr 58 (szkoła), nr 60 (m+g), nr 73 (m+g), nr 74 (m+g);
- szałas przy drodze na Brzegi (od strony Bukowiny Tatrzańskiej);
- ul. Głódówka: brak numeru (schronisko „Głódówka” Związku Harcerstwa Polskiego);
- Łysa Polana: celnica (nie istnieje – rozebrana w 2013r.), budynek przejścia granicznego, gajówka Tatrzańskiego Parku Narodowego, leśniczówka Tatrzańskiego Parku Narodowego;
- Tatry: schronisko górskie im. Stanisława Staszica, stare schronisko górskie w Morskim Oku, schronisko górskie im. Leopolda Świerza, schronisko górskie im. Wincenta Pola, szałas kamienny (g) w Dolinie Pięciu Stawów Polskich;

na terenie wsi Czarna Góra:

- ul. Zagóra; domy nr: 19, 57, 86, 90, 99, 113, 114, 115, 152, /koło domu nr 157/, nr 175, 180
- ul. Nadwodnia: nr 3 (m+g), naprzec. nr 3 (kapliczka murowana pw. św. Jana Napomucena), obok nr 97 (kapliczka murowana pw. św. Trójcy);
- ul. Sołtystwo: nr 60 (m+g), nr 61 (m+g);
- ul. Zagóra: nr 80 (m+g), nr 120 (m);

na terenie wsi Jurgów:

- nr 142 (m), nr 177 (szkoła);
- kapliczka – figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem (przy wjeździe do wsi od strony pn.);
- dzwonnica przy kościele św. Sebastiana i Matki Boskiej Różańcowej (centrum wsi);
- ogrodzenie wraz z bramą kościoła św. Sebastiana i Matki Boskiej Różańcowej, kościół pw. św. Sebastiana i Matki Boskiej Różańcowej, kapliczka z Ukrzyżowaniem Chrystusa przy kościele św. Sebastiana i Matki Boskiej Różańcowej, remiza (centrum wsi);

na terenie wsi Rzepiska:

- ul. Pawliki: nr 4 (m+g), nr 5 (m+g), nr 10 (m+g), nr 12 (m);
- ul. Potok Grocholów: nr 4 (m+g), nr 14 (m+g), nr 20 (m+g), nr 42 (m+g), bez numeru (m – Malce 1), bez numeru (m+g – Malce 2), bez numeru (m – Malce 3), nr 47 (m – Malce 4);
- ul. Potok Bryjów: nr 7 (m), nr 43 (m+g), nr 63 (m);
- kościół pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy;
- kaplica cmentarna w Rzepiskach;

na terenie wsi Groń i Leśnica:

- ul. Gronkowska: nr 5 (m), nr 8 (m+g), nr 15 (m+g), nr 31 (m+g), nr 33 (m+g), nr 37 (m+g);
- ul. Szkolna: nr 7 (m+g), nr 9 (m+g), naprzeciw nr 9 (kapliczka), nr 18 (m+g), nr 30 (m+g), nr 41 (m+g), naprzeciw nr 42 (g), nr 43 (m+g);
- ul. Jana Kazimierza: nr 1 (m+g), nr 3 (m+g), nr 9 (m+g), nr 23 (m+g), nr 25 (m+g), nr 34 (m+g), nr 56 (m);
- ul. Podhalańska: nr 39 (m+g), nr 41 (m+g), nr 45 (m+g), nr 47 (m+g), naprzeciwko nr 50 (kapliczka), nr 54 (m+g);
- ul. Wspólna: nr 20 (m+g), nr 24 (m+g), nr 31 (m+g), nr 39 (m+g), nr 40 (m+g), nr 41 (m+g);
- ul. Gile: nr 13 (m+g), nr 18 (m+g);
- ul. Jana Pawła II: kościół pw. św. Jacka, nr 25 (m – plebania), nr 29 (m), nr 33 (m+g);
- ul. Muchówka: nr 3 (m+g), nr 32 (m+g), nr 46 (m+g);
- ul. Polna: nr 4 (m+g), nr 6 (m+g), nr 27 (m+g), nr 31 (m+g);
- ul. Kobyłarzówka: nr 12 (m+g), nr 37 (m+g), nr 73 (m+g), nr 83 (m+g), nr 87 (m+g), obok nr 89 (kapliczka), nr 117 (m+g), nr 144 (m+g), kapliczka II;
- ul. Brzyzki: nr 14 (m+g), obok nr 14 (m+g), nr 16 (m+g), nr 19 (m+g), nr 22 (m+g);
- ul. Sądziel: nr 10 (m+g), nr 12 (m+g), nr 13 (m+g);
- ul. Stefany: nr 4 (m+g).

5.3.3. Inne obiekty cenne kulturowo, nie ujęte w gminnej ewidencji zabytków i nie objęte ochroną ustaloną w planie zagospodarowania przestrzennego

Biorąc pod uwagę, że w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Wójta Gminy w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, uwzględniając stanowisko Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie Delegatura w Nowym

Targu, wyrażone w piśmie z dnia 10.01.2014r. /znak: OZNT.5140.13.2013.SC.1, na etapie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Bukowina Tatrzańska (GEZ), należy przeanalizować możliwość ujęcia w GEZ, poniższych obiektów zlokalizowanych na obszarze gminy:

na terenie wsi Bukowina Tatrzańska

- ul. Wierch Kurucowy: nr 8, nr 26, nr 61;
- ul. Długa: nr 152 (młyn wodny „Rzepki” – układ hydrotechniczny i budynek produkcyjny młyna), nr 152 (młyn i tartak wodny „Haładyny” – układ hydrotechniczny), nr 162 (tartak wodny), 164 (młyn wodny - układ hydrotechniczny i budynek produkcyjny młyna);
- zagroda „Czarnoksiężnika Kikli”, Bukowina Dolna 60, obiekt wpisany do rejestru zabytków (nr rej. A-203/76 z 15.09.1976r., nowy nr rej. [A-692/M]);

na terenie wsi Białka Tatrzańska:

- ul. Środkowa – nr: 19, 21, 24, 197, 234, 247, 250, 259, 277, 294, 297, 301, 306, 307, 308, 314, 319, 333, 341;
- ul. Pod Grapą – nr: 21, 32, 36, 48, 49.

5.4. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO

Tempo przemian cywilizacyjnych jest bardzo szybkie i negatywnie wpływa na zagospodarowanie terenu, co stanowi także zagrożenie dla rozwoju nowej zabudowy na terenie całej gminy. Analiza stanu istniejącego środowiska kulturowego pozwoliła na sformułowanie poniższych wniosków:

- W znakomitej większości obiekty o wartościach kulturowych z terenu gminy znajdują się w rękach prywatnych, pozostałe stanowią własność kościelną, komunalną.
- Stan techniczny najstarszych obiektów (poza muzealnymi, sakralnymi i nielicznymi wyjątkami) jest zły, najgorszy jest stan budynków nieużytkowanych, w tym drewnianych często gorszy niż murowanych.
- Znaczna część obiektów mieszkalnych jest wyremontowana lub rozbudowana niewłaściwie. Istnieje silna tendencja do wymiany substancji drewnianej na murowaną.
- Na terenie gminy występują obszary i obiekty o walorach kulturowych, które winny być objęte ochroną konserwatorską, natomiast pewne formy i typy zabudowy już zaginęły.
- W krajobrazie dominuje typ “czwórki” o białych ścianach i blaszanym dachu.
- Dotychczasowa ochrona konserwatorska jest nie wystarczająca (zbyt mało obiektów wpisanych jest do rejestru zabytków, w obowiązującym planie zagospodarowania nie wyznaczano obszarów ani zakresu ochrony konserwatorskiej).
- Zachowały się odrębności w kształtowaniu i zdobieniu budownictwa historycznego w poszczególnych wsiach.
- Zmiana sposobu i stylu życia na wsi oraz rozbudowa oferty turystyczno – wypoczynkowej, wpływają na formy architektoniczne, sposób zabudowy i krajobraz.

5.5. ZAGROŻENIA WARTOŚCI ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Za niezaprzeczalne wartości terenu gminy uznaje się pierwotne układy osadnicze (stałe i sezonowe), zabudowę drewnianą oraz krajobraz naturalny. Za obiekty dysharmonijne uważa się tzw. “czwórki” oraz niektóre obiekty wielkokubaturowe (domy wczasowe i użyteczności publicznej), za niekorzystne zjawiska – wolniejszą urbanizację i unifikację wsi. Za zagrożenia dla wartości kulturowych i krajobrazowych uważa się przede wszystkim:

- * niekontrolowaną rozbudowę wsi,

- * hołdowanie stereotypowym poglądom oraz bezkrytyczne przyjmowanie nowych trendów i materiałów,
- * trwałość (materiałowa) noworealizowanych obiektów typu „czwórka”, dostępność wszelkich materiałów,
- * popularność domu typu „czwórka”,
- * brak świadomości o nieodwracalności procesów, w tym groźby utraty walorów kulturowych, krajobrazowych, utraty tożsamości historycznej i możliwości zmniejszenia zysków z turystyki,
- * brak akceptacji i zrozumienia dla działań konserwatorskich,
- * brak systemu promocji i preferencji dla właściwie prowadzonych remontów obiektów historycznych i twórczych rozwiązań architektonicznych,
- * brak środków i polityki finansowej (realnej pomocy finansowej).

Efekty dotychczasowej ochrony konserwatorskiej są nikłe i niewystarczające. Zmienia się charakter wsi, obiekty nowe realizowane są w oderwaniu od miejscowej tradycji (w zakresie lokalizacji, formy architektonicznej, materiału, kolorystyki). Następuje dalsze rozdrobnienie terenów, wydzielanie nowych działek budowlanych, zmniejsza się znaczenie rolnictwa i hodowli na rzecz usług turystycznych (pensjonaty, narciarstwo). Krajobraz z naturalnego zmienia się na zurbanizowany, giną elementy pierwotne, niestosowana jest zasada organiczności budownictwa.

5a. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLONYCH PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY - GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Do czasu podjęcia przez Radę Gminy Bukowina Tatrzańska uchwały nr XLVI/343/2017 z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Bukowina Tatrzańska oraz wprowadzenia ujednoczonego Studium, nie został opracowany audyt krajobrazowy dla obszaru województwa małopolskiego, w którym dla obszaru gminy Bukowina Tatrzańska mogłyby zostać określone rekomendacje lub wnioski, jak również granice krajobrazów priorytetowych.

6. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WARUNKAMI I JAKOŚCIĄ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ OCHRONĄ ICH ZDROWIA

Do prawidłowego rozwoju całej gminy jak również poszczególnych miejscowości, a także zapewnienia jego mieszkańcom dogodnych warunków życia konieczne są:

- odpowiednia ilość terenów przeznaczonych dla potrzeb inwestycji związanych z naturalnym rozwojem jednostki osadniczej;
- właściwa polityka przestrzenno – gospodarcza zapewniająca mieszkańcom źródła dochodu, polegająca między innymi na przeznaczeniu odpowiedniej ilości terenów dla potrzeb rozwoju aktywności gospodarczej;
- dostępność usług w zakresie: oświaty, ochrony zdrowia, kultury, handlu, rzemiosła, gastronomii, sportu i rekreacji;
- funkcjonowanie środków komunikacji zbiorowej;
- właściwa pod względem przebiegu i stanu technicznego sieć drogowa;
- ochrona i właściwe kształtowanie środowiska przyrodniczego oraz wstrzymanie jego degradacji,
- dostępność i prawidłowe funkcjonowanie infrastruktury technicznej związanej z zaopatrzeniem terenów zurbanizowanych w media;

Władze gminy, realizując zadania własne, zapewniają system edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym oraz system ochrony zdrowia. Biorąc pod uwagę trudne warunki dojazdu w okresie zimowym, zdecydowano o utrzymywaniu szkół podstawowych w każdej wsi. Ze względu na turystyczny charakter gminy bardzo szeroko reprezentowane są usługi handlu i gastronomii. W zakresie usług administracji mieszkańcy obsługiwani są przez Urząd Gminy w Bukowinie Tatrzańskiej.

Władze gminy w sposób aktywny wspierają tradycję i kulturę regionu. Głównym ośrodkiem myśli społecznej, oświaty i kultury jest Dom Ludowy w Bukowinie Tatrzańskiej. Odbywają się tu liczne przedstawienia teatralne, występy zespołów ludowych, zabawy taneczne i zebrania wiejskie. Placówka stanowi centrum kulturalne wsi, skupiając wokół siebie środowiska twórcze. Władze gminy czynnie wspierają działalność Bukowińskiego Centrum Kultury – Dom Ludowy, poprzez przekazywanie środków przeznaczonych na jego szeroką działalność promującą kulturę ludową. W ramach swojej działalności, Dom Ludowy - Bukowińskie Centrum Kultury, prowadzi Szkołę Ginących Zawodów, w której dzieci i młodzież uczą się tradycyjnych rzemiosł: kowalstwa, garncarstwa, haftu i innych dziedzin zanikającej sztuki ludowej. Przy Domu Ludowym działa również Amatorski Zespół Teatralny im. Józefa Pitoraka oraz zespoły regionalne. "Wierchowianie" i "Mali Wierchowianie". Dom Ludowy w Bukowinie Tatrzańskiej jest organizatorem imprez kulturowych o zasięgu ogólnopolskim – „Sabałowych Bajan” i „Góralskiego Karnawału”, a od 1996 r. - "Sejmik Wiejskich Zespołów Teatralnych".

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców wsi zainteresowanym prowadzeniem działalności gospodarczej związanej z obsługą ruchu turystycznego, władze gminy w polityce przestrzennej przeznaczyły nowe tereny dla potrzeb rozwoju zarówno tkanki osadniczej jak i infrastruktury sportowo – rekreacyjnej. W kolejnych latach systematycznie aktualizowały przyjętą politykę dostosowując ją do potrzeb mieszkańców. Działające na obszarze gminy stacje narciarskie oraz baseny termalne umożliwiają mieszkańcom czynną rekreację, dodatkowo system szlaków turystycznych pozwala na piesze wędrówki po terenie gminy. Dynamiczny rozwój związany z napływem amatorów wypoczynku zimowego, wpływa również na determinującą na rozwój branż towarzyszących, niezbędnych dla obsługi ruchu turystycznego. W szczególności dotyczy to zwiększenia bazy noclegowej w postaci hoteli, pensjonatów oraz miejsc noclegowych w kwaterach prywatnych.

Przyszłe inwestycje wymagają aktywizacji nowych obszarów w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju i potrzebą maksymalnego zachowania naturalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Do najcenniejszych przyrodniczo elementów środowiska przyrodniczego gminy, zalicza się niewątpliwie teren Tatrzańskiego Parku Narodowego oraz rzekę Białkę. Tereny te objęte są ochroną także w ramach obszarów Natura 2000.

Dynamicznie rozwijający się ruch turystyczny, oprócz odpowiedniej bazy noclegowej i usługowej, wymaga właściwej obsługi komunikacyjnej. Aktualny system drogowy, nie jest w stanie obsłużyć terenów narciarskich w sezonie zimowym. Częstym zjawiskiem uciążliwym zarówno dla przyjezdnych jak i dla mieszkańców, stają się korki samochodowe powodujące zarówno problemy z przemieszczaniem się jak i wzmogoną emisję spalin do atmosfery.

Dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz ochrony środowiska naturalnego, niezbędne staje się rozwiązanie problemów związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, usuwaniem odpadów stałych oraz zmianą stosowanych systemów grzewczych. Brak sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków sprzyja nielegalnemu odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i gruntu. Największe źródło zanieczyszczenia atmosfery stanowią paleniska domowe oparte na ogrzewaniu koksem i węglem. Ponadto powszechnie spalane są odpady w tym wykonane z tworzyw sztucznych.

W celu ochrony środowiska przyrodniczego oraz zdrowia mieszkańców, niezbędnymi stają się działania związane z wprowadzaniem prawidłowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami, problematyki oczyszczania ścieków oraz stosowania ekologicznych systemów ogrzewania.

7. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z BEZPIECZEŃSTWEM LUDNOŚCI I JEJ MIENIA, W TYM WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NARAŻONYCH NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI, OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH ORAZ WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Analiza zasięgów zalewu wód powodziowych nie wskazuje na istnienie zagrożenia powodziowego dla terenów zabudowanych w poszczególnych miejscowościach w gminie. Zasięg wylewu wody Q1% nie wkracza na tereny osiedleńcze i jest ściśle związany z obszarami bezpośrednio związanymi z przebiegiem koryt cieków wodnych, w tym rzeki Białki, potoku Leśnica oraz potoku Poroniec. Tereny zagrożone zalaniem wodami powodziowymi powinny zostać wyłączone spod trwałego zainwestowania. Wylewanie innych potoków nie jest udokumentowane, a zebrane informacje wskazują na rzadkie występowanie lokalnych wylewów w okresie długotrwałych opadów.

W roku 2015, w ramach Projektu „System Osłony Przeciwsuwiskowej – SOPO”, realizowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie, zostały opracowane dla gminy Bukowina Tatrzańska mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. Na podstawie ww. map, na Rysunku Uwarunkowań oznaczono „Obszary osuwania się mas ziemnych” oraz „Obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych”. Ponadto na podstawie innych dostępnych materiałów planistycznych, w tym sporządzanych na potrzeby zmian „Studium...” opracowań geologiczno – inżynierskich, na Rysunku Uwarunkowań wyznaczono „Inne obszary o potencjalnym zagrożeniu osuwania się mas ziemnych”.

Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych występują w gminie Bukowina Tatrzańska na obszarze wszystkich miejscowości, przy czym obszary osuwania się mas ziemnych oraz obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych określone w bazie Systemu Osłony Przeciwsuwiskowej, w największej ilości występują na obszarze miejscowości Brzegi, Bukowina Tatrzańska, Czarna Góra oraz Leśnica. W najmniejszym stopniu zagrożenie osuwania się mas ziemnych występuje w miejscowościach Białka Tatrzańska oraz Rzepiska.

W miejscowości Bukowina Tatrzańska obszary osuwania się mas ziemnych oraz obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych określone w bazie SOPO występują w rejonach Wierchu Niskiego, Wierchu Rusińskiego, Wierchu Przedomiańskiego oraz na południowym stoku Wierchu Spiskiego. W rejonie Wierchu Bieńkowieckiego, wg bazy SOPO, występują stosunkowo duży obszar zagrożony osuwaniem się mas ziemnych.

W miejscowości Brzegi występuje największa ilość obszarów osuwiskowych oznaczonych w bazie Systemu Osłony Przeciwsuwiskowej. Jednocześnie największy na terenie gminy Bukowina Tatrzańska obszar osuwania się mas ziemnych obejmujący tereny osiedleńcze, znajduje się na terenie miejscowości Brzegi, w północno-wschodniej części wsi.

W miejscowości Czarna Góra największe obszary osuwisk występują na południowym stoku góry Wierchowiny, na zachodnim i południowym stoku Litwinki w rejonie Gogolowej Grapy oraz na stokach Sołtystwa. Duże obszary o potencjalnym zagrożeniu osuwania się mas ziemnych występują w obrębie północnego i zachodniego stoku Kozieńca oraz u podnóża północno – zachodnich zboczy Litwinki w sąsiedztwie koryta rzeki Białki. Ponadto na terenie wsi Czarna Góra występują liczne nieczynne osuwiska w rejonie Zagóry.

W miejscowości Białka Tatrzańska, wg bazy SOPO, występuje najmniejsza ilość obszarów osuwania się mas ziemnych oraz obszarów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. Obszary o potencjalnym zagrożeniu osuwania się mas ziemnych, zidentyfikowane na podstawie, sporządzanego na potrzeby zmiany „Studium...” dla miejscowości Białka Tatrzańska, opracowania geologiczno – inżynierskiego występują w rejonie ujścia Sołtysiego Potoku do potoku Czerwonka, na południowym zboczu Wysokiego Wierchu po północnej stronie Kaniowskiego Potoku oraz na południowym zboczu Kotelnicy w rejonie Księżej Pasieki, w górnym biegu potoku Czerwonka. Nieco mniejsze osuwisko zlokalizowane jest na wschodnim zboczu Wierchu Oprzędków oraz w górnym biegu Potoku Bryjów. Strefa rozcięć erozyjnych zagrożonych osuwaniem

występuje ponadto w rejonie Sołtysiego Wierchu po południowej stronie biegnącego granicą wsi Potoku Muchów.

W miejscowościach Groń i Leśnica obszary naturalnych zagrożeń geologicznych występują zarówno w oddaleniu od terenów osiedleńczych, jak i w obrębie istniejącej zabudowy. Największe obszary osuwiskowe w miejscowości Groń występują na zachodnim zboczu Kotelnicy oraz w rejonie osiedli: Krzyśkówka, Mąkówka i Piekarczówka. W miejscowości Leśnica największe powierzchniowo obszary osuwiskowe znajdują się u podnóża osiedla Stefany, w rejonie drogi powiatowej na wysokości osiedla Walusie, a także na zachodnim zboczu Maleckówki oraz w rejonie potoku oddzielającego osiedla Cipkowie i Łosie.

W Jurgowie największy obszar występowania zjawisk osuwiskowych występuje we wschodniej części wsi na stokach doliny Suchego Potoku oraz potoku Jurgowczyk, przy czym są to obszary odległe od terenów osiedleńczych.

W miejscowości Rzepiska obszary osuwania się mas ziemnych występują w rejonie źródłiska potoku Bryjowego, na wschodnim i południowym zboczu góry Koziniec oraz na wschodnich i południowo-zachodnich zboczach Średniego Wierchu. Ponadto obszary o potencjalnym zagrożeniu osuwania się mas ziemnych występują po południowo – wschodniej stronie osiedla Pawliki (północne zbocze Piłatówki). Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych z uwagi na ich występowanie na obszarze wsi Rzepiska One stanowią istotnej bariery dla rozwoju terenów osiedleńczych.

Na obszarach położonych w rejonie ul. Sportowej, ul. Słonecznej – strona południowa, Karpęcin, ul. Tatrzańskiej - strona zachodnia i południowa w miejscowości Bukowina Tatrzańska, a także w rejonie „Polany Szymkówka” w miejscowości Brzegi, objętych zmianą Studium wprowadzona uchwałą Nr XL/291/2017 Rady Gminy Bukowina Tatrzańska z dnia 27 lipca 2017 r., występują dwa niewielkie obszary osuwiskowe, których lokalizację oznaczono na Rysunku uwarunkowań. Ze względów bezpieczeństwa, tereny położone w obrębie obszarów osuwiskowych winny zostać wyłączone z zainwestowania, przy czym z uwagi na ich oddalenie od istniejącej zabudowy, występowanie obszarów osuwiskowych w tym przypadku nie stanowi istotnej bariery dla rozwoju przestrzenno-gospodarczego.

8. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WYSTĘPOWANIEM OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

8.1. OBSZARY I OBIEKTY PODLEGAJĄCE OCHRONIE PRAWNEJ

Najważniejsze obszary i obiekty, objęte ochroną prawną opisano poniżej.

8.1.1. Tatrzański Park Narodowy oraz obszar Natura 2000 „Tatry” PLC 120001

Tatrzański Park Narodowy został utworzony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 1954r. (Dz. U. Nr 4, poz. 23 z dnia 04.02.1955 r.). Obejmuje on swoim zasięgiem m.in. północną część gminy Bukowina Tatrzańska. Na terenie parku obowiązują zasady ochrony określone ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody ⁷(tj. Dz. U. z 2022r., poz. 916) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2003r. w sprawie Tatrzańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2003 r. Nr 65, poz. 599). Ogólna powierzchnia parku wynosi 21197 ha i pod tym względem zaliczany jest do jednych z większych parków narodowych w Polsce. Około 70 proc. powierzchni parku zajmują lasy i zarośla kosodrzewiny, a pozostałe 30 proc. to murawy wysokogórskie, skały i wody. Ochroną ścisłą objęte jest prawie 11,5 tys. ha powierzchni, w tym całe piętro hal i turni, piętro kosodrzewiny oraz częściowo również lasy regla górnego i dolnego. Ochrona ścisła polega na ochronie procesów zachodzących w środowisku naturalnym.

⁷ Zapisy zmienione uchwałą, o której mowa w przypisie 1;

Tatrzański Park Narodowy oprócz nadanego mu w roku 1993 miana Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery UNESCO spełnia również kryteria obszarów naturalnych OSO i SOO, co tylko podkreśla jego unikatową wartość przyrodniczą. Tatry, mimo że wchodzą w skład niewielkiej części rozległego łańcucha Karpat, stanowią najwyższy i najcenniejszy masyw pomiędzy Alpami i Kaukazem, z charakterystycznym alpejskim krajobrazem i typowym układem stref klimatyczno-roślinnych. Jest to obszar o wyjątkowym znaczeniu dla ochrony bioróżnorodności. Występuje tu co najmniej 17 gatunków ptaków z załącznika I dyrektywy ptasiej, a także 31 typów siedlisk z załącznika I oraz 15 gatunków zwierząt i 7 gatunków roślin z załącznika II dyrektywy siedliskowej.

Na obszarze Tatrzańskiego Parku Narodowego ustanowiony został obszar Natura 2000 – obszar Tatry PLC 120001, którego granice pokrywają się z granicami zwartego obszaru Tatrzańskiego Parku Narodowego opisanego w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2003r. Nr 65, poz. 599).

Zróznicowana, bogata flora (ok. 1000 gat. roślin naczyniowych) i fauna obejmują wiele gatunków zagrożonych i rzadkich w Polsce oraz objętych ochroną prawną. Wiele z nich oprócz tego, że ma w Tatrach swoje jedyne stanowiska występowania na terenie naszego kraju, to jest również bezcenna w skali całej Europy. Spośród roślin są to m.in. warzucha tatrzańska i sasanka słowacka, a ze zwierząt kozica i świstak reprezentujące izolowane populacje tatrzańskie (gatunki z załącznika II dyrektywy siedliskowej). Ponadto w okresie lęgowym ptaków obszar ten zasiedla jedyna populacja krajowa mornela oraz niemalże cała krajowa populacja płochacza halnego i pomurnika (gatunki z załącznika I dyrektywy ptasiej). Z pośród siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I dyrektywy siedliskowej na obszarze Tatr można spotkać jedyne w Polsce fragmenty górskiego boru limbowo-świerkowego oraz piargów i gołoborzy wapiennych, a także jeden z największych obszarów piargów i gołoborzy krzemianowych.

8.1.2. Obszar Natura 2000 „Dolina Białki” PLH 120024

Obszar rzeki Białki objęty jest siecią Natura 2000 „Dolina Białki” PLH120024, na odcinku od ujścia potoku Leśnickiego do ujścia do Zbiornika Czorsztyńskiego w ramach Specjalnego Obszaru Ochrony (SOO), typ ostoi B, powierzchnia obszaru wynosi 716,30 ha. W „Dolinie Białki” występują m.in. następujące siedliska chronione: 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) – ok. 20,2 %; 3220 - pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków – ok. 13%; 3240 - zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum* część - z przewagą wierzby) – ok. 5,7 %. Rzeka jest ponadto ostoją brzanki – gatunku ryby wymienionej w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, o bardzo dobrym stanie zachowania. Wzdłuż koryta Białki występują głównie młode łągi olchowe, łągi wierzbowe rzadziej pola uprawne, pastwiska i łąki, w części nieużytkowane. Szerokie kamieniska nadrzeczne są miejscem występowania pionierskiej roślinności (siedliska przyrodniczego o kodzie 3220), z udziałem wrześni pobrzejnej *Myricaria germanica*. Utrwalone kamieńce i większe wyspy porastają zarośla wierzbowe z dominacją wierzby siwej *Salix eleagnos*. Rzeka Białka wraz z jej obudową biologiczną jest ponadto bogatym siedliskiem zwierząt. W jej rejonie spotkać można gatunki charakterystyczne dla potoków górskich o małym stopniu przekształcenia – o wysokiej klasie czystości wód oraz o nieprzekształconej linii brzegowej. Wśród gatunków ryb, występują m.in.: pstrągi i lipienie oraz bogactwo bezkręgowców i mikroorganizmów dennych, w tym kilka gatunków rzadkich. Rzadkim drapieżnikiem jest wydra podlegająca ochronie.

8.1.3. Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu

⁸Część obszaru gminy położona jest w Południowomałopolskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, podlegającym ochronie ustalonej na mocy Uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego Nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego

---

⁸ Zapisy zmienione uchwałą, o której mowa w przypisie 1;

z 25.05.2020 r., poz. 3482). Teren podlegał wcześniej ochronie prawnej na podstawie Rozporządzenia Wojewody Nowosądeckiego Nr 27 z dnia 1 października 1997r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Województwa Nowosądeckiego, a następnie na podstawie Rozporządzenia Nr 92/06 Wojewody Małopolskiego z dn. 24 listopada 2006 r. w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego Nr XVIII/299/12 z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Małopol. poz. 1194 z dnia 20 marca 2012r.), zmienionej Uchwałą Nr XXXIV/578/13 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 marca 2013r. (Dz. Urz. Woj. Małopol. z 24 kwietnia 2013r., poz. 3130).

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje atrakcyjne krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów i powstał w celu zapewnienia równowagi ekologicznej w środowisku przyrodniczym, trwałości ekosystemów oraz zwiększenia różnorodności biologicznej. Zmiana nazwy podyktowana została koniecznością dostosowania nazwy Obszaru do aktualnego podziału administracyjnego kraju. Zgodnie z wymogami art. 23 ust. 4 wymienionej ustawy określone zostały także ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów opisane w Rozdziale 4. Uwarunkowania związane z ochroną środowiska przyrodniczego oraz stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.

8.1.4. Obiekty i obszary posiadające wpis do rejestru zabytków

Obiekty, zespoły i obszary wpisane do rejestru zabytków objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami⁹ (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.).

Odnosnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Należy dążyć do pełnej rewaloryzacji zabytków.

Rygory te obowiązują niezależnie od położenia budowli czy innego wpisanego do rejestru zabytków obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają pisemnego pozwolenia właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Wpisem do rejestru zabytków na terenie gminy objęto:

- kościół w Bukowinie Tatrzańskiej, Ks A 764, 15.12.1989r.;
- zagrodę „Czarnoksiężnika Kikli”, Bukowina Dolna 60, Ks. A 203, 15.09.1976r.;
- Dom Ludowy w Bukowinie Tatrzańskiej, Ks. A. 214, 20.07.1977r.;
- stary kościółek w Białce Tatrzańskiej, Ks A 732, 28.01.1994r.;
- zagrodę Korkoszów w Czarnej Górze – własność Muzeum Tatrzańskiego, Ks. A 703, 26.10.1993r.;
- kościół parafialny p.w. Św. Sebastiana w Jurgowie wraz z dzwonnica oraz ogrodzeniem, Ks A 321, 06.12.1971r.;
- zagrodę Softysów w Jurgowie – własność Muzeum Tatrzańskiego, Ks. A 322, 18.04.1986r.;
- zespół szałasów na polanie Podokólne, Ks. A 226, 22.05.1978r.;
- zagroda Grocholów Potok 42 w Rzepiskach (budynek mieszkalny, stodoła z obora oraz owczarnia), PSOZ-5340/1/91-92 z dnia 17.03.1992r.;
- zespół szałasów na Rusinowej Polanie, Ks. A 269, 10.07.1978r.;
- schronisko im. St. Staszica nad Morskim Okiem, Ks. A 210, 24.12.1976r.;
- szałas na polanie Nowa Roztoka, Ks. A 218, 15.06.1977r.;
- szałas w Dolinie Pięciu Stawów Polskich, Ks. A 220, 15.07.1977r.;
- zespół szałasów w Dolinie Pańszczyca na Polanie Waksmundzkiej, Ks. A 223, 30.05.1997r. (szalasy nie istnieją - uległy zniszczeniu).

⁹ Zapisy zmienione uchwałą, o której mowa w przypisie 1;

8.1.5. Ochrona gatunkowa

Na obszarze gminy występują liczne gatunki roślin chronionych częściowo opisane poniżej. Zgodnie z ¹⁰rozporządzeniem ministra środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409) do występujących tu gatunków dziko rosnących roślin objętych ochroną ścisłą należą między innymi: tojad mocny, tojad smukły, goryczka orzęsiona, goryczka wczesna, goryczka błotna oraz wszystkie występujące gatunki roślin storczykowatych - kruszczyk rdzawoczerwony, kruszczyk szerokolistny, gółka długoostrogowa, dwulistnik muszy, storczyk plamisty i storczyk szerokolistny. Dwa spośród wymienionych gatunków storczyków - gółka długoostrogowa oraz dwulistnik muszy zgodnie z wyżej wymienionym rozporządzeniem wymagają ochrony czynnej. Do gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną częściową należą: pierwiosnka wyniosła oraz kopytnik pospolity.

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

9.1. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU KOMUNIKACJI

Sieć dróg w gminie Bukowina Tatrzańska jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Gmina Bukowina Tatrzańska posiada bezpośrednie połączenia komunikacyjne z sąsiednimi ośrodkami gminnymi, w tym miastami Nowy Targ i Zakopane.

Przez obszar gminy przebiegają:

- a) droga publiczna krajowa:
  - droga krajowa nr 49 relacji: Nowy Targ – Jurgów Granica Państwa;
- b) drogi publiczne wojewódzkie:
  - droga wojewódzka nr 960 relacji: Czarna Góra – Brzegi Łysa Polana,
  - droga wojewódzka nr 961 relacji: Poronin – Bukowina Tatrzańska;
- c) drogi publiczne powiatowe:
  - droga powiatowa nr 1641K relacji: Jurgów - Rzepiska – Łapszanka - Łapsze Wyżne,
  - droga powiatowa nr 1642K relacji: Groń Kobylarzówka - Trybsz – Łapsze Niżne,
  - droga powiatowa nr 1647K relacji: Gronków - Bukowina Tatrzańska,
  - droga powiatowa nr 1648K relacji: Zakopane – Brzegi Wierch Poroniec,
  - droga powiatowa nr 1649K relacji: Brzegi Łysa Polana - Morskie Oko;
  - droga powiatowa nr 1650K relacji: Bukowina Tatr. – Gliczarów Dolny - Biały Dunajec;
- d) drogi publiczne gminne:
  - droga gminna nr K420031 relacji: Bukowina Tatr. - Brzegi – Jurgów;
  - droga gminna nr K420032 relacji: Bukowina Tatr. – ul. Leśna;
  - droga gminna nr K420033 relacji: Bukowina Tatr. – ul. Sportowa;
  - droga gminna nr K420034 relacji: Bukowina Tatr. – Wierch Buńdowy;
  - droga gminna nr K420035 relacji: Bukowina Tatr. – ul. Gołowa;
  - droga gminna nr K420036 relacji: Bukowina Tatr. – ul. Pod Stancję;
  - droga gminna nr K420037 relacji: Nowy Targ - Jurgów odcinek przez wieś Jurgów oraz drogi k. Młynówki, k. Szkoły, k. Szczepana, k. Borowskiego);
  - droga gminna nr K420038 relacji: Bukowina Tatr. – Wierch Kurucowy;
  - droga gminna nr K420039 relacji: Bukowina Tatr. – Wierch Spiski;
  - droga gminna nr K420040 relacji: Bukowina Tatr. – Wierch Głodowski;
  - droga gminna nr K420041 relacji: Czarna Góra – Rzepiska (przez Bryjów, Pawliki)
  - droga gminna nr K420042 relacji: Bukowina Tatr. – Wierch Rusiński;

¹⁰ *Zapisy zmienione uchwałą , o której mowa w przypisie 1;*

- droga gminna nr K420043 relacji: Trybsz – Czarna Góra;
- droga gminna nr K420044 relacji: Czarna Góra – Osiedle Wilki;
- droga gminna nr K420045 relacji: Leśnica – Sądel;
- droga gminna nr K420046 relacji: Nowa Biała – Białka;
- droga gminna nr K420047 relacji: Groń – Leśnica.

Długość sieci komunikacyjnej na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska, złożonej z dróg publicznych: krajowej, wojewódzkich, powiatowych i gminnych wynosi ok. 114,2 km, z czego długość drogi krajowej wynosi ok. 14,2 km, łączna długość dróg wojewódzkich wynosi ok. 15,5 km, łączna długość dróg powiatowych wynosi ok. 29,0 km, a dróg gminnych publicznych ok. 51,5 km. Wskaźnik gęstości dróg wynosi ogółem dla gminy 0,9 km/km².

Droga krajowa nr 49 będąca w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz drogi wojewódzkie nr 960 i 961, będące w zarządzie Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie, są ważnymi szlakami tranzytowymi. Droga krajowa nr 49 prowadzi do przejścia granicznego w Jurgowie, a droga wojewódzka

nr 960 do przejścia granicznego na Łysej Polanie. Droga wojewódzka nr 961 łączy gminę Bukowina Tatrzańska z drogą krajową nr 47 relacji Rabka – Nowy Targ – Zakopane.

System komunikacji publicznej uzupełniony jest przez drogi wewnętrzne, w tym w większości przypadków będące we władaniu Gminy Bukowina Tatrzańska, pełniące istotną rolę w zapewnieniu dostępności i obsługi komunikacyjnej terenów inwestycyjnych.

Na obszarach wsi Białka Tatrzańska oraz Czarna Góra zaplanowano realizację nowych dróg gminnych lokalnych. Realizacja planowanego odcinka drogi w miejscowości Białka Tatrzańska, w znacznym stopniu usprawniłaby dostępność komunikacyjną do istniejących terenów sportowo-rekreacyjnych w rejonie ośrodków narciarskich „Kotelnica Białczańska” i „Bania” oraz basenów termalnych. W miejscowości Czarna Góra drogę lokalną zaplanowano jako wschodnie obejście komunikacyjne wsi oraz dojazd do ośrodka narciarskiego „Koziniec”.

Planowane obejście drogowe wsi Bukowina Tatrzańska w ciągu drogi wojewódzkiej nr 960, nie zostało umieszczone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego jako zadanie służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Tym samym nie przewiduje się realizacji planowanego obejścia drogowego wsi Bukowina Tatrzańska jako drogi wojewódzkiej klasy „G”.

Niezależnie od powyższego, za uzasadnione uznaje się utrzymanie rezerwy terenowej w ciągu planowanego dotychczas obejścia drogowego, dla zapewnienia możliwości realizacji w przyszłości, po wyznaczonej trasie drogi gminnej niższej klasy.

W celu stworzenia warunków dla rozwoju funkcji sportowo-rekreacyjnej i turystyczno-wypoczynkowej w rejonie ul. Sportowej w miejscowości Bukowina Tatrzańska, za uzasadnione należy uznać zaplanowanie dodatkowych połączeń drogi gminnej nr K420033 (ul. Sportowa) z drogą wojewódzką nr 960 lub drogą wojewódzką nr 961.

9.2. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

9.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Bukowina Tatrzańska zaopatrywana jest w wodę zarówno za pomocą zorganizowanego systemu wodociągowego jak i z wodociągów grupowych oraz ujęć indywidualnych. System wodociągowy oparty na ujęciu, uzdatnianiu i rozprowadzaniu wody funkcjonuje wyłącznie na obszarze wsi Bukowina Tatrzańska, zwodociągowanej w ok. 96%. Długość czynnej sieci rozdzielczej na dzień 31.12.2014r. wynosi 34,5 km, a liczba podłączonych budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego wynosi 1 115.

Woda dla systemu wodociągowego w m. Bukowina Tatrzańska pobierana jest z 3 ujęć powierzchniowych, dwóch ujęć pompowo-grawitacyjnych na potoku Poroniec (ujęcia źródeł i ujęcie brzegowe) o wydajności

820 m³/d oraz jednego ujęcia na rzece Białce o wydajności 1500 m³/d. Wydajność ujęć uzależniona jest od stanu wody w ciekach wodnych. Stan techniczny niektórych odcinków sieci wodociągowej wymaga modernizacji.

W miejscowościach Białka Tatrzańska, Brzegi i Jurgów ludność zaopatrywana jest w wodę w większości przypadków z wodociągów grupowych. W pozostałych miejscowościach, system zaopatrzenia w wodę oparty jest w zdecydowanej większości na ujęciach indywidualnych.

9.2.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

System kanalizacji sanitarnej na obszarze Gminy Bukowina Tatrzańska obejmuje miejscowości Bukowina Tatrzańska, Czarna Góra, Jurgów oraz Groń i Leśnica.

Gminna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na terenie miejscowości Czarna Góra. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości Q_{sr.d} = 1690 m³/d (8 500 RLM). Swoje obecne parametry, oczyszczalnia osiągnęła po rozbudowie zakończonej w 2015r. Aktualnie oczyszczalnia wykorzystywana jest w ok. 80%. Do oczyszczalni ścieków w Czarnej Górze podłączona jest sieć kanalizacyjna w miejscowościach Bukowina Tatrzańska, Czarna Góra i Jurgów. Miejscowości Groń i Leśnica podłączone są do kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków w miejscowości Łopuszna w Gminie Nowy Targ.

Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska na koniec 2016r. wynosi ok. 67 km, w tym ok. 63 km, to sieć kanalizacyjna podłączona do oczyszczalni ścieków w Czarnej Górze.

W pozostałych miejscowościach gospodarka ściekowa oparta jest głównie w odprowadzaniu i gromadzeniu ścieków w zbiornikach wybieralnych, a w sporadycznych przypadkach na indywidualnych przydomowych biologicznych oczyszczalniach ścieków. W miejscowości Białka Tatrzańska funkcjonuje kilka indywidualnych oczyszczalni mechaniczno-biologicznych obsługujących ośrodki narciarskie oraz większe obiekty hotelowe.

9.2.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów

Zasady gospodarowania odpadami na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska reguluje uchwała Nr IV/26/2015 Rady Gminy Bukowina Tatrzańska z dnia 3 lutego 2015 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska.

Regulamin ten określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska, w tym w zakresie gospodarowania odpadami:

- wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości i terenach użytku publicznego,
- zasady ogólne w zakresie prowadzenia selektywnego zbierania i odbierania odpadów,
- rodzaje i minimalną pojemność pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych i gromadzenia nieczystości ciekłych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych.

Gmina Bukowina Tatrzańska nie posiada własnego składowiska odpadów, jak również instalacji do odzysku i przetwarzania odpadów komunalnych. Odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych na terenie gminy realizuje konsorcjum prywatnych przedsiębiorców. Odpady komunalne zebrane z terenu gminy trafiają do Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Białym Dunajcu oraz w Tylmanowej. Stacjonarny punkt Selektywnego Zbierania Odpadów zlokalizowany jest w Nowym Targu, ponadto funkcjonuje mobilny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów na zasadzie odbioru odpadów z terenu gminy Bukowina Tatrzańska, pojazdem przystosowany do zbierania odpadów wielkogabarytowych oraz dużych sprzętów elektrycznych i elektronicznych.

Kwestię gospodarki odpadami na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska, reguluje ponadto Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami, zgodnie z którym:

- 1) Regionalnymi instalacjami do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów są:

- Kompostownia odpadów zielonych i biodegradowalnych w Suchej Beskidzkiej ul. Wadowicka 4a;
  - Kompostownia odpadów zielonych i biodegradowalnych, w Myślenicach ul. Ujejskiego 341.
- 2) Regionalną instalacją przewidzianą do zastępczej obsługi regionu w zakresie przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów, do czasu uruchomienia regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn jest Kompostownia odpadów zielonych i biodegradowalnych, w Myślenicach ul. Ujejskiego 341.
  - 3) Regionalną instalacją do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania jest Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Myślenicach, ul. Ujejskiego 341.
  - 4) Instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi regionu w zakresie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, do czasu uruchomienia regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn są:
    - Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Suchej Beskidzkiej ul. Wadowicka 4a;
    - Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sułkowicach, ul. Tysiąclecia 133;
    - Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jaworkach Starych;
    - Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Andrychowie ul. Biała Droga;
    - Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Nowym Wiśniczu;
    - Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bieczu;
    - Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Białej Niżnej gm. Grybów.

9.2.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Sieć elektroenergetyczna jest stosunkowo dobrze rozwinięta na obszarze całej gminy. Przez obszar gminy przebiega napowietrzna linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Szaflary – Niedzica oraz jej odgałęzienie do GPZ 110/15 kV Bukowina Tatrzańska. Linia na odcinku stanowiącym odgałęzienie do stacji GPZ 110/15 kV Bukowina Tatrzańska została w ostatnich latach częściowo przebudowana na linię dwutorową. Wraz z przebudową linii, w miejscowości Białka Tatrzańska w sąsiedztwie kompleksu narciarskiego „Kotelnica Białczańska” została wybudowana stacja energetyczna 110/15 kV. Realizacja stacji znacząco wpłynęła na poprawę parametrów napięciowych oraz pewność i ciągłość zasilania na obszarze gminy.

Przebudowa jednotorowej linii 110 kV została zrealizowana na odcinku od linii Szaflary – Niedzica do stacji 110/15 kV Białka Tatrzańska. Inwestycja objęła wymianę 15 słupów oraz wymianę przewodów wraz z dowieszeniem drugiego toru, na długości około 3 km. Ze względu na walory krajobrazowe terenu linia została zaprojektowana i wybudowana tak, aby była jak najmniej inwazyjna dla otaczającego ją krajobrazu.

Docelowo przewiduje się przebudowę linii na całym odcinku od stacji 110/15 kV Bukowina Tatrzańska do linii wysokiego napięcia 110 kV Szaflary – Niedzica.

Aktualnie energia elektryczna na terenie gminy dostarczana do odbiorców za pośrednictwem linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15 kV, ze stacji GPZ 110/15 Bukowina Tatrzańska, GPZ 110/15 Białka Tatrzańska oraz GPZ 110/15 kV Szaflary. Obsługa użytkowników realizowana jest poprzez linie niskiego napięcia podłączone do trafostacji głównie słupowych.

9.2.5. Zaopatrzenie w energię ciepłą i gaz

Na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska nie występuje zarówno sieć gazowa jak i sieć ciepłownicza. Głównym źródłem zaopatrzenia w ciepło są indywidualne źródła ciepła znajdujące się w poszczególnych obiektach lub przy obiektach. Najczęściej używanym paliwem do ogrzewania budynków są węgiel i koks. Rzadziej stosowane to gaz płynny z instalacji zbiornikowej oraz olej opałowy.

Gazyfikacja gminy jest uwarunkowana w znacznym stopniu gazyfikacją całego obszaru Podhala, a w szczególności gmin sąsiednich. Dopuszcza się wykorzystanie dla celów grzewczych wód termalnych z istniejących lub nowych otworów wiertniczych na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska, jak i spoza obszaru gminy.

9.2.6. Telekomunikacja

Na obszarze gminy Bukowina Tatrzańska istnieje sieć telekomunikacyjna w postaci linii kablowych podziemnych i napowietrznych oraz linii kablowych w kanalizacji teletechnicznej. Wszystkie miejscowości z obszaru gminy posiadają dostęp do publicznej abonenckiej sieci telekomunikacyjnej. Ponadto mieszkańcy gminy korzystają z bezprzewodowej sieci telekomunikacyjnej.

10. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z ZADANIAMI SŁUŻĄCYMI REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt. 14 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w „Studium” uwzględnia się zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Jak sama nazwa wskazuje zadania te dotyczą inwestycji, których znaczenie w procesie zagospodarowania przestrzennego, zarówno w sferze społecznej i gospodarczej jak i powiązań funkcjonalno – przestrzennych wykracza poza obszar gminy. W odniesieniu do terenu objętego opracowaniem, zadaniami służącymi realizacji ponadlokalnych celów publicznych są:

1. W zakresie komunikacji:

- modernizacja drogi krajowej nr 49 na całym przebiegu;

2. W zakresie infrastruktury technicznej:

- ¹¹uzupełnienie na obszarze gminy sieci gazowniczej gazu ziemnego;
- przebudowa istniejącej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Szaflary – Niedzica, na odcinku odgałęzienie do stacji GPZ 110/15 kV Bukowina Tatrzańska;
- budowa nowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Bukowina Tatrzańska-Zakopane (przebieg określony na „Rysunku Studium”).

Integralną częścią niniejszego załącznika do uchwały jest Rysunek Ujednolicony w skali 1:25 000 - Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego.

---

¹¹ *Zapisy dodane chwałą, o której mowa w przypisie 1.*